

Bydelsatlas Nørrebro

Bevaringsværdier i byer og bygninger 1996
Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

i samarbejde med Københavns Kommune

Indholdsfortegnelse

Forord	2
Indledning	3
Bebyggelse og landskab	4
Nørrebros historiske udvikling	6
Bevaringsværdige sammenhænge	8
Dominerende træk	10
Bebyggelsesmønstre	16
Byarkitektoniske elementer	30
Byggeskik	36
Bygningernes bevaringsværdi	42
Bevaringsplanlægning	51
Litteraturliste	52
Signaturforklaring	52

Forsidebilledet viser Nørrebrogade set fra Dronning Louises Bro.

Nørrebro

Bydelsatlas

Biblioteket
Plandirektoratet
Rådhuspladsen 77
1550 København V

Bevaringsværdier i byer og bygninger 1996

Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

i samarbejde med Københavns Kommune

Forord

Skov- og Naturstyrelsen gennemfører i disse år i samarbejde med kommunerne en kortlægning af byernes arkitektoniske kvaliteter og en registrering af bevaringsværdige bygninger. Nørrebro Bydelsatlas er således resultatet af Skov- og Naturstyrelsens kortlægning og registrering af bevaringsværdier på Nørrebro.

Bydelsatlasset beskriver de bevaringsværdige arkitektoniske sammenhænge, som kan iagttages i bydelen, samt de særlige historiske og topografiske forhold, der har præget bydelens tilblivelse. Herudover er bygningernes bevaringsværdi angivet på kortudsnit.

Arbejdet med at registrere bevaringsværdier i bygninger og bymiljøer blev indledt i 1987. Nu 9 år senere er der udgivet en hel serie kommune- og bydelsatlas, der hver giver en kortfattet oversigt over bevaringsværdierne i de enkelte kommuner, og i København de enkelte bydele.

Nørrebro Bydelsatlas er et led i rækken af atlas over de københavnske bydele. Atlasserien vil omfatte hele Københavns Kommune i 11 bind, og afsluttes i 1996. Hidtil er der udgivet bydelsatlas for Vesterbro, Bispebjerg, Østerbro, Amager, Kongens Enghave, Valby, Vanløse og Brønshøj-Husum, et kommuneatlas for Frederiksberg og et samlet byatlas for København og Frederiksberg Kommuner. Hensigten med registreringen er først og fremmest at give borgere, planlæggere og politikere overblik over, og dermed mulighed for at vurdere, hvilke arkitektoniske og bymæssige kvaliteter, der bør værnes om.

Herudover er det ønskeligt, at bydelsatlasset indgår som en del af forudsætningsmaterialet for den kommunale planlægning.

Arbejdet med dette bydelsatlas blev indledt i efteråret 1995 med en forundersøgelse udarbejdet af arkitekt Benny Böttiger. Københavns Kommune, Plan- og Ejendomsdirektoratet har udarbejdet en del af baggrundsmaterialet for atlasset.

Arkitekt Jørn Kjærsgaard, arkitektfirmaet Hasløv & Kjærsgaard, har redigeret, skrevet teksten og stået for den grafiske tilrettelægning. Sten Lange har fotograferet. I Skov- og Naturstyrelsen har cand. mag. Hannelene Toft Jensen været ansvarlig for arbejdet. I Stadsarkitektens Direktorat, Københavns Kommune, har arkitekt Kirsten Mølgaard været ansvarlig for arbejdet.

I hele arbejdsperioden har der været nedsat en følgegruppe, som løbende har vurderet resultaterne og i øvrigt har medvirket med rådgivning og inspiration undervejs.

Følgegruppen bestod af Bonnie Mürsch, Peter Holst Eriksen og Kristian Lyk-Jensen, Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse, Inger Wiene, Københavns Bymuseum, Jakob Ørsted Brandt, Nørrebro Lokalråd / Komite Nørrebro 2000, Wladyslaw Drozdiewicz, Plan og Ejendomsdirektoratet, Københavns Kommune, Charlotte Heitmann, Byfornyelsesselskabet København, Lisbeth Sloth, SBS-Byfornyelse og Søren Federspiel, Nørrebros Lokalhistoriske Forening og Arkiv, som alle takkes for deres medvirken.

Karen Westerbye-Juhl

Karen Westerbye-Juhl
Direktør
Skov- og Naturstyrelsen

Otto Käszner

Otto Käszner
Stadsarkitekt
Københavns Kommune

Følgegruppen, der har medvirket under arbejdet med Nørrebro Bydelsatlas, fra venstre: Charlotte Heitmann, Inger Wiene, Bonnie Mürsch, Benny Böttiger, Wladyslaw Drozdiewicz, Peter Holst Eriksen, Kirsten Mølgaard, Jørn Kjærsgaard, Søren Federspiel og Jacob Ørsted Brandt.

Indledning

Udviklingen af Nørrebro fra et næsten ubebygget landbrugsområde til en københavnsk bydel er foregået inden for de sidste 150 år. I denne periode har Nørrebro undergået store forandringer.

På trods af, at Nørrebro ikke opfattes som en afgrænset enhed, har bydelen alligevel sin egen identitet. Hundrede års historie har skabt et brokvarter, der trods store forskelle i bybilledet opfattes som en enhed - forskellig fra den omgivende by.

Gennem mange år fungerede Nørrebro som en forstad til København. Byområdet mistede allerede i starten af 1900-tallet sit præg af forstad og voksede sammen med bykernen.

I perioden efter demarkationsliniens ophævelse i 1852 blev store dele af Nørrebros sydlige dele bebygget med tæt karrébebyggelse. Uden nogen egentlig planlægning blev byvæksten præget af tilfældigheder og de enkelte bygherrers formåen - og byudviklingen var således underlagt de frie markeds kræfter. Store dele af byområdet sydøst for Jagtvej blev opført før 1870. Omkring århundredskiftet var dette område tæt bebygget med 4-5 etagers ejendomme, opført i sluttede karréer, tætpakket med baghuse, der rummede boliger, værksteder og mindre fabrikker. Boligstandarden var dårlig, og bebyggelsestætheden meget høj.

I den nordlige del af Nørrebro blev der efter århundredskiftet opført en mere åben bolig- og erhvervsbebyggelse.

Behovet for en fornyelse af den mest nedslidte boligmasse på Nørrebro var påtrængende. I 1970'erne blev der gennemført omfattende saneringer på Nørrebro. En stor del af bygningsmassen blev fjernet og afløst af nye etageejendomme. Derved blev bydelen ændret både fysisk og socialt.

Den næsten totale sanering af enkelte kvarterer bevirkede, at befolkningstallet her blev halveret, og samtidig skete der en stor beboerudskiftning. Boligstandarden og dermed sundheden blev bedre, men den rationelle sanering medførte samtidig et fattigere bymiljø.

På trods heraf har Nørrebro mange bymæssige kvaliteter og sin egen identitet. Herom fortælles der i dette bydelsatlas.

Kortlægning af bevaringsværdierne

Baggrunden for bydelsatlasset har været en omfattende registrering af bebyggelsen på Nørrebro. I foråret 1996 gennemførtes en kortlægning og fotografering af alle bygninger opført før 1945. Vurderingen af de konkrete forhold er således foretaget på stedet, og resultaterne er indført på skemaer. Vurderingen af det enkelte hus er foretaget ud fra en række kriterier: Arkitektonisk, kulturhistorisk og miljømæssig værdi, originalitet og tilstand. Til brug for lokalplan- og byggesagsadministrationen er vurderingerne udført i en skala fra 1-9, mens der i dette atlas er vist oversigtlige kort i tre kategorier: Høj bevaringsværdi, middel bevaringsværdi og lav bevaringsværdi.

Skemaer, kort og fotografier samt den foretagne overførsel af bygningsvurderingen til EDB deponeres hos kommunen til brug for den kommunale planlægning og sagsbehandling. Sideløbende med kortlægningen af bebyggelsen er der foretaget analyser af de bymæssige kvaliteter. De bymæssige kvaliteter beskrives og vurderes efter følgende kriterier: Topografi, historie og arkitektoniske kvaliteter.

Nørrebros geografiske udstrækning i Københavns Kommuneplan 1993.

Kortlægning af bydelens byplanmæssige træk og registreringen af de enkelte bygninger er to uafhængige vurderinger, som kan medføre, at bygninger i den ene sammenhæng - den byplanmæssige - kan være fremhævet for deres byarkitektoniske kvaliteter, men ikke er det som enkeltbygninger. Det omvendte vil også ofte være tilfældet. Afvejningen af, om en bygning bør bevares eller udskiftes med en nybygning, afgøres ikke i kortlægningen og registreringen. Resultaterne af de udførte vurderinger bør derimod indgå i de kommunale overvejelser under planlægningsprocessen og i byggesagsbehandlingen.

Beskrivelsen giver et samlet billede af bydelens hovedtræk og er opdelt i tre niveauer: Dominerende træk, bebyggelsesmønstre og byarkitektoniske elementer. Under dominerende træk beskrives bydelens vigtigste strukturskabende elementer og de arkitektoniske hovedtræk. Under bebyggelsesmønstre beskrives karakteristiske bebyggelser og under byarkitektoniske elementer beskrives bydelens pladser, karakteristiske gade- og stiforløb m.v.

Hvordan kan atlasen bruges?

Nørrebro Bydelsatlas indeholder kun et udvalg af de kort og registreringer, der er udarbejdet i forbindelse med kortlægningen, og atlasen videregiver således kun registreringens hovedresultater. Der redegøres for bydelens hovedtræk og de byarkitektoniske sammenhænge, og hvilke bygninger, der har fået tildelt en høj, middel eller lav bevaringsværdi. Den enkelte ejendoms ejer kan se på oversigtskortene, side 42-50, hvorledes ejendommen er vurderet, Københavns Kommune kan bruge atlasen som støtte i forbindelse med kommune- og lokalplanlægningen samt byggesagsbehandlingen, og beboerne kan bruge atlasen som en vejviser i bydelens bygningshistoriske forhold og i de by- og bygningsmæssige kvaliteter.

Bebyggelse og landskab

Når man færdes på Nørrebro, er det oplevelsen af bydelens liv, husene, vejene og pladserne, der dominerer byoplevelsen. Landskabelige træk er blevet væk i bymæssig bebyggelse. Terrænet er gennem de sidste par hundrede år blevet påvirket af opfyldninger med kulturlag, og landskabelige træk kan kun opleves omkring søerne og ved Lersøparken.

Nørrebros sydlige del har et næsten fladt terrænrelief i 8-12 meters højde, mens terrænet i bydelens nordlige del domineres af en lav bakkeformation, der når op i 18 m's højde ved krydset Jagtvej-Tagensvej. Landskabets terrænforskelle opleves mest langs Jagtvej.

Det historiske landskab

Nørrebros landskab er dannet af Øresundsgletcheren, som dækkede området under sidste istid for omkring 10.000 år siden. Under isen blev der skabt en smeltevandsdal, der dannede Harrestrup Ådalen, der forløber mod Kalveboderne, og Grøndalen, der fortsætter til Lersødalen, hvorfra der var afløb mod Øresund. Søernes Dal adskilte Nørrebros landskab fra den lave bakkeformation, hvor nu Indre By er beliggende.

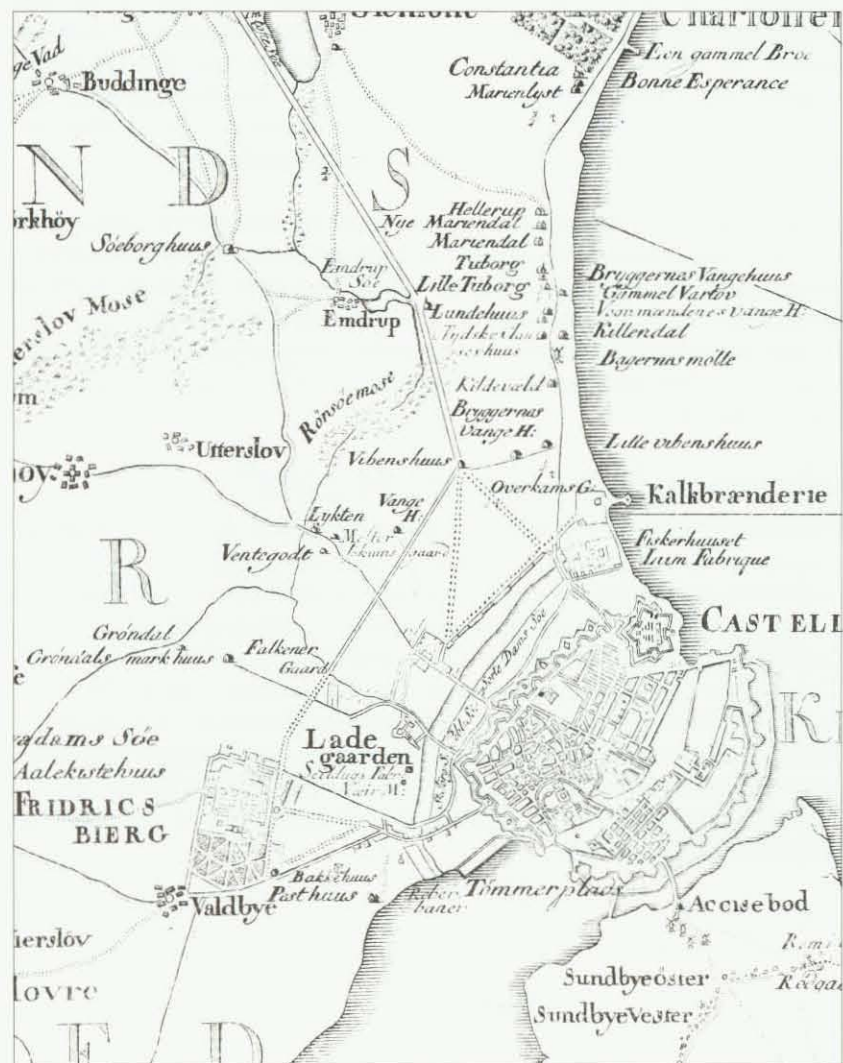
Ladegårdsåen, der afgrænser bydelen mod Frederiksberg, er en del af et sammenhængende afvandingsystem for Københavns nordlige og vestlige opland. Hvor i dag Sortedams Sø, Peblinge Sø og Sankt Jørgens Sø strækker sig omkring middelalderbyen, var der oprindeligt kun et dalstrøg, gennemstrømmet af Ladegårdsåen, der havde udløb i Kalveboderne omtrent ved Eskildsgade på Vesterbro.

Ladegårdsåen blev opdæmmed og ledt ind i fæstningsgraven omkring middelalderbyen. Herefter løb kun en mindre bæk gennem lavningen. Sankt Jørgens Sø blev skabt ved en opdæmning af denne bæk i 1500-tallet. I middelalderen blev der lagt en dæmning over dalstrøget, og denne adskiller i dag Sankt Jørgens Sø og Peblinge Sø. I senmiddelalderen blev der foretaget forbedringer af Københavns vandforsyning. Ved Harrestrup Å blev Damhussøen opstemmet, og ved en uddybning blev Grøndalsåen sat i forbindelse med Ladegårdsåen, der tillige modtog tilløb fra Lersøen og Emdrup Sø. En del af Ladegårdsåens løb blev omlagt til en gravet rende, således at udløbet fandt sted mod øst. Her ved opstod Peblinge Sø og Sortedams Sø. Ved den nuværende Bülowvej på Frederiksberg blev etableret en sluse, der gjorde det muligt at lede overskydende vand ad render, der svarede til Ladegårdsåens gamle løb og videre ud i Sankt Jørgens Sø. Det rørlagte vandløb, hvor Ågade og Åboulevarden nu forløber, danner Nørrebros grænse mod Frederiksberg Kommune.

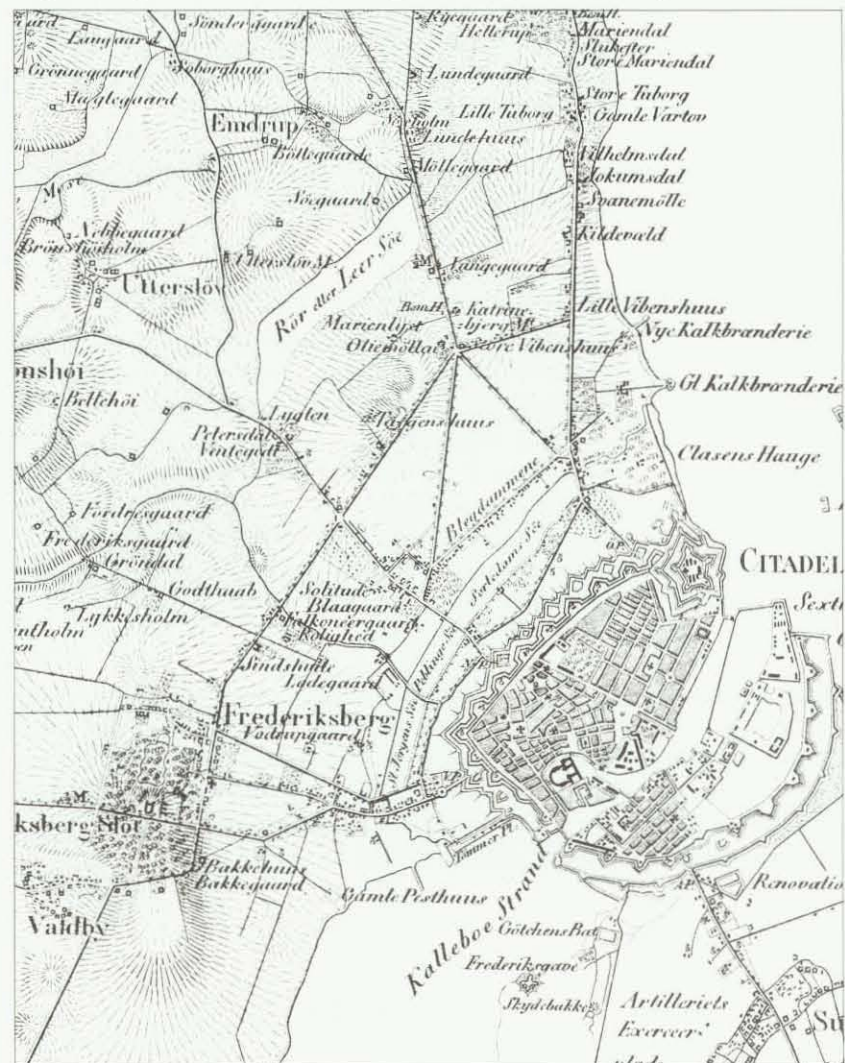
Lersøen fyldte oprindeligt hele arealet, hvor nu Lersøparken er beliggende. Søens afløb mod syd - Lygteåen - løb ud i Grøndalen ved nuværende Bispeengen, og stod i forbindelse med Ladegårdsåen. Lygteåen blev rørlagt i 1920'erne.

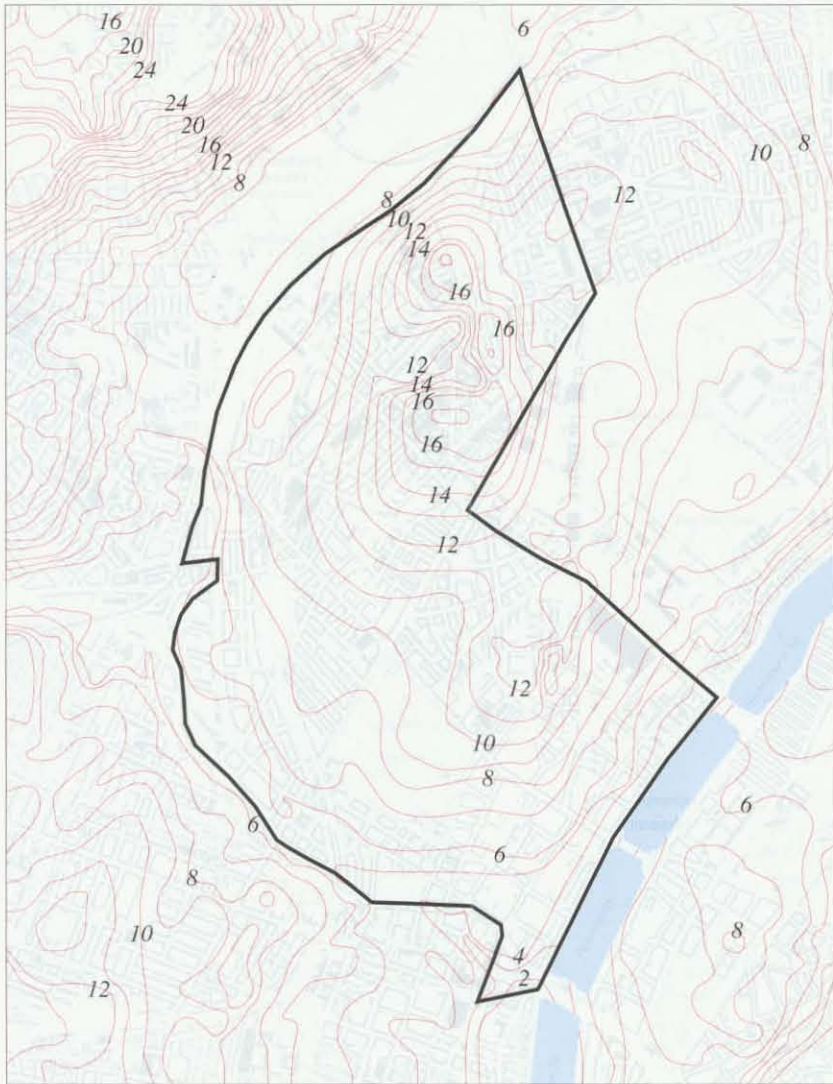
Nørrebro har kun få grønne områder. Assistens Kirkegård, Hans Tavsens Park og Nørrebroparken udgør bydelens rekreative tilbud. Herudover grænser bydelen op mod Fælledparken, Lersøparken og Landbohøjskolens grønne områder.

På Videnskabernes Selskabs kort fra 1766 ses bl.a. Jagtvej, Ladegården og Lygteåen.

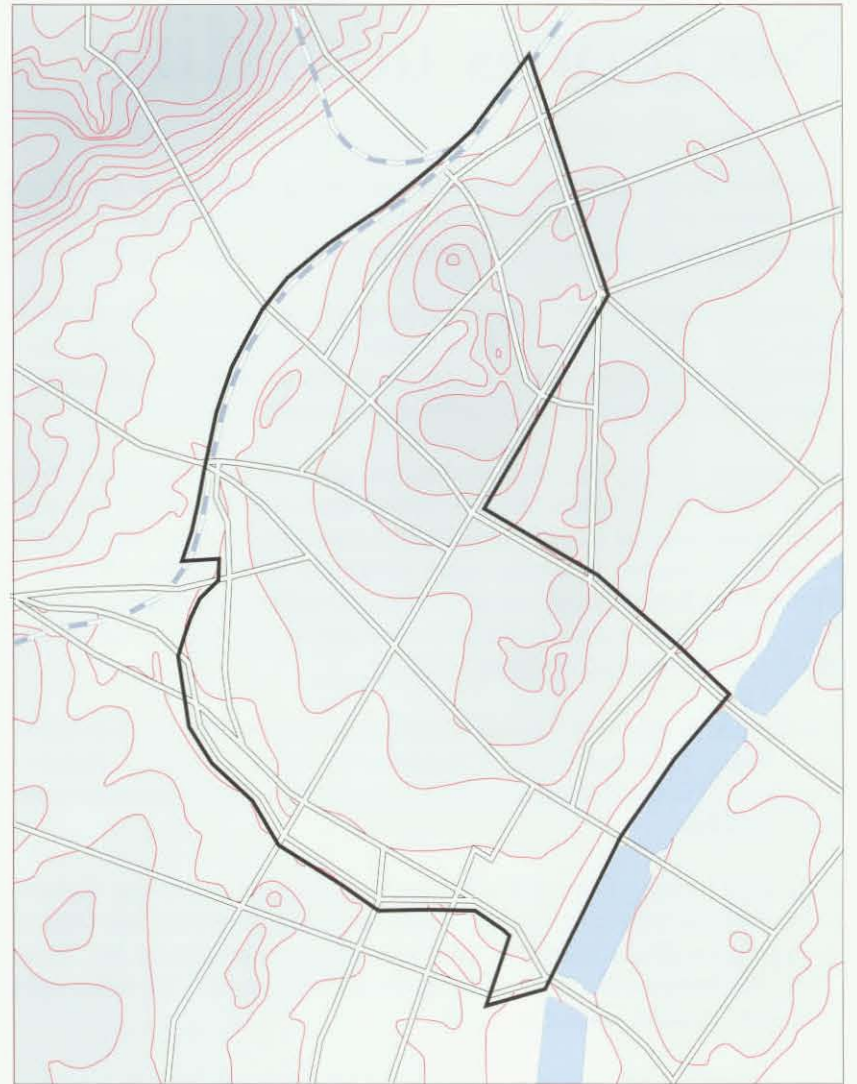

Generalkvartermesterens kort fra 1830 viser situationen kort før voldenes sløjning. Kortet fremhæver med en særlig skraveringsteknik det kuperede landskab.

Illustrationen viser terrænets form år 1865 indtegnet på et nutidigt geodætisk kort. Der er 1 meters højdeforskel mellem kurverne. Nørrebros højeste terræn er beliggende i området, hvor Jagtvej krydser Tagensvej. Højdedraget skrånere herfra til alle sider. Mål 1:30.000.

Terrænform og overordnet vejnet, mål 1:30.000. På illustrationen er vist kurver med 3 meters højdeforskel. Højderne er tonede i en glidende skala, således at det højeste terræn fremtræder tonet med mørk grå og det lave terræn med lys grå.

Fotoet fra 1882 viser Ladegårdsåen set mod nordvest. Åboulevarden havde dengang to kørebaner, et på hver side af åen. Broen viser Ewaldsgades placering. En af Ladegårdens bygninger skimtes til venstre i forgrunden af billedet. Hele højre side af randbebyggelsen er "Den sorte firkants" tidligere, meget blandede bebyggelse. De lave huse er senere nedrevet og bl.a. Bethlehems Kirke og "Åhusene" er opført her.

Nørrebros udvikling

I dette afsnit fortælles om Nørrebros udvikling med hovedvægt på en beskrivelse af de historiske forhold, der har været afgørende for bydelens bebyggelsesmønster og bebyggelsens udformning.

I perioden frem til 1856 var København afgrænset af volde og voldgrave. For at kunne rumme det stigende befolkningstal voksede byen inden for voldene sig tættere og højere. Uden for voldene måtte der af forsvarsmæssige grunde ikke opføres permanent bebyggelse.

Den ældste bebyggelse på Nørrebro var placeret tæt ved søerne. Peblinge Sø var i middelalderen ikke adskilt fra Sortedams Sø og den vigtigste udfaldsvej fra København lå placeret mellem Peblinge Sø og Sankt Jørgens Sø. Herfra svingede vejen mod nord til Vibenshus Runddel. Senere blev Nørrebrogade en af de vigtigste udfaldsveje mod nordvest. Navnet Nørrebro stammer fra brolægningen af den gamle Nørre Landevej (Nørrebrogade) omkring 1760.

Landområdet, der hidtil havde været en del af landsbyen Serridslevs jord, blev i 1523 indlemmet i Københavns byjord. Stadens Teglgård blev først i 1600-tallet udflyttet hertil, og der blev opført en række møler i området.

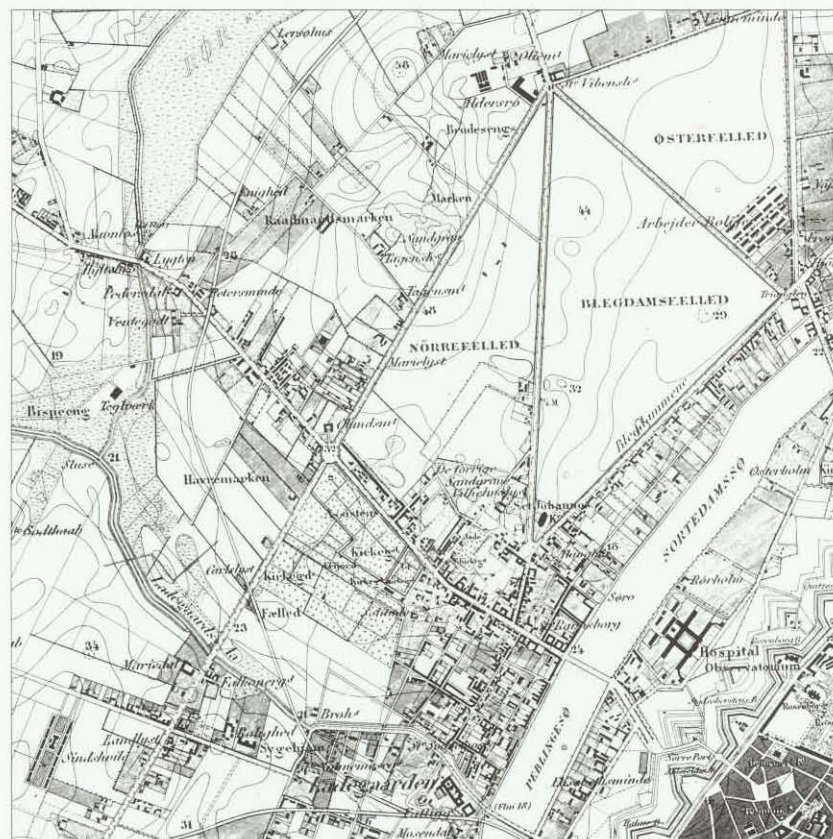
Blegdams Fæled, Lamme Fæled og Nørre Fæled er gennem Københavns historie blevet anvendt til mønstrings- og eksercerplads samt til græsning for byens kreaturer. Området ved det nuværende Skt. Hans Torv blev benyttet til malkested, og fra slutningen af 1700-tallet også som samlingssted for kapervogne.

I 1623 opførte Christian d.4. Ladegården på det areal, hvor Radiohuset nu er beliggende. Ved et mageskifte med Københavns Magistrat havde kongen overtaget en del af Kalvehaven ved Sankt Jørgens Sø, og fra Vartov Hospital overtog han Sankt Jørgens Mark. Også Bispeengen blev lagt til ladegårdsmarken, der på denne måde kom til at omfatte hele det nuværende Frederiksberg. Få år efter var Ladegården Danmarks største gård med et grundmuret hovedhus og store staldbygninger. Ladegården forsynede ikke kun Københavns Slot med landbrugsprodukter - den indgik også i et nyt ydre forsvarsværk, som Christian d.4. havde planer om at etablere langs søernes vestbredder. Gården var ikke rentabel og blev opgivet i 1648. I 1710, under den Store Nordiske Krig, blev Ladegården indrettet til lazaret og fungerede i mange år som militærhospital, hvorefter det i 1768 blev overtaget af Københavns fattigvæsen. I 1931 blev gården nedrevet og afløst af boligbebyggelsen ved Herman Triers Plads.

Sidst i 1600-tallet blev der etableret blegepladser på vestsiden af Sortedams Sø, og der opstod en sammenhængende bebyggelse langs Blegdamsvej. I 1697 blev Blågård Slot opført som sommerbolig for Københavns statholder Christoffer Gabel. I 1706 opførte Prins Carl en ny hovedbygning til slottet. Mellem slottet og Peblingesøen blev anlagt en park efter franske forbilleder. Blågårdsgade, Wesselsgade og Korsgade var oprindeligt alléer i anlægget. I starten af 1700-tallet blev opført en række landsteder på Nørrebro, bl.a. Solitude, Pedersdal, Ventegodt og lystgården Store Ravnsborg ved Nørrebrogade.

I midten af 1700-tallet blev Nørre Allé, Sankt Hans Torv, Jagtvej og Nørrebros Runddel anlagt. Assistens Kirkegård blev anlagt som afløsning for de indenbys assistens kirkegårde i 1760. På samme tidspunkt blev Nørrebrogade brolagt. I 1820 blev Blågård udstykket, og hermed startes den bymæssige udvikling af Nørrebro. En af de første industribebyggelser var M.A. Heegårds jernstøberi ved Blågårds Plads, og i 1847 blev de første boligbebyggelser opført for at huse arbejderne.

Helt op til midten af 1800-tallet var det stadig det åbne landbrugsland, der prægede Nørrebro. Udover en spredt bebyggelse ved Nørrebrogade og Fælledvej var der en række gartnerier i området. Omkring 1850 boede der ca. 3.000 personer på Nørrebro.

På Generalstabens kort fra 1854 ses Nørrebro kort før voldenes sløjfning, der satte en voldsom byudvikling i gang. Assistens Kirkegård er anlagt, og især langs Nørrebrogade og på arealerne langs søerne er der bebyggelse.

Perioden 1850 - 1920

Københavns brokvarterer blev frigivet til bebyggelse efter ophævelse af demarkationslinierne i 1852. Ophævelsen gav anledning til en overvældende byggeaktivitet, der på få årtier ændrede Nørrebro fra landområde til by. Som model for boligbyggeriet tog de private bygherrer udgangspunkt i byen bag voldene med karrébebyggelser og etagehuse til udlejning. De enkelte grundejere udstykkede og byggede uden nogen form for overordnet planlægning. Byggeriet blev kun overfladisk styret af Byggeloven fra 1856 og Lov om gader, veje og vandløb fra 1857. Det var i høj grad de gamle ejendomsskel fra det 18. århundrede, der var bestemmende for Nørrebros bystruktur, og i mindre grad funktionelle faktorer.

I 1861 fik Nørrebro sin første kirke, Sankt Johannes Kirke ved Sankt Hans Torv. I 1863 blev der etableret togforbindelse fra København til Klampenborg. Banelinien blev ført over Nørrebrogade, hvor nu Nørrebrotunnelen er beliggende. Nørrebros første sporvognsline mellem Nørrebros Runddel og Kongens Nytorv blev anlagt i 1867.

Gennem 1870'erne og 1880'erne blev områderne ved Ryesgade bebygget, og Bagergade, Todesgade, Prins Jørgens Gade, Slotsgade, Stengade og Baggensensgade blev anlagt og bebygget. Også Ranzausgade og Griffenfeldtsgade blev bebygget.

Indbyggertallet voksede stadig kraftigt og nåede i 1880 op på ca. 52.000. På dette tidspunkt var området mellem Dosseringen, Ågade - Åboulevarden, Assistens Kirkegård og Nørrebrogade udbygget, ligesom der var bygget langs Ranzausgade til og med Brohusgade. Ryesgade var delvis bebygget, men ikke ført helt igennem. Store dele af bebyggelsen langs Guldbergsgade, Møllegade, Meinungsgade, Fr. d. VII's Gade og Nørrebrogade var opført. Nord for Jagtvej fandtes en del huse og gartnerier.

Opførelsen af fabrikken *Titan* begyndte ved Tagensvej. Tagensvej, Hermodsgade, Titangade, Sigurdsgade og Rådmandsgade markerer fabriksanlæggets oprindelige udstrækning. *De Gamles By* blev opført i perioden fra 1885-92 på et 6 ha. stort areal ved Nørre Allé.

Københavns Kommune indgik forlig med militæret om fælledernes ejendomsforhold i 1893 og den fremtidige udnyttelse.

I Rådmandsmarken, der omfattede næsten hele arealet mellem Jagtvej, Tagensvej, Lygten, Lersøen og Lyngbyvej, vedtoges samtidig anlæggelsen af to skrågader, de senere Haraldsgade og Vermundsgade. Anlæggelsen af første etape af Lersø Parkallé begyndte. Ladegårdsåen blev rørlagt etapevis fra 1897. Tidligere havde åen været omgivet af veje på begge sider - Ladegårdsvejen mod syd og Ågade mod nord.

Udviklingen i den nordlige del af Nørrebro blev præget gennem udarbejdelse af en gadeplan i starten af 1900-tallet for området mellem Vermundsgade, Jagtvej og Lyngbyvej. Også i dette område kom skrågaderne til at præge vejmonstret. Det var oprindeligt meningen at hele området skulle udlægges til industri, men som et resultat af den internationale byplankonkurrence, der blev afholdt i 1909, blev Valby udpeget som det vigtigste industriområde i Københavns Kommune. Blågårds Plads blev anlagt i 1902, og Tagensvej blev året efter ført igennem til Frederiksborgvej. Der var nu ca. 105.000 indbyggere på Nørrebro.

Omkring F. F. Ulriks Gade blev Nørrebros eneste byggeforeningsbebyggelse med 300 boliger opført af Arbejdernes Byggeforening i 1907-15. Hans Tavsens Park blev anlagt mellem Assistens Kirkegård og Hans Tavsens Gade i 1909.

Perioden 1920 - 1950

I disse år starter opførelsen af de sammenhængende kvarterer bestående af storgårdsbebyggelser. Kvarteret omkring Guldbergs Plads blev bebygget i perioden frem til 1923. Hornbækhus blev opført i 1922 som den første karré i kvarteret mellem Lundtoftegade, Borups Allé og Nørrebroparken. Arealet mellem Åboulevarden, Rosenørns Allé og den nyanlagte Julius Thomsens Gade blev indlemmet i Københavns Kommune i 1924.

Bebyggelsen mellem Vermundsgade, Haraldsgade og Lersø Parkallé, *Vibekevang*, blev opført 1926. Nordbanens tracé blev sløjfet i 1930 og

Billedet viser indgangen til Nørrebrogade, set fra Dronning Louises Bro. Billedet er taget lige efter århundredskiftet, og de to hjørnebygninger med kuppeltårne fremtræder som mere beskedne pendants til Søtorvets palæagtende bebyggelse.

På kortet herover fra 1915 ses, at der i løbet af 60 år er sket en voldsom byudvikling, og at meget af bebyggelsen fra 1855 er udskiftet med karrébebyggelse. Den sydlige del af Nørrebro er stort set udbygget - kun i den nordlige del er der store ubebyggede arealer tilbage.

Nørrebroparken blev anlagt på det gamle stationsareal. Samtidig blev den nuværende Nørrebro Station opført. Ågade blev reguleret i 1942, og den sidste åbne strækning af Ladegårdsåen blev rørlagt.

Perioden efter 1950

Omkring 1950 var Nørrebro næsten fuldt udbygget. I 1954 udarbejdede Københavns Kommune en skitse til generalplan for området. Her blev for første gang drøftet en fremtidig sanering af Nørrebros nedslidte boligmasse. I 1960'erne startede nedrivning af nedslidte ejendomme på Nørrebro. Forslumningen af *Den sorte firkant*, bykvarteret mellem Søerne og Assistens Kirkegård, var stærkt fremskredet i 1970'erne. En del ubeboede boligejendomme blev besat af slumstormere. Besættelserne førte til mange sammenstød med myndighederne i de efterfølgende år.

Etagehusbebyggelserne ved Lundtoftegade og Lersø Parkallé blev opført. Bisperengbuen indviedes i 1972. Muregården i Korsgade, der var den første større bebyggelse i *Den sorte firkant*, blev opført 1972 - 76.

I 1977 udarbejdede Kooperativ Bygge Industri en helhedsplan for saneringen af *Den sorte firkant*. Planen blev vedtaget i 1979. Herefter gik saneringen i gang, og i løbet af de næste 10-15 år blev kvarteret fornyet, og kun få af de ældre bygninger blev bevaret. Den gennemførte sanering hævede boligstandarden radikalt, men ændrede samtidig bymiljøet. Også befolkningsmæssigt havde saneringen store konsekvenser - i perioden fra 1969-84 faldt beboertallet i området fra ca. 16.000 til 7.900. Se omtalen af saneringen på siderne 8-9.

Gennem de seneste år har det overvejende været byfornyelse og byomdannelse af mindre kvarterer, der har præget Nørrebro. Flere boligbebyggelser er opført på tidligere industrigrunde. For Assistens Kirkegård er vedtaget planer, der bl.a. medfører indretning af dele af kirkegården til park.

Nørrebro og saneringen

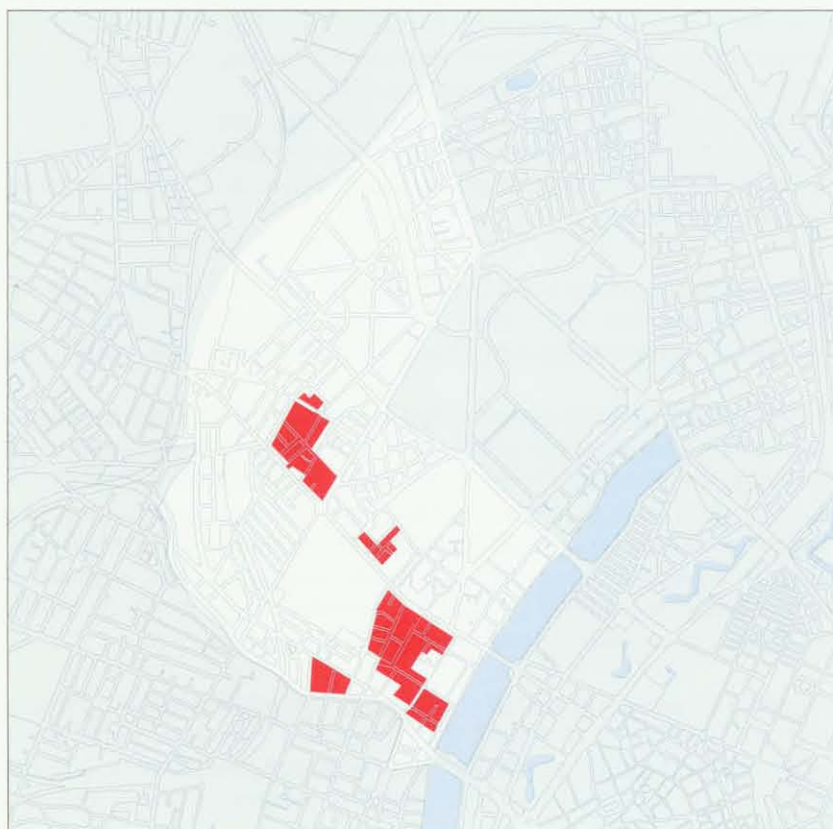
Store områder på Nørrebro er saneret - enten ved punktsaneringer eller i form af en samlet sanering af store områder. Saneringerne, der overvejende fandt sted i 1970'erne og 80'erne, har hævet Nørrebros boligstandard, skaffet lys og luft - men har også forårsaget voldsomme ændringer i befolkningens sammensætning og resultatet af saneringen er blevet et mindre oplevelsesrigt bybillede.

I *Den sorte firkant* - området der afgrænses af Nørrebrogade, Åboulevard-Rantzausgade, Assistens Kirkegård og Sortedam Sø - boede der før saneringen 23.000 mennesker. Med saneringen blev beboertallet reduceret til 12.000 - og der var ikke alene tale om færre beboere, men også for en stor del om nye beboere. De nye karréer blev opført af almennyttige boligselskaber, og husene blev generelt opført 1-2 etager lavere end de nedrevne. Kun de teknisk bedste af de ældre bygninger blev bevaret. Nybyggeriet adskiller sig markant fra den oprindelige bebyggelse. Desværre er der mange steder opstået kontraster mellem nyt og gammelt i form af huller i gadebilledet, frilægning af gavle m.v. I den nye bebyggelses gårde er der etableret sammenhængende stisystemer, som i mange tilfælde kan være en kvalitet, men i andre tilfælde affolker gaderne. Hertil kommer, at samfundsudviklingen har betydet, at der er færre butikker i gaderne - en tendens, der er forstærket af reduktionen i befolkningstallet.

Saneringernes formål var fornuftige. Der blev skabt nye bykvarterer med tidssvarende bebyggelse. Men tidsånden gjorde, at der ikke blev taget de ønskelige hensyn til bydelens identitet. Der opstod under saneringsprocessen og efterfølgende en reaktion mod totalsaneringer, og i dag foregår saneringer på Nørrebro og i København generelt med langt større hensyntagen til den oprindelige bebyggelse.

På dette opslag er vist, hvilken bebyggelsesmæssige ændringer, der er sket i *Den sorte firkant* i perioden 1865 til i dag.

Oversigt over sanerede områder på Nørrebro.

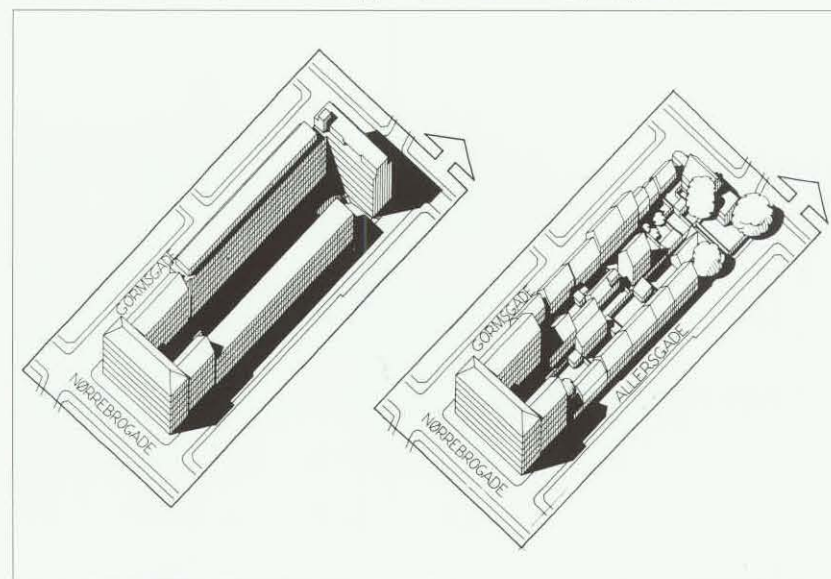

Korsgade er et af de gadeforløb, hvor den nye bebyggelse har påvirket gadebilledet i høj grad. Facadeudtrykket har ændret sig radikalt - fra den ældre bebyggelses variation og detaljerigdom - til det nuværende lidt spartanske facadeudtryk.

Korsgade 24, set mod øst. Fotoet viser kontrasten mellem nyt og gammelt på Nørrebro.

De rumlige tegninger herunder, og planerne på modstående side, viser udviklingen i karréen mellem Gormsgade og Allersgade. Herunder ses til venstre karréen i 1973, og til højre den samme karré i 1963. Denne udvikling er typisk for mange af Nørrebros etageboligområder. Den nye bebyggelse har skabt lys, luft og bedre sanitære forhold m.v., men samtidig er bybilledet blevet fattigere.

Boligbebyggelsen på det tidligere plejehjem Sølunds grund viser tydeligt kontrasten til Nørrebro's ældre bebyggelse. Her skaber u-formens yderside et mellemrum til den eksisterende bebyggelse.

Et eksempel på en gade, hvor det oprindelige gaderum opløses af et stort hul i husrækken. Her Thorsgade.

Stengades nye bebyggelse har et udtryk, der er meget forskelligt fra Nørrebro's øvrige, ældre etagebebyggelse. Både proportioner, materialer og detaljering afviger stærkt fra det, der før var kendetegnende for brokvarteret.

1865
Bebyggelsen var stadig spredt. Store arealer var udlagt som haver. Kun enkelte gader havde randbebyggelse, der dannede bymæssige gaderum. Bebyggelsen var mest sammenhængende langs Søfronten og Nørrebrogade.

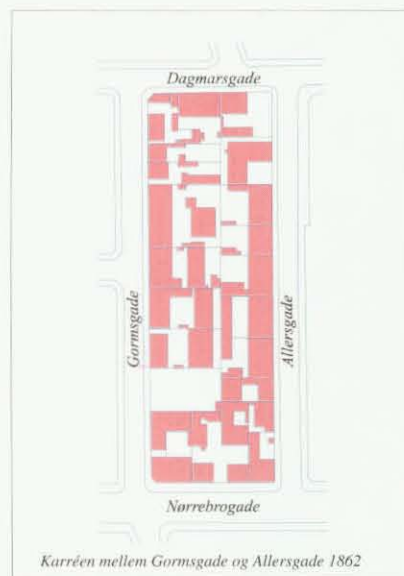
1900
Området var nu udbygget med en meget høj, tæt bebyggelse. Husene var hovedsageligt etageboliger. Gade- og pladsrum var meget bymæssige. Området beholdt dette udseende frem til ca. 1970.

1990
På dette tidspunkt var totalsaneringen af kvarteret gennemført. Kun få af de bedste ejendomme, især langs Søfronten og Nørrebrogade, stod tilbage. De nye gårdrum var meget store, og flere gadestrækninger blev sløjet.

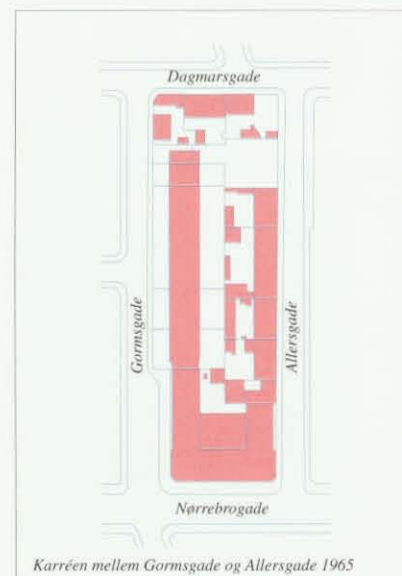
Murergården, som ses til venstre, har ændret Korsgades oprindelige udseende med sine meget dominerende trappestårne. Et bygningsudtryk, der ellers ikke kan ses på Nørrebro.

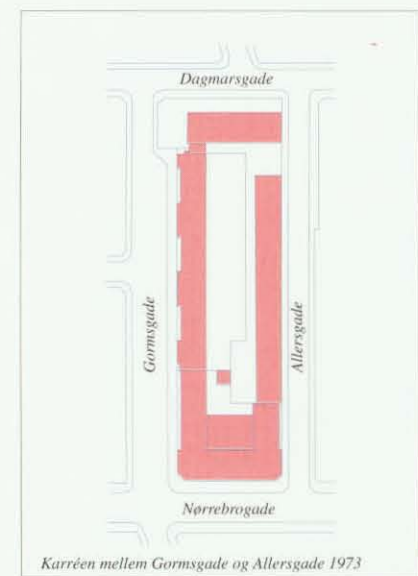
Karréen mellem Gormsgade og Allersgade 1862

Karréen mellem Gormsgade og Allersgade 1915

Karréen mellem Gormsgade og Allersgade 1965

Karréen mellem Gormsgade og Allersgade 1973

Bevaringsværdige sammenhænge

Nørrebros historiske udvikling har skabt en række markante enkeltbygninger og bebyggelser, der sammen med veje, pladser m.v., danner en række iøjnefaldende bymiljøer, der tilsammen giver et sammensat og identitetsskabende billede af bydelen. En beskrivelse og vurdering af bymønsterets karakteristiske træk og de bevaringsværdige bymiljøer er i dette atlas opdelt i tre kategorier: Dominerende træk, bebyggelsesmønstre og byarkitektoniske elementer.

Dominerende træk

Ved dominerende træk forstås de vigtigste struktur- og identitetsskabende byelementer i bydelen. Det kan være bydelens overordnede grønne træk eller særlige bebyggelser, der har stor visuel betydning, når man færdes på Nørrebro. Det er bl.a. Assistents Kirkegård, byfronten langs Peblinge Sø og Sortedams Sø samt bydelens hovedgade - Nørrebrogade. Illustrationen nederst på siden viser en oversigt over de dominerende træk.

Bebyggelsesmønstre

Bebyggelsesmønstre er afgrænsede områder i bygningsmassen, hvor bygninger, veje, pladser og grønne træk danner en helhed. Som eksempler herpå kan nævnes bebyggelsen omkring Guldbergs Plads, Vibekevang, institutionerne ved Lersø Parkallé og De Gamles By. Illustrationen til venstre på modstående side viser en oversigt over de udpegede bebyggelsesmønstre.

Byarkitektoniske elementer

Som byarkitektoniske elementer er bl.a. beskrevet vigtige gadeforløb, pladser og grønne anlæg m.v. Som eksempel kan nævnes Jagtvej, Nørrebros mange pladser som f.eks. Blågårds Plads og Sankt Hans Torv samt Nørrebroparken. Endvidere er vist eksempler på typiske baggårdsbebyggelser. Illustrationen til højre på modstående side viser en oversigt over de udvalgte byarkitektoniske elementer.

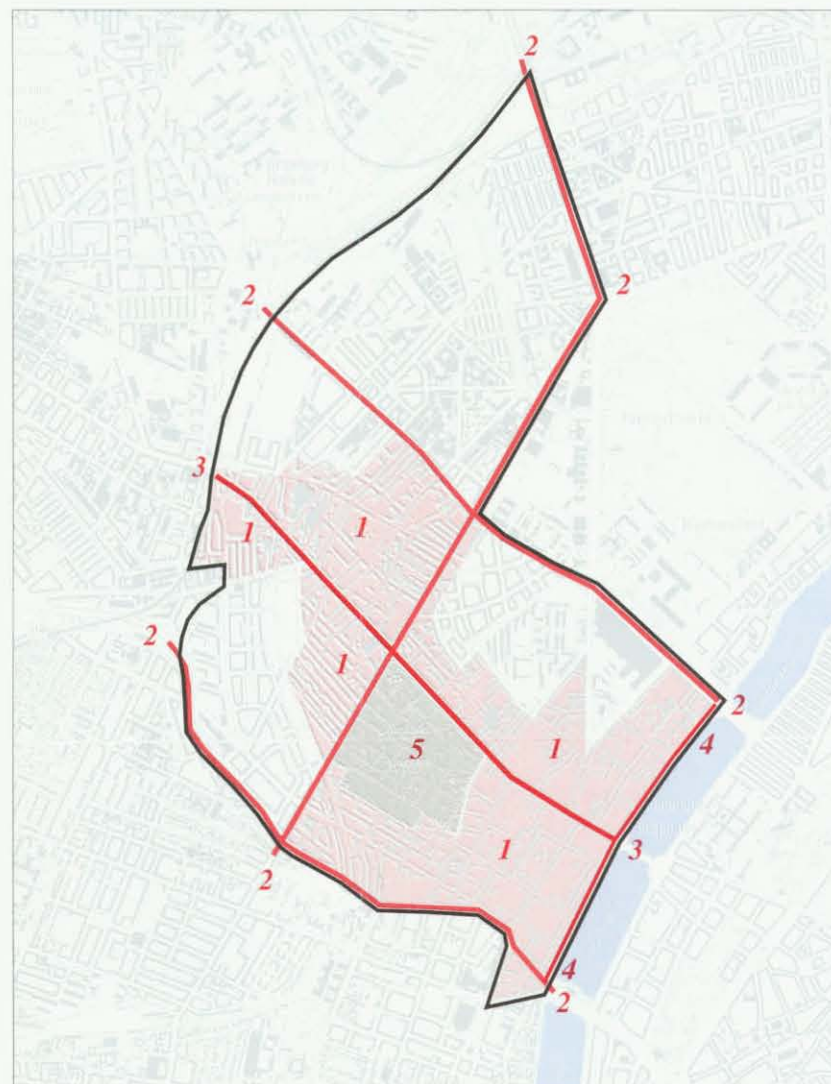
Luftfoto. Dronning Louises Bro, Nørrebros søfront og Nørrebrogade set mod nordvest.

Peblinge Dossering set mod sydvest.

Dominerende træk, mål 1:30.000

1. Nørrebros bebyggelsesmønstre
2. De store veje
3. Nørrebrogade
4. Søfronten
5. Assistents Kirkegård

Københavns Plejehjem i De Gamles By, set mod vest. Eksempel på bebyggelsesmønster.

Bebyggelsesmønstre, mål 1:30.000

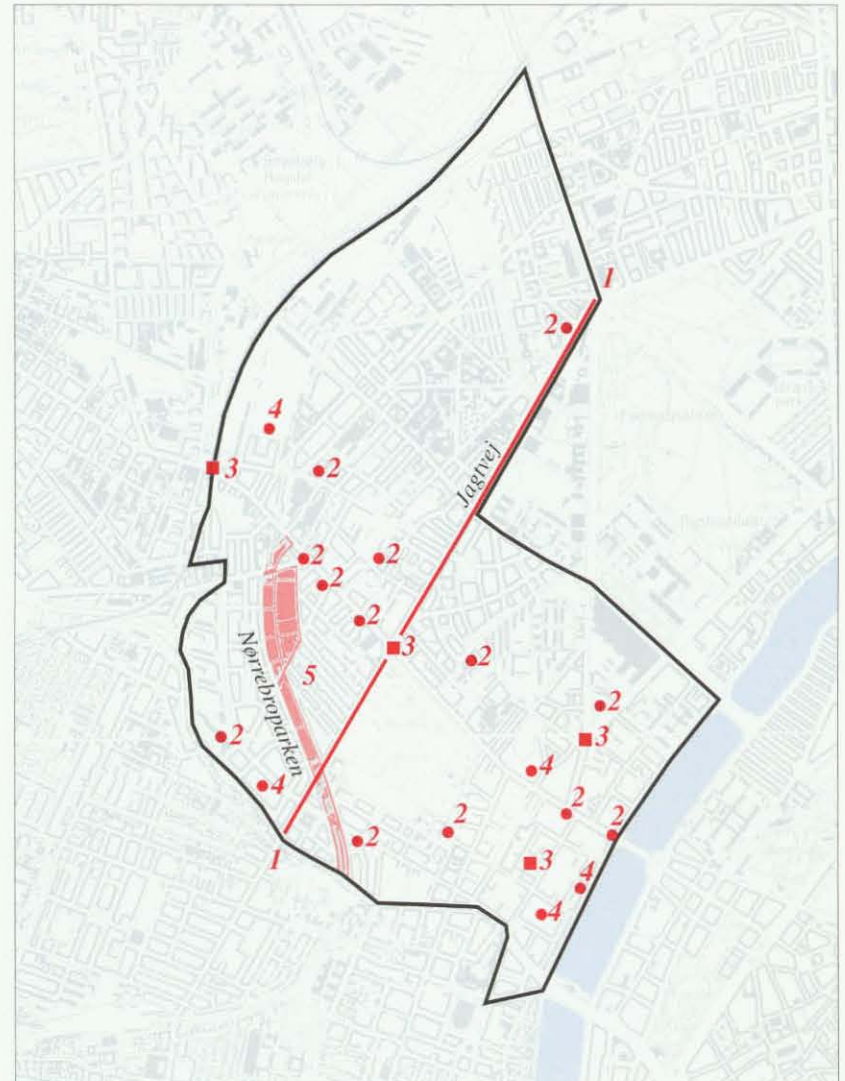
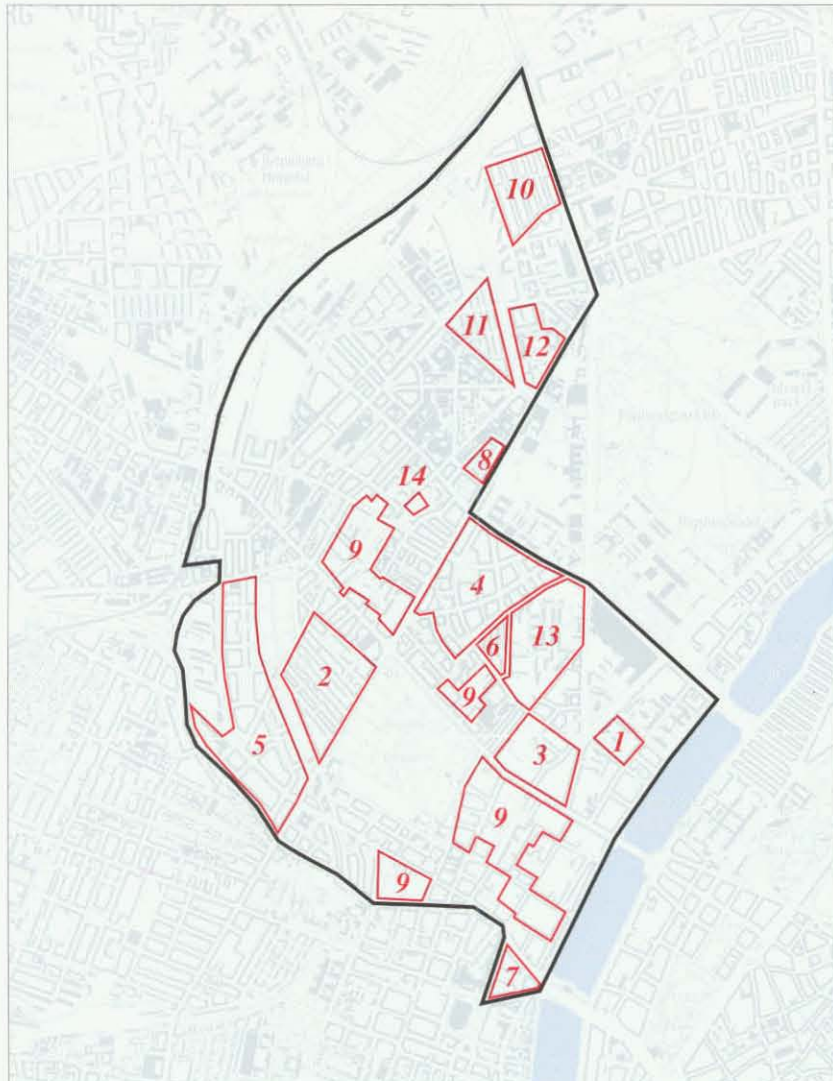
1. Den ældste bebyggelse	8. Fogedgården
2. Bebyggelse ved Stefansgade/Jagtvej	9. De sanerede byområder
3. Bebyggelse ved Elmegade/Ahorn-gade	10. Byggeföreningsbebyggelse ved F.F. Ulriks-gade
4. Bebyggelse omkring Guldbergs Plads	11. Vibekevang
5. Bebyggelse ved Lundtoftegade	12. Institutioner ved Lersø Parkallé
6. Guldberg Have	13. De Gamles By
7. Bebyggelse ved Herman Triers Plads	14. Erhvervsbebyggelse ved Rådmandsgade

Gård i Mjølnerparken. Eksempel på byarkitektonisk element.

Byarkitektoniske elementer, mål 1:30.000

1. Jagtvej
2. Nørrebro fikspunkter
3. Nørrebro pladser
4. Nørrebro baggårde
5. Nørrebroparken

Dominerende træk

Nørrebros bebyggelsesmønstre

På trods af, at Nørrebro næsten udelukkende rummer tæt og høj bebyggelse, er der store variationer i bebyggelsesmønstrene. Det er karakteristisk for mange af Nørrebros bybilleder, at der er store forskelle mellem forskellige årtiers bybygningsidealer.

Bykvarterene omkring Nørrebrogade var - og er stadig i nogen grad - domineret af tæt karrébebyggelse. Bebyggelsen blev opført over en kort periode sidst i 1800-tallet. Manglende byggepløjning og profithensyn skabte et for tæt bebygget byområde med boliger og arbejdspladser. Bebyggelsestætheden og en ringe boligstandard skabte behov for at sanere store byområder. En omfattende saneringsindsats i 1970'erne og 80'erne har skaffet lys, luft og sunde boliger - men har samtidig gjort bybilledet mere oplevelsesfattigt og ændret det oprindelige bebyggelsesmønster radikalt.

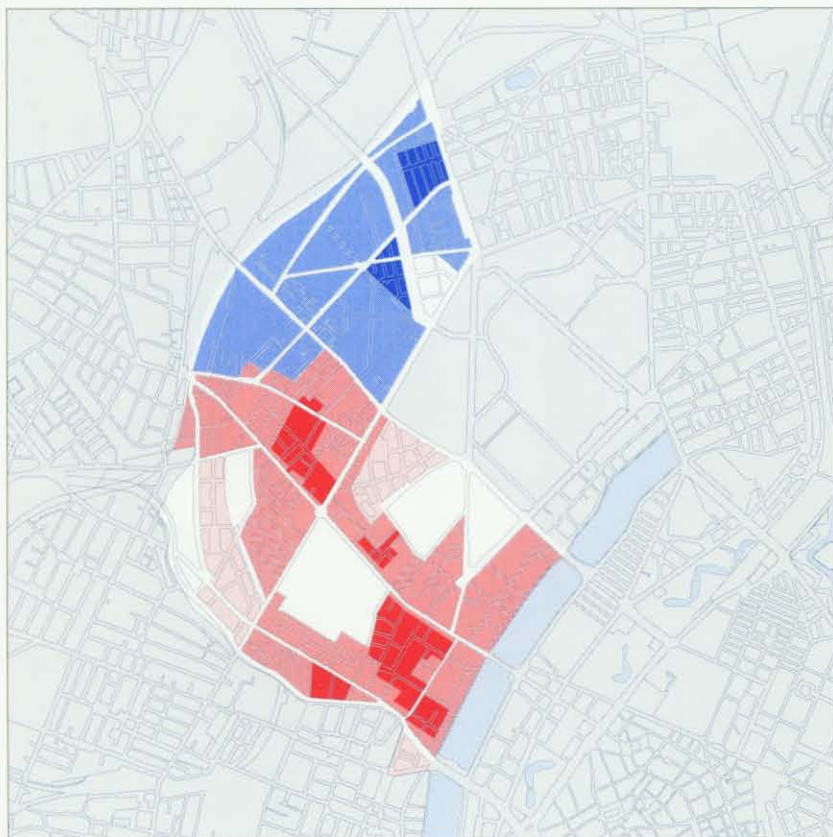
Nørrebro rummer også mange velplanlagte etageboligområder, opført efter århundredskiftet, herunder bebyggelsen omkring Guldberg Plads, bebyggelsen ved Lundtoftegade, Guldbergs Have, Fogedgården, bebyggelsen ved Herman Triers Plads m.fl.

I området mellem Lundtoftegade og Bispeengbuen findes højhusbebyggelse i form af montagebyggeri fra 1960'erne.

I den nordvestlige del af Nørrebro er bebyggelsen præget af en stor del erhvervsbebyggelse. Her findes enklaver af lavt byggeri - byggeforeningsbebyggelsen ved F. F. Ulriks Gade og rækkehusbebyggelsen Vibekevang.

- Sanerede områder
- Områder med ældre karrébebyggelse
- Nyere, planlagte etageboligområder
- Byggeforeningsbebyggelse m.v.
- Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse
- Offentlige anlæg (institutioner og parker m.v.)

Nørrebros bebyggelsesmønstre, dominerende træk.

Jernbanetracéets grønne forløb strækker sig fra Ågade til Nørrebrogade. Luftfoto.

Nørrebrogade skærer sig som et spor gennem Nørrebros tætte bygningsmasse. I forgrunden ses området ved Nørrebro Station, hvor viadukten markerer overgangen til Bispebjerg.

Nørrebro vejmonster

Nørrebros overordnede vejnet indgår i det storkøbenhavnske vejsystem. De store veje forløber enten radiale fra middelalderbyen eller indgår i det koncentriske system omkring denne. Således indgår Nørrebrogade, Åboulevard-Ågade og Nørre Allé-Lyngbyvej i det radiale vejnet, og Jagtvejslinien forløber i et bueslag omkring middelalderbyen.

Åboulevard-Ågade følger den nu rørlagte Ladegårdsås forløb og markerer overgangen til Frederiksberg Kommune. Jagtvej gennemskærer Nørrebro og opdeler bydelen i to dele. Nørrebrogade fungerer som bydelens hovedåre og er en vigtig del af Nørrebros identitet. Mod nordøst afgrænses Nørrebro af Lyngbyvej, der har en kraftig barriereskabende virkning. Nørrebros eneste byggeforeningsbebyggelse, der er beliggende ved F. F. Ulriks Gade, har facade mod den stærkt trafikerede og brede vej. Tagensvej danner grænse mellem det tætte Nørrebro mod syd og det mere åbent bebyggede Nørrebro mod nord.

Hvor de store veje mødes, og hvor banelinier krydser vejene, opstår mange steder en form for knudepunkter: Nørrebros Runddel, Vibenshus Runddel og Frederik Bajers Plads og området ved Nørrebro Station. Pladserne er med til at tilføre bydelen identitet.

Også nedlagte banelinier har haft indflydelse på bymønsteret, idet bebyggelsens form er defineret af tracéet. Som et eksempel herpå kan nævnes etageboligbebyggelsen ved Nørrebroparken.

Nørrebros Runddel er bydelens vigtigste omdrejningspunkt, og er anlagt, hvor Nørrebrogade og Jagtvej krydser hinanden.

Sankt Hans Torv er en af bydelens vigtigste lokalpladser.

Jagtvejen skaber et langt, lige snit gennem Nørrebro. Vejen opdeler Nørrebro i to dele, og indgår i Københavns overordnede ringvejsystem.

Nørrebros vejmonster, dominerende træk.

Nørrebrogade

Nørrebrogade er på samme tid udfaldsvej fra storbyen, en af Københavns store indkøbsgader og hovedgade på Nørrebro. Som gammel udfaldsvej begynder Nørrebrogade ved Kultorvet som Frederiksborggade og deler sig efter Nørrebro Station i Frederikssundsvej og Frederiksborgvej - begge vejnavne angiver endemålet.

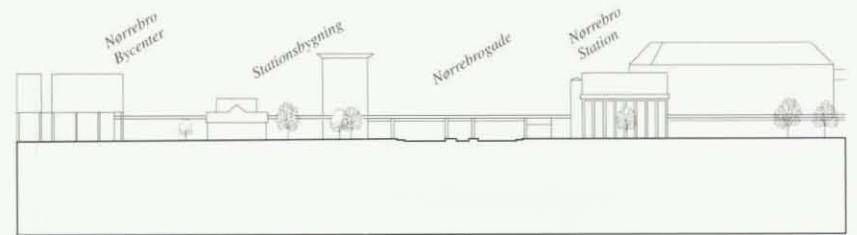
Nørrebrogade forløber i svagt knækkede linier på strækningen fra søerne til Nørrebro Station. Begge steder er bymæssig markante - søerne markerer overgangen til Indre By, og ved Nørrebro Station markerer det hævede banelegeme bydelens grænse til Bispebjerg.

Det kantede vejforløb giver varierede vejbilleder med skiftevis lange og korte kig. Gaden opdeles - næsten på midten - af Nørrebros Runddel, der bygningsmæssigt accentuerer vejens skæring med bydelens anden store vej - Jagtvej. Nord herfor - ved Sankt Stefans Kirke - findes en lille pladssdannelse, beplantet med stynede træer.

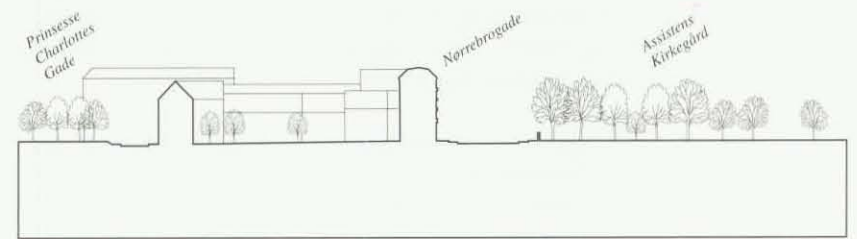
Randbebyggelsen, der overvejende er i fem etager, er ikke præget af saneringer, og gadebilledet har derfor mange af de oprindelige træk fra sidst i 1800-tallet. Mange bygninger er forsynede med tårne og spir, og randbebyggelsen har, trods variationer i bygningshøjden og mange gavle, mange bymæssige kvaliteter.

På strækningen fra Kapelvej til Jagtvej danner Assistens Kirkegårds beplantning og to meter høje mur væg i Nørrebrogades vejrum. På denne strækning har gaden en flot grøn karakter. Hvor gaden på de øvrige strækninger er opdelt af tæt beliggende sideveje, skaber kirkegården med sin lange murafrænsning en strækning præget af mere ro.

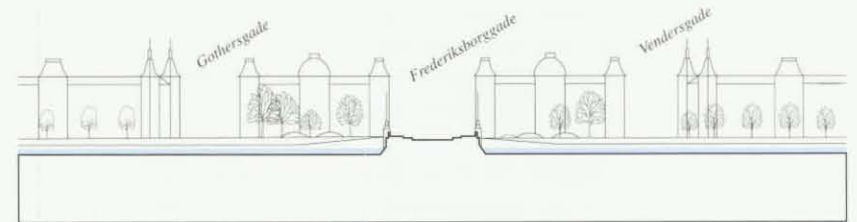
Nørrebrogade er en levende bygade. Her er intens trafik, et mylder af mennesker og et livligt forretningsmiljø.

Nørrebrogade ved Nørrebro Station

Nørrebrogade ved Assistens Kirkegård

Nørrebrogade ved Dronning Louises Bro

Nørrebrogade set fra nordvest, med området ved Nørrebro Station i forgrunden. Luftfoto.

De to etageejendomme ved Dronning Louises Bro danner en markant indgang til Nørrebrogade, set fra Indre By.

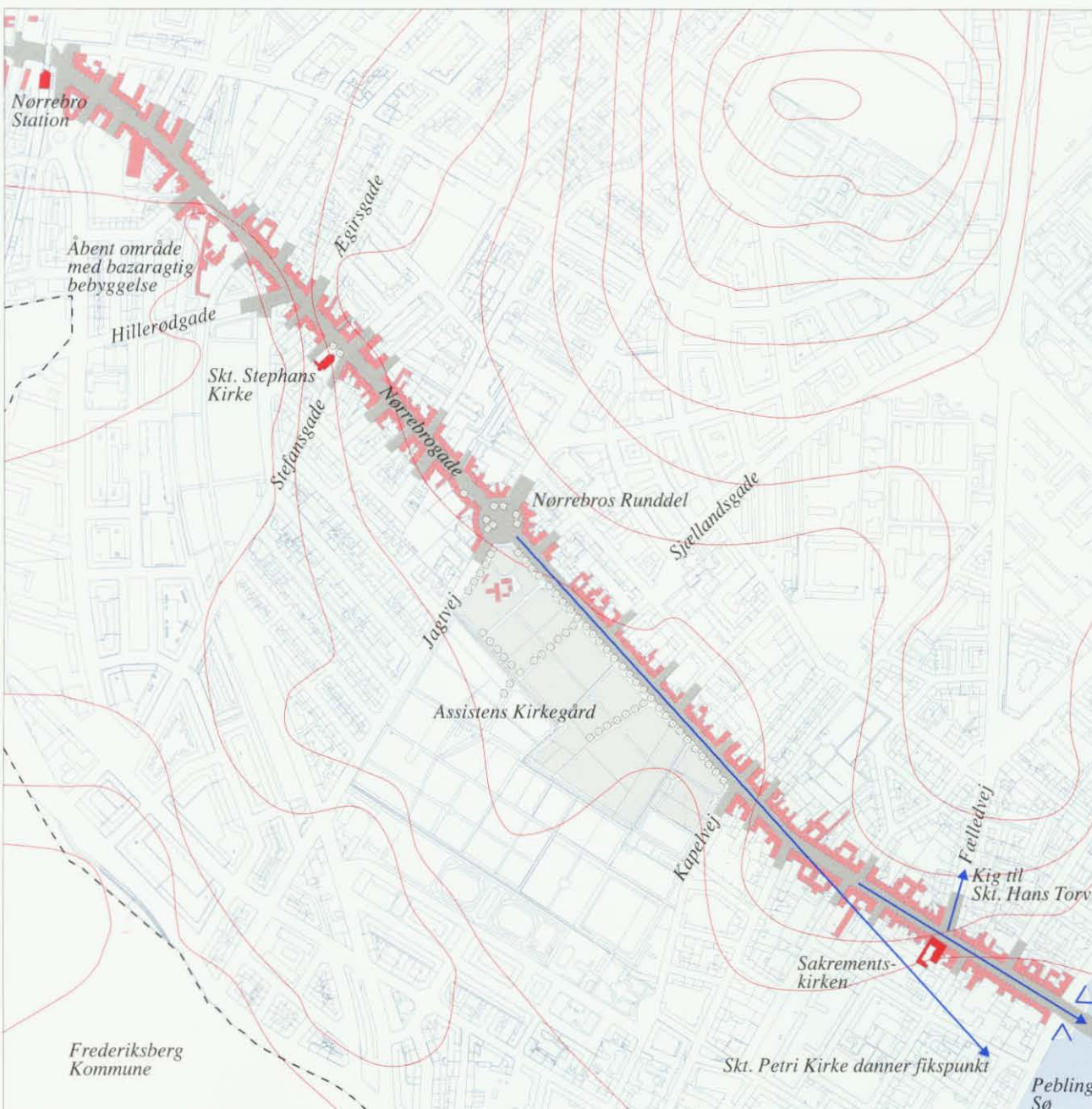

Ved Assistens Kirkegård gør beplantningen Nørrebrogade til en grøn gade.

Mange af Nørrebrogades hjørneejendomme er markeret med smukke tårne.

På Nørrebrogades mest tætte, bymæssige strækning danner de mange huse et smukt, varieret relief.

Omkring banetracéens skæring med Nørrebrogade ligger en lav bebyggelse, der skaber et lidt rodet bybillede.

Nørrebro søfront

Nørrebro søfront er en del af den sammenhængende front langs søerne - Sankt Jørgens Sø, Peblinge Sø og Sortedams Sø - der i et bueslag omkranser Indre By. Nørrebro søfront strækker sig fra Åboulevard/ Gyldenløvesgade i syd til Tagensvej i nord.

Bebyggelsen langs søfronten er overvejende opført sidst i 1800-tallet. Facaderne mod søerne danner en smuk front, hvor de enkelte bygninger, der er i 4½ til 5½ etage, i store træk indgår i en byarkitektonisk helhed, på trods af forskelle i detailudformningen. De bygninger, der indgår i facadefronten, er mest karréfacader, men der er også villa-bebyggelse mod syd og fritliggende institutionsbebyggelse mod nord. Det er tydeligt, at bygherrerne har været opmærksom på herligheds-værdierne ved den smukke beliggenhed, og der er gjort meget ud af bygningsfacaderne. Plejecentret Sølund skæmmer den homogene front ved at have gavlene i den syv etager høje bygning orienteret mod Sortedams Sø.

Hovedindgangen til Nørrebro markeres af den velformede Dronning Louises Bro. Hjørnebygningerne ved Nørrebrogade danner port, og er prydet af tårne og spir.

Peblinge- og Sortedam Dossering er anlagt i to niveauer - med en højtliggende sti langs bygningsfronten og en lavere beliggende sti langs søbredden adskilt af en gennemgående træække. Nærmest Nørrebrogade er dosseringerne anlagt som egentlige veje. Fra dosseringerne er der flotte kig mod Indre By's søfront med Sotorvets palæbebyggelse, Søvavillonen, Codanhus og Østerbro.

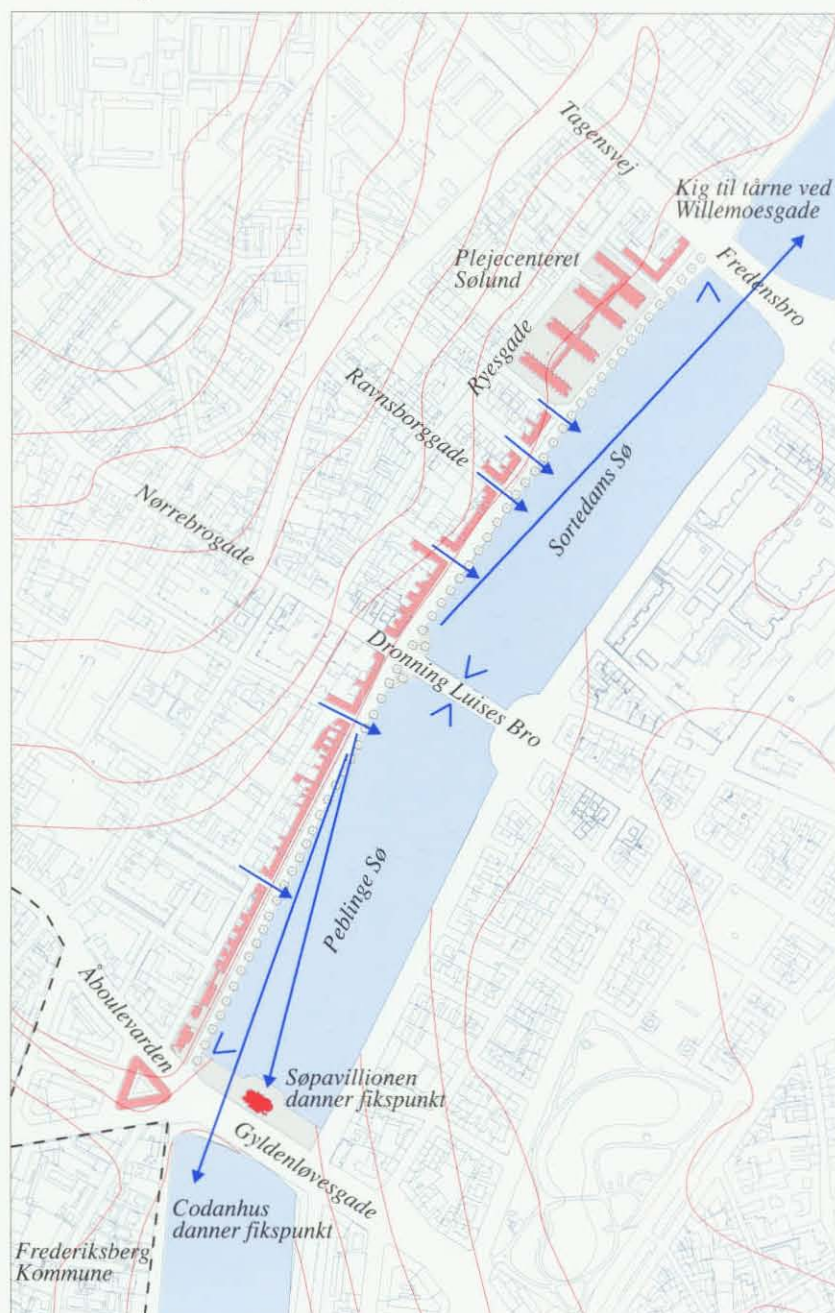
Sortedam Dossering set fra Dronning Louises Bro.

Peblinge Dossering set mod syd. Etageejendommene orienterer sig på en lidt stilfærdig måde mod søen.

Nørrebro søfront. Luftfoto.

Nørrebro søfront. Dominerende træk, mål 1:10.000.

Assistens Kirkegård

Assistens Kirkegård blev anlagt i 1760. Den 12 ha store kirkegård skaber et grønt indslag i Nørrebro's tætte karrébebyggelse. Kirkegården er meget bymæssig - omgivet til alle sider af høj bebyggelse - og er afgrænset af karakterfulde mure mod Nørrebrogade, Jagtvej og Kapelvejs nordlige del. Mod Hans Tavsens Park, der blev anlagt 1909 på arealet mellem Hans Tavsens Gade og kirkegården, danner et trådgitter hegn. Kirkegården er opdelt i tre afsnit, afgrænset af mure med mindetavler. Et netværk af stier - mange allébeplantede - opdeler afsnittene i mindre enheder. Mellem Jagtvej og Kapelvej forløber en snorlige, allébeplantede sti, der også fungerer som gennemfartsti for lokalområdet. Kirkegårdens beplantning skaber varierede rumdannelse med korte og lange kig. Trærækkerne langs de afgrænsende mure mod Jagtvej og Nørrebrogade tilfører de meget bymæssige gader et grønt vejbillede.

Bebyggelsen ligger fordelt i kirkegården med bl.a. kapel og inspektørbolig ved Bangertsgade og graverbolig ved Nørrebro Runddel. Kirkegården rummer gravsteder for mange kendte danskere, og en række gravmonumenter er af høj kulturhistorisk værdi. Flere er udført af kendte billedhuggere, bl.a. findes arbejder af Johannes Wiedewelt og N.A. Abildgaard. Udover at tilføre et markant grønt indslag i Nørrebro's tætte bebyggelse, fungerer kirkegården som et åndehul i bydelen og bliver som parkområde benyttet til ophold, leg og solbadning.

Mosaik Kirkegård, der er beliggende ved Guldbergsgade og Møllegade, er anlagt sidst i 1600-tallet. Kirkegården, der ikke er offentlig tilgængelig, er afgrænset af mure og beplantningen giver et grønt indslag i Guldbergsgades vejbillede.

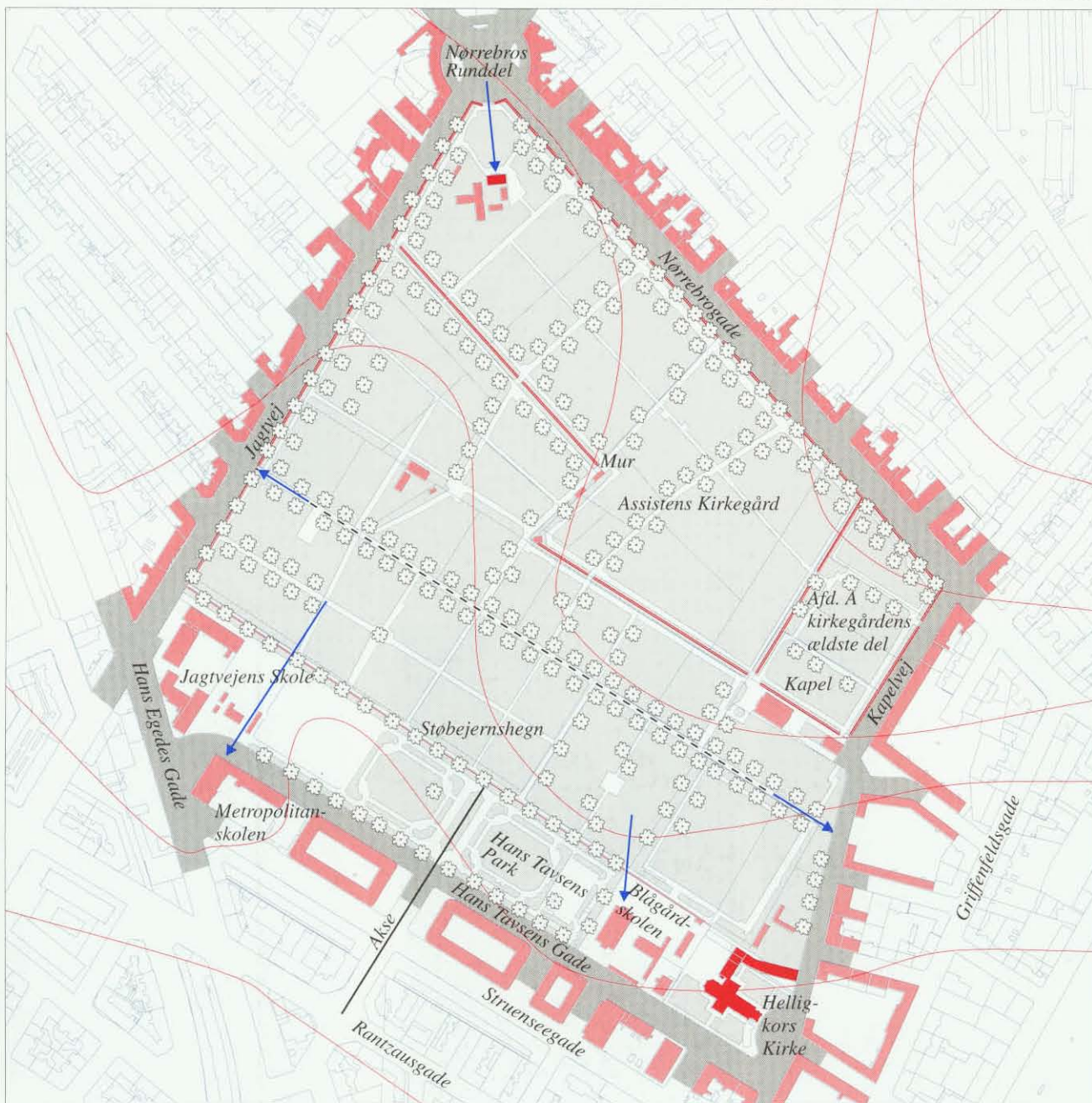
Parti fra Assistens Kirkegård, set mod sydøst. Den allébeplantede sti forløber parallelt med Nørrebrogade, og det grønne miljø afgrænses af en mur mod gaden. Kirkegården benyttes som et rekreativt område af mange på Nørrebro.

Assistens Kirkegård. Dominerende træk, mål 1:5.000.

Kirkegården rummer mange gravmonumenter af høj kulturhistorisk værdi.

Kirkegården er opdelt i tre afsnit af lave mure.

Bebyggelsesmønstre

Bebyggelse ved Sankt Hans Torv

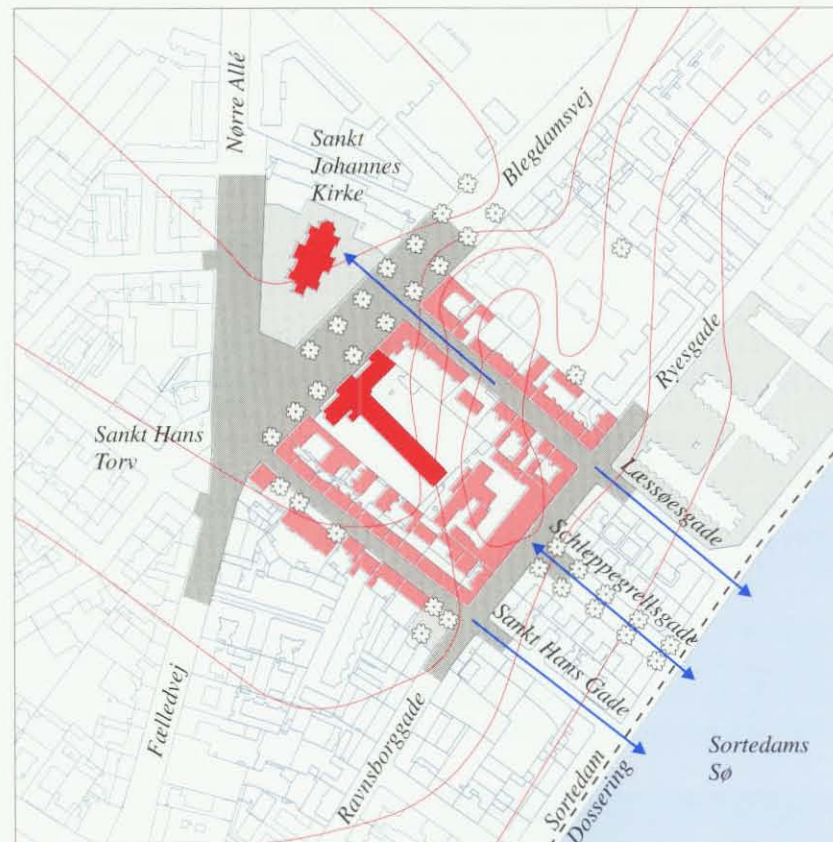
Den store karré, der er beliggende mellem Blegdamsvej, Ryesgade, Læssøesgade og Sankt Hans Gade, rummer bebyggelse opført i perioden fra 1845 til 1900. Her kan genfindes mange af de bebyggelsestræk, der var karakteristiske for et brokvarter. Kvarteret rummer en varieret blanding af boliger, erhverv og institutioner og har en høj bebyggelsestæthed.

Boligerne er overvejende opført som gadehuse, dog med en mindre andel sidehuse, hvortil der er adgang via porte. I baggårdene findes endvidere værksteder og mindre fabriksbygninger. Boligbebyggelsen er overvejende opført i 3¹/₂-5¹/₂ etage, med enkelte lave 1¹/₂ etages huse. Forskellen i bygningshøjderne afspejler den stigende bebyggelsestæthed gennem Nørrebros udbygningsperiode. De ældste huse er ofte placeret tilbagetrukket fra den senere fastlagte gadelinie.

Fra den allébeplantede Schleppegrellsgade er der et smukt kig mod den tidligere metalvarefabrik Ryesgade 3 (opført 1874). Den monumentalt formede bygningsfacade med port og frontkvist har et næsten herregårdsagtigt udseende. Ting- og Arresthuset ved Blegdamsvej, opført 1860 ved arkitekt Emil Jørgensen, dominerer karréens side mod Blegdamsvej.

Både Læssøesgade og Sankt Hans Gade har smalle vejrum, omkranset af overvejende høj bebyggelse. Fra begge gader er der kig mod Sortedams Sø, og mod nordvest lukker Sankt Johannes Kirke Læssøesgades vejrum.

Karréen rummer spændende bybilleder og fortæller meget om det tætte Nørrebros oprindelige bebyggelseskarakter med en blanding af boliger, institutioner og erhverv. Bebyggelsens variation og tæthed, de intime gårdmiljøer og de bymæssige gaderum rummer væsentlige kvaliteter.

Bebyggelse ved Sankt Hans Torv. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Sankt Hans Gade, set mod sydøst.

Læssøesgade 22 er et af Nørrebros få byhuse i 1¹/₂ etage.

Sankt Hans Gade 24, kig i gård.

Kig mod erhverv i baggård i Læssøesgade.

Den tidligere metalvarefabrik i Ryesgade set fra Schleppegrellsgade.

Bebyggelse ved Stefansgade/Jagtvej

Etageboligbebyggelsen ved Stefansgade/Jagtvej er beliggende umiddelbart nordvest for Assistens Kirkegård og afgrænses af Stefansgade mod nordvest, Søllerødgade mod nordøst, Jagtvej mod øst og Hørsholmsgade mod sydvest. Bebyggelsen rummer overvejende etagehuse i fem etager med skiferbeklædte københavnertage, opført som smalle, lange karréer, der strækker sig fra Jagtvej til Stefansgade. Bebyggelsen er opført i perioden 1877-1934 og blev placeret på nordvest-sydøst orienterede, smalle marklodder.

Kvarterets gader er placeret i de tidligere markskel og er alle lange og lige. Fra gaderne er der kig mod både Assistens Kirkegård og Nørrebro-parken. Især Jægersborggade fremstår med et karakterfuldt vej-billede, bl.a. i kraft af en smuk brostensbelægning. Langs Bjelkes Allé brydes den stramme karrébebyggelse af en lille enklave med 6 villaer, hovedsageligt placeret nær Stefansgade. Midt i gaden ligger endvidere enkelte villaer, indeklemmt mellem nyere etagehuse. Villaerne er opført i perioden 1879-1900, og udgør en væsentlig andel af Nørrebros sparsomme villabebyggelse. Langs Bjelkes Allé er opført en del nyere bebyggelse i fem etager, og skift i bygningshøjder præger gaden, bl.a. i form af brandgavle. Placeret midt på Bjelkes Allé ligger Anna Kirke, tilbagetrukket fra facadelinien og disponeret som en U-formet bygning med et foranliggende gårdanlæg.

Etageboligerne blev opført af ret få bygherrer, og flere karréer har et tydeligt fællespræg. Som arkitekter blev benyttet bl.a. Emil Jørgensen (Hørsholmsgade 22), Ludvig Knudsen (Hørsholmsgade 20) og C. Mandrup-Poulsen (Stefansgade 17). Bygningerne er opført i røde eller gule mursten, og flere fremstår med pudsede facader. Mange facader er udformet med gennemgående vandrette bånd og fælles gesimshøjde. En del bygninger er forsynet med karnapper, frontispicer og hjørnetårne. Bebyggelsen langs Jægersborggades nordside er udformet med to U-formede bygninger - "Cul de Sacs" - placeret aksefast overfor passager mellem karréerne på gaden sydside. Der er ingen baghuse i bebyggelsen.

Kvarteret, der er ved at blive renoveret, har sin egen identitet. På trods af, at flere af karréerne har en dårlig vedligeholdelsesstand, og at kvarterets islæt af nyere bebyggelse ikke tilfører bymæssige kvaliteter, har gaderne en oprindelig Nørrebro-karakter med velformede og varierede bygningsfacader. Flere af gaderne - herunder Jægersborggade - fremstår, som var de skåret ned i bygningsmassen.

Kig gennem passage mellem Kronborggade og Jægersborggade til bygning, udformet som "Cul de Sacs".

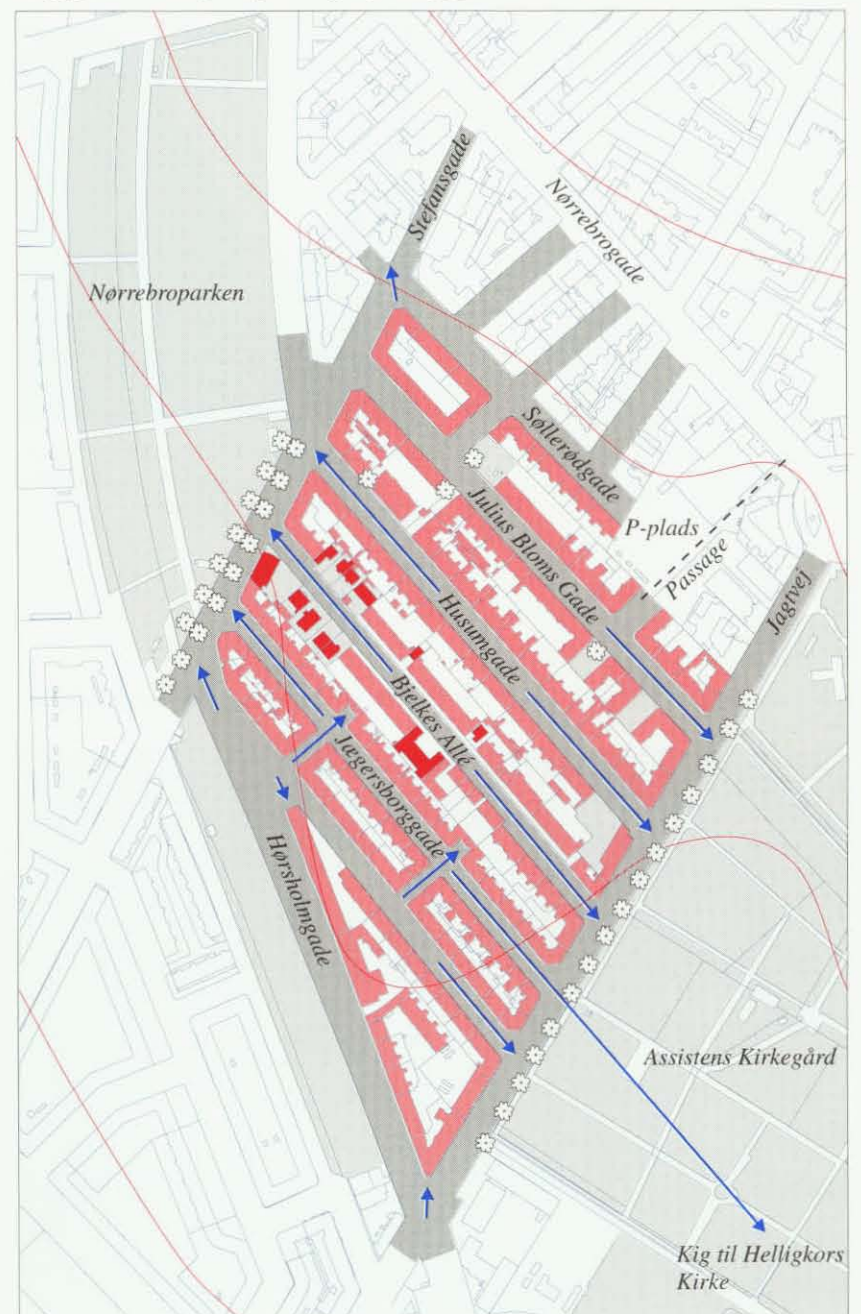

Jægersborggade set mod nordvest. Den egale bebyggelse og gadens bro-lægning skaber et helstøbt gadebillede.

Bjelkes Allé set mod nord. En lille enklave villaer, opført før århundredskiftet ligger klemmt inde mellem høje etageejendomme.

Bebyggelse ved Stefansgade/Jagtvej, bebyggelsesmønster mål 1:5.000.

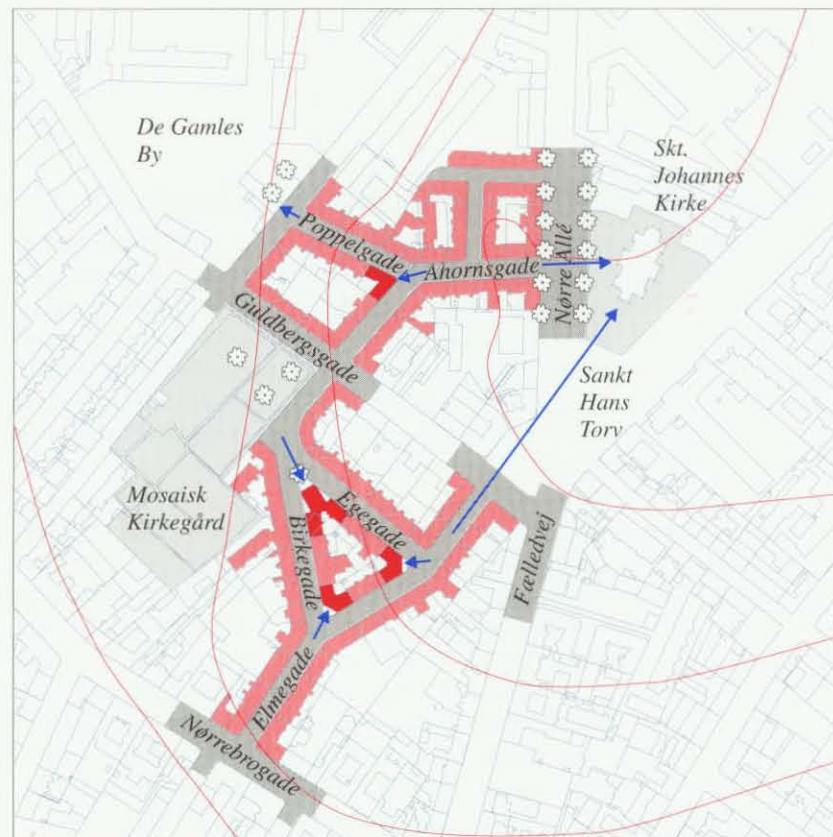

Bebyggelse ved Elmegade/Ahornsgade

Etageboligbebyggelsen ved Elmegade/Ahornsgade er beliggende mellem Nørre Allé-Fælledvej og Møllegade, og omfatter bebyggelsen langs Elmegade, Birkegade, Egegade, Ahornsgade og Poppelgade. Kvarteret, der er opført i perioden 1884-89, er opført efter en fælles vejplan med fastlagte byggelinier. De fleste bygninger blev opført af håndværksmestre med salg for øje, og nogle af mestrene opførte mange af ejendommene i kvarteret. Flere arkitekter tegnede, bl.a. Chr. L. Thuren, C. Knudsen, A. Topp og Povl Baumann.

Kvarteret har en spændende og varieret vejplan. Gaderne har korte, knækkede forløb, og derved opstår lukkede gaderum. Den trekantede karré, der afgrænses af Egegade, Birkegade og Elmegade, ligger som en ø i gadeforløbet. Karréens afskårne bygningshjørner skaber små, pladslignende rum, som bl.a. på hjørnet af Egegade og Birkegade understøttes med en meget flot bygningsudformning; hjørnebygningen er klart adskilt fra karréen og forøget med en etage til i alt seks etager. Fra vejene er der ofte kig med de tilgrænsende områders grønne træk, og fra Elmegade er der kig mod Sankt Johannes Kirke.

Husene har et tydelige fællestræk i udformningen og er generelt godt vedligeholdte. De er opført i fem etager og fremstår oftest pudsede i lyse farver. Facaderne er udformet med stor detailrigdom i form af vandrette bånd, frontispicer, hjørnetårne m.v. Bebyggelsen skæmmes ikke af tomter i husrækkerne. Især den sydlige del af bebyggelsen er præget af byfornyelse. Kvarterets bebyggelse er af en høj arkitektonisk standard og er et smukt eksempel på et planlagt byområde fra perioden umiddelbart før århundredskiftet.

Bebyggelse ved Elmegade/Ahornsgade, bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Ahornsgade set mod vest. Det er karakteristisk for bebyggelsen, at gaderummene er korte og lukkede.

Elmegade set mod nordøst. Den trekantede karrés hjørnebygning har afskårne hjørner, således at bygningen lukker vej billedet.

Ahornsgade set mod sydvest.

Hjørnebygningen ved Ahornsgade-Egegade er udformet med en buet facade. Set mod nordøst.

Hjørnebygning i karréen mellem Egegade og Birkegade, set mod sydøst. Hjørnet markeres smukt bygningsmæssigt ved at forøge bygningshøjden med en etage, samtidig med, at hjørnebygningen klart markeres i forhold til karréen med en smallere huskrop.

Bebyggelse omkring Guldbergs Plads

Kvarteret omkring Guldbergs Plads er opført på et areal, der oprindeligt indgik i Københavns fælleder. Efter at have overtaget arealet fra militæret i 1893, udarbejdede Københavns Kommune en gadeplan for området, hvor bl.a. Fensmarksgades diagonale tracé blev fastlagt. I perioden frem til 1915 blev området benyttet til kolonihaveformål.

Kvarteret, der afgrænses af Jagtvej, Tagensvej, Sjællandsgade og Stevns-gade, blev opført i årene 1915-32 med bistand af flere af tidens mest kendte arkitekter, herunder Louis Hygum, Erik Ambt, Poul Holsøe, H. Dahlerup-Berthelsen, Martin Borch m.fl.

Den gedigne bebyggelse er overvejende opført som karréer i 3½ -5½ etage, og fremstår i røde mursten og med røde tegltage. Flere af bygningerne har afvalmede tage og smukt formede frontkviste. Flere af karréerne er forsynet med forhaver. Bl.a. på grund af den egale materialekarakter, fremstår kvarteret med fælles byarkitektoniske træk. Karréerne har fået en varieret udformning. De spænder fra de ældste, smalle karréer mod Jagtvej over storgårdskarréer til åbne karréformer, hvor der lukkes op mod gaden.

Vejmønsteret er formet med buede og knækkede linier, således at der opstår visuelt lukkede gaderum. I kvarterets nordøstlige del ligger Guldbergs Plads, der er kvarterets største friareal med lege- og opholdsarealer. Pladsen skæmmes desværre af sikringsgrave. Langs Sjællandsgade findes endvidere små, beplantede grønninger.

Bebyggelsen omkring Guldbergs Plads er et planlagt boligområde med fine by- og bygningsmæssige kvaliteter.

Guldbergs Plads set mod øst. Pladsen afgrænses af en homogen bebyggelse.

Tibirkegade set mod syd. Bebyggelsen er mange steder forsynet med forhaver.

Fensmarksgade set mod sydvest. Vejenes bløde kurver skaber lukkede gaderum. Træerne markerer en sidegade, og skaber et grønt indslag i gadebilledet.

Bebyggelse omkring Guldbergs Plads, bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Bebyggelse ved Lundtoftegade

Bebyggelsen ved Lundtoftegade, der er et stort etageboligområde, ligger vest for Nørrebroparken. Kvarteret afgrænses mod syd af Jagtvej, mod vest af Ågade og Lundtoftegade, mod nord af Hillerødgade og mod øst af Nørrebroparken. Bebyggelsen er overvejende opført i perioden 1915-45 på et af de sidste ledige arealer i Nørrebros sydvestlige del. Den rummer overvejende store, lukkede karréer i fem etager med sadeltage, samt enkelte etagehusstokke. Mod nord ligger Hillerødgades Skole, opført 1915. Det nord-syd orienterede kvarter har et varieret vejssystem. Nord for Stefansgade er bebyggelsen orienteret omkring Sandbjerggade, der fremtræder allébeplantet og visuelt afsluttes af den grønne Rungsted Plads. Vejssystemet er regelret med øst-vest orienterede sideveje mellem Nørrebroparken og Lundtoftegade. Syd for Stefansgade er vejene mere kurvede og har lukkede vejrum. Humlebækgade er på en længere strækning anlagt med en bred, grøn rabat. Mod Nørrebroparken følger bebyggelsen banetracéens forløb og skaber en flot, kurvet væg i parkrummet.

Københavns Kommune stod for områdets planlægning, og flere af tidens dygtigste arkitekter tegnede husene, bl.a. Kay Fisker, A. Cock-Clausen, Charles J. Schou, Poul Holsøe m.fl. Kvarteret har en stor bebyggelsestæthed og fremtræder meget homogent. Bygningernes udformning er varieret og med mange smukke detaljer, og spænder arkitektonisk fra historicisme over nyklassicisme til funktionalistisk prægede bygninger og afspejler dermed udviklingen i den lange opførelsesperiode. De ældste karréer er beliggende omkring Jagtvej og er bygget kort efter århundredskiftet. De er opført i røde mursten og har skifer-tage. Facaderne har historicistiske træk i form af karnapper, frontkviste m.v.

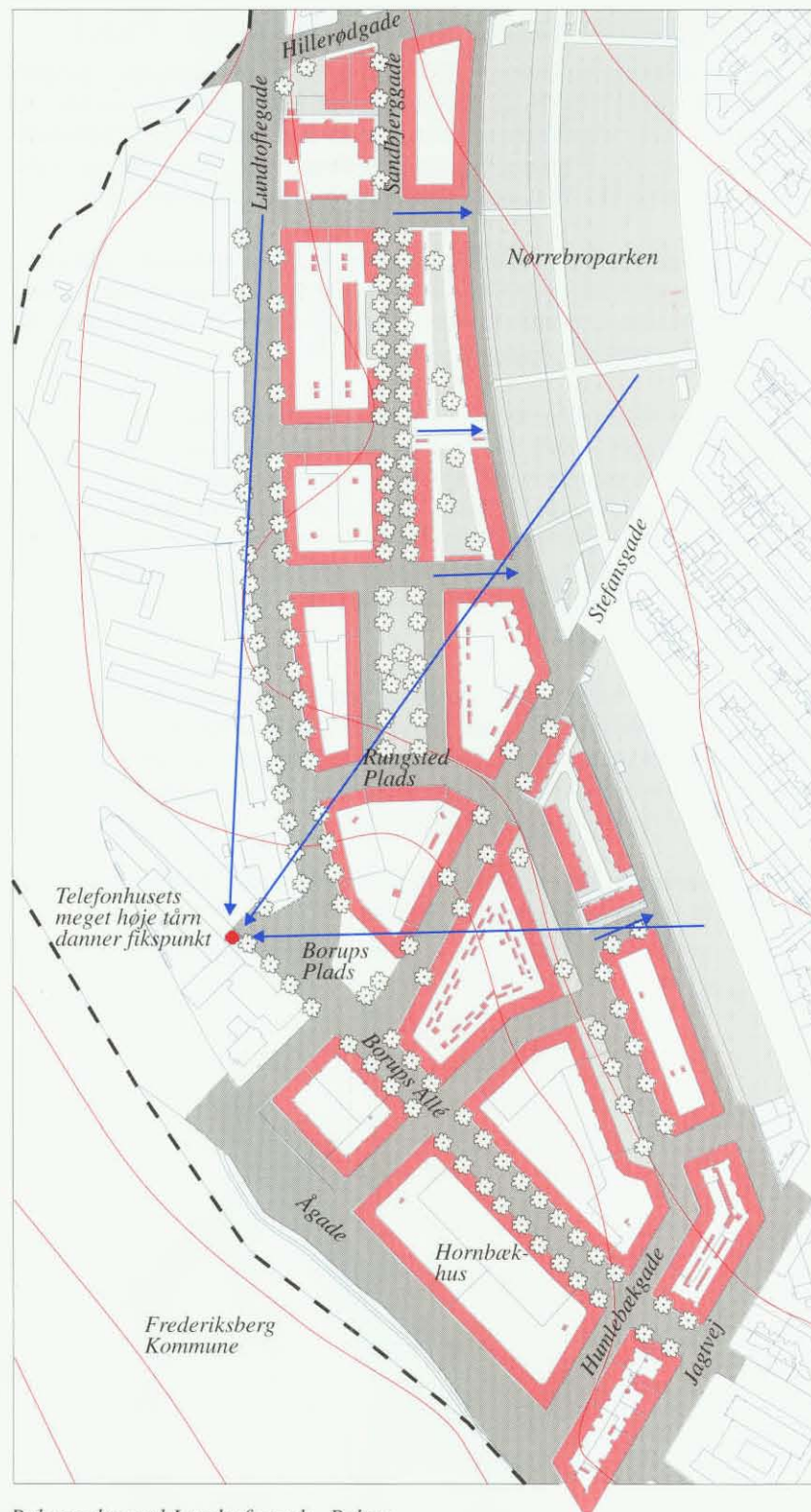
De øvrige karréer, der er opført i 1920'erne, har en mere enkel udformning og er præget af nyklassicismen. Karréerne omkranser store, lukkede gårde og er opført i røde mursten med tegltage. En af de mest iøjnefaldende karréer er *Hornbækhus*, der er beliggende mellem Borups Allé og Ågade og tegnet af arkitekt Kay Fisker i nyklassicistisk stil. Bygningen kom til at danne forbillede for en lang række karrébebyggelser i Danmark.

Nørrebro Vænge, der er beliggende ved Nørrebroparken mellem Ørholm-gade og Nærunggade, og *Stefansgården* på hjørnet af Stefansgade og Nørrebroparken blev opført i 1940'erne som stokbebyggelser. Bygningerne indgår naturligt i bebyggelsesmønstret, mens gårdrummene har en anden karakter, idet de er åbne mod de omgivende gader. De funktionalistiske bygninger er opført i mønstermurværk og med tegl på taget. Bebyggelsen ved Lundtoftegade fremtræder som en samlet kvarter, der rummer en velplanlagt bebyggelse. Især bebyggelsens samspil med Nørrebroparken har store kvaliteter.

Humlebækgade set mod sydøst. Karréernes kantede udformning skaber lukkede gaderum. Den gedigne bebyggelse skaber sammen med træerne et tiltalende gadebillede.

Mod Nørrebroparken danner bebyggelsen en næsten sammenhængende front, der forløber i en svag bue.

Bebyggelse ved Lundtoftegade. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Hornbækhus set fra Ågade. Arkitekt Kay Fiskers bygning fra 1922 kom til at danne skole for mange karrébebyggelser.

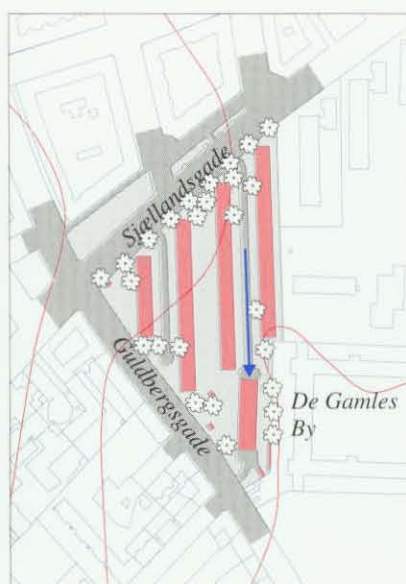

Guldberg Have

Bebyggelsen er beliggende på et trekantet grundareal umiddelbart vest for De Gamles By. Bebyggelsen, der er tegnet af stadsarkitekt Poul Holsøe og E. Kindt Larsen, afgrænses af Sjællandsgade og Guldbergsgade. Den fire-etages bebyggelse med ældreboliger, der er opført 1937, rummer 4 etagestokke, orienteret nord-syd, samt en bygning med fællesfaciliteter.

Rummene mellem bygningerne anvendes til henholdsvis friarealer og adgangsarealer med smalle træbeplantede køreveje. Bygningerne er opført af røde mursten i en enkel, funktionalistisk stil med minimale tagudhæng. Der er altaner på begge sider af husene og overdækkede indgangspartier orienteret mod kørevejene. I gavlene er vinduer og altaner ført rundt om hjørnerne.

Bebyggelsen er velproportioneret og opført i gedigne materialer. Friarealerne kan forekomme lidt nøgne og forblæste. Set fra de omgivende gader danner bygningernes gavle et markant bybillede.

Bebyggelsen har karakteristiske altanpartier.

Guldberg Have. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

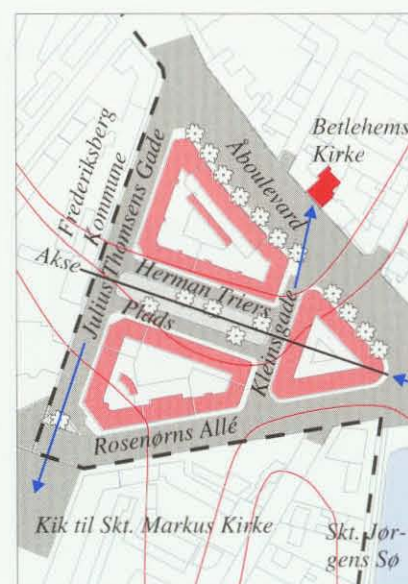
Guldberg Have, set mod syd. Fotoet viser en af bebyggelsens adgangsveje med grønne rabatter.

Bebyggelse ved Herman Triers Plads

Bebyggelsen, der rummer tre store karréer, ligger på en trekantet grund, afgrænset af Åboulevard, Rosenørns Allé og Julius Thomsens Gade, og er således beliggende ved kommunegrænsen til Frederiksberg Kommune. Karréerne er opført, hvor den tidligere Ladegård (nedrevet 1931) var beliggende. Karréerne, der er i 5 - 6° etage, er opført først i 30'erne og bl.a. tegnet af arkitekterne Kay Fisker og C.F. Møller (Åboulevard 1-5, Herman Triers Plads 1-7), Artur Wittmaack og Vilhelm Hvalsøe (Åboulevard 7-13, Herman Triers Plads 2-6) og A. Skjød-Pedersen (Rosenørns Allé 10,16 og 18). Karréerne er grupperet omkring den rektangulære Herman Triers Plads, der er velindrettet med et indhegnet, grønt areal, hvor et bunkersanlæg skaber et bevæget terræn. Herfra er der kig mod Radiohuset, og fra Kleinsgade, der gennemskærer den trekantede grund i nord-sydlig retning, er der kig mod Bethlehems Kirke ved Åboulevard. Fra Julius Thomsens Gade er der et flot kig mod Sankt Markus Kirke ved Julius Thomsens Plads.

Bebyggelsen er udformet med en høj arkitektonisk standard. Især den trekantede hjørneejendom ved Åboulevard-Rosenørns Allé fremstår som en markant bygning i det Københavnske bybillede. Den velformede funktionalistiske bygning med afrundede hjørner er opført i røde mursten og har tilbagetrukket tagetage med fladt tag. Bygningen er iøjnefaldende fra både Gyldenløvesgade og fra Vester- og Nørre Søgade, og bliver da også flittigt benyttet til reklameskilte, opsat over taget. Også de øvrige karréer fremstår med en høj teknisk og arkitektonisk kvalitet. Bygningerne er overvejende opført i røde mursten med tegl på taget, og facaderne mod bl. a. Åboulevard er udformet med markante karnapper.

Åboulevard set mod nordvest.

Herman Triers Plads. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Hjørnekarréen set mod sydvest. Arkitekter Kay Fisker og C.F. Møller.

Byggeforeningsbebyggelse ved F.F. Ulriks Gade

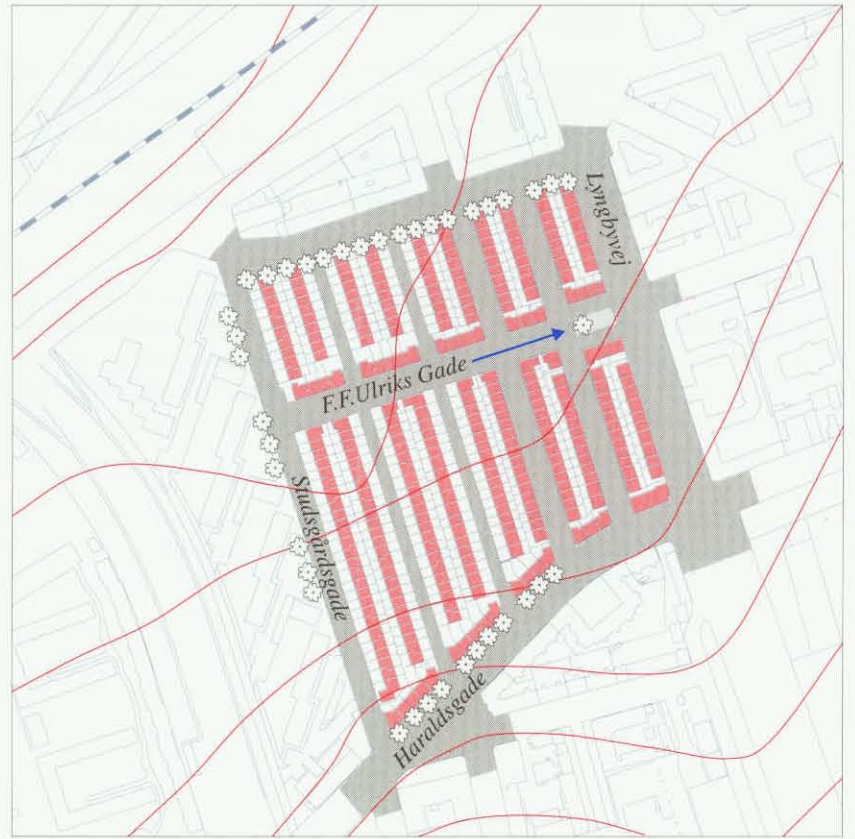
Arbejdernes Byggeforening påbegyndte opførelsen af bebyggelsen ved F. F. Ulriks Gade i 1907, og frem til 1915 blev opført i alt 360 huse, tegnet af arkitekt Christen Larsen. Bebyggelsen afgrænses af Lyngbyvej, Haraldsgade, Studsgårdsgade og Borthingsgade og ligger på en del af den tidligere Rådmandsmark.

Bebyggelsen er disponeret i 10 enklaver med dobbelte rækker af sammenbyggede huse, orienteret nord-syd, og adskilt af smalle veje. Den øst-vest orienterede F.F. Ulriks Gade opdeler bebyggelsen i en kort nordlig og længere sydlig del. Mod Haraldsgade og F.F. Ulriks Gades nordside afsluttes enklaverne af tværgående huse. Den brede F.F. Ulriks Gade afsluttes mod Lyngbyvej af en lille pladsdannelse.

Husene, der er i 2 etager samt mansardtage, er opført i blank mur med tegl på taget. I bebyggelsen findes huse opført i røde, gule eller grå mursten. De lange husrækker varieres af frontkviste i et rytmisk forløb. Facaderne er udformet med store variationer, men fælles tagfod og vandrette bånd sikrer en vis egalitet.

Alle huse er forsynet med baghaver og smalle forhaver, der tilfører boligvejene en grøn karakter. Bebyggelsen rummer flere butikker, fortrinsvis placeret i hjørnebygninger mod Haraldsgade.

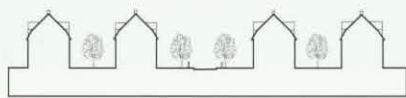
Set fra den stærkt trafikerede Lyngbyvej adskiller bebyggelsen sig i materialevalg og størrelse fra den omgivende bebyggelse. Byggeforeningsbebyggelsen er da også som en by i byen. Især da kontrasten til den omgivende bebyggelse er stor - karrébebyggelse i 5 etager og højhusbebyggelse i 5-8 etager ved Studsgårdsgade.

Byggeforeningsbebyggelse ved F.F. Ulriks Gade. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Studsgårdsgade, set mod nord. Der er stor kontrast mellem de lave byggeforeningshuse og etageejendommene på den anden side af gaden.

Principsnit.

På fotoet herunder ses P.H. Ørums Gade mod syd. Vejen har en smuk, grøn karakter.

Haraldsgade set mod nordøst. Mod de omgivende veje markerer bebyggelsen sig som en by i byen.

På fotoet herunder ses bebyggelsens centrale plads ved F. F. Ulriks Gade/H.P. Ørums Gade

Vibekevang

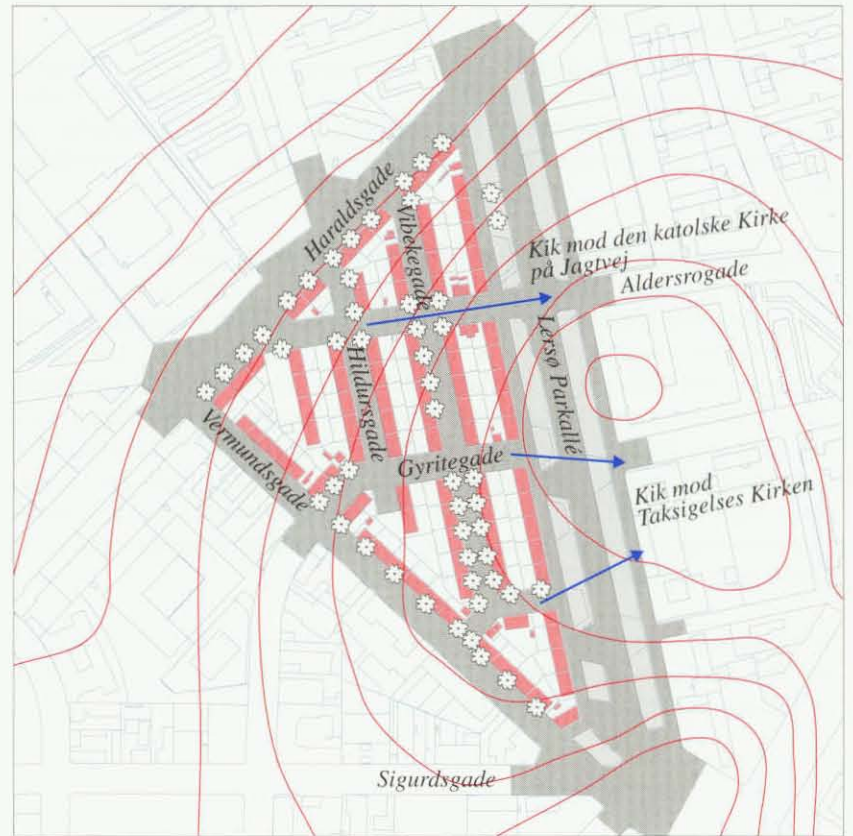
Vibekevang er beliggende på et trekantet areal, afgrænset af Vermundsgade, Haraldsgade og Lersø Park Allé, og omgivet af høj erhvervsbebyggelse. Bebyggelsen, der er 2½ etage, er opført i 1926 med Henning Hansen som arkitekt. Den rummer tre dobbelte rækkehusstokke, placeret parallelt med Lersø Park Allé og to enkelte rækkehusstokke, placeret som randbebyggelse mod henholdsvis Haraldsgade og Vermundsgade.

Bebyggelsen er placeret på en svag bakketop. Da den omgivende erhvervsbebyggelse dækker for udsigten, dog er der kig til Taksigelseskirken og den Katolske Kirke ved Jagtvej.

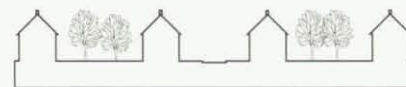
Bebyggelsens interne veje, hvoraf Aldersrogade har karakter af en overordnet vej, er anlagt med et bredt vejudlæg, der udnyttes til brede fortov og kørebane. Vejbeplantningen er sparsom, og vejilledet har en meget åben karakter. Ved en omlægning af vejprofilen kunne der blive plads til forhaver og beplantning, og vejene kunne få en helt anden og venligere karakter. Mod Lersø Park Allé afgrænses bebyggelsen af et bredt, grønt forareal, hvor der er indrettet legepladser m.v.

Husene er fint proportionerede og fremstår med pudsede mure i forskellige farver og med tegltage. Fra de omgivende veje ses facaderne på de lange stokke, fra de interne gader er det bebyggelsens gavle, der dominerer vejilledet.

Bebyggelsen fungerer som en by i byen. Der er fine kvaliteter i bebyggelsesplanen, som dog kunne højnes ved en ombygning af de interne veje.

Vibekevang. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Principsnit i bebyggelsen.

Bebyggelsen fremstår med markante gavle. Beplantningen i haverne bliver en gevinst for gadebilledet.

Vibekevang set fra Lersø Park Allé.

Hildursgade set mod nord. Her fremtræder gadebilledet med en lidt nøgen karakter. Bemærk den sparsomme fortovsbelægning.

Haverne fremtræder med stor frodighed.

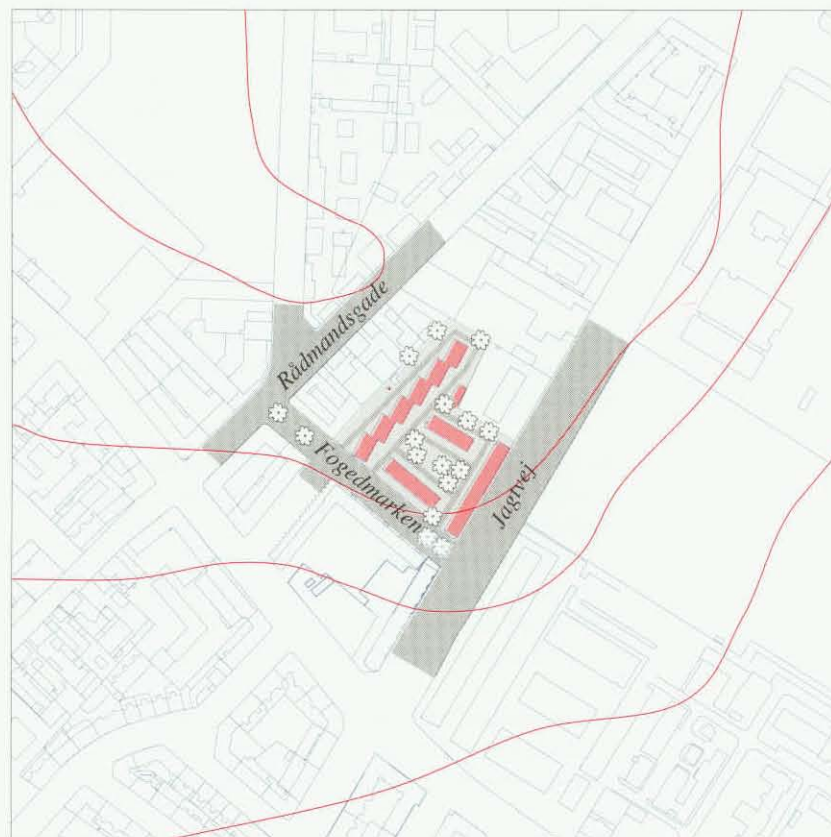

Bebyggelsen Fogedgården

Boligbebyggelsen Fogedgården, der er beliggende på hjørnet af Fogedmarken og Jagtvej, er opført i 1942 og tegnet af arkitekterne Kay Fisker og C.F. Møller. Grundarealet blev tidligere benyttet til skolehaver, og oprindeligt var det meningen, at bebyggelsen skulle være betydeligt større.

Bebyggelsen rummer fire boligstokke, grupperet omkring et indre, smukt beplantet gårdrum. Boligstokkenes indgange er orienterede mod det indre gårdrum. De fem etages stokke er opført i sribet murværk i gule mursten med hvert fjerde skifte i røde sten, og har alle store, afvalmede tegltage uden udhæng og markante, høje skorstene. De to boligstokke, der er placeret parallelt med Jagtvej har fået en særlig udformning. Den lige stok ved Jagtvej er opført i vejlinien, og er firedelt - i facaden mod vejen kun ved hjælp af nedløbsrør, men tagfladen er opdelt i fire, afvalmede tage. Stokken længst fra Jagtvej består 6 forskudte stokke, ligeledes med hvert deres afvalmede tag. De øst-vest orienterede stokke er opført med samlede, afvalmede tage.

Bebyggelsens vertikale linier og store træk understøttes af høje popler, der bl.a. markerer indkørslen ved Fogedmarken. Bebyggelsen er meget bymæssig, og har da også en høj bebyggelsestæthed.

Fogedgården. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Fogedgården set mod nordøst (til venstre). De høje popler understreger bebyggelsens lodrette linier. Bebyggelsen har en smuk, grøn karakter.

Bebyggelsens bagside har dog et noget bart og forblæst præg. En fritstående skorsten har en næsten skulpturel virkning.

Bebyggelsens grønne rum. Høje bygningskroppe med afvalmede tage og symmetrisk placerede skorstene danner væg i rummet.

Institutionsområde ved Lersø Parkallé

Institutionsområdet, der afgrænses af Jagtvej, Lersø Parkallé, Aldersrogade og Teglværksgade, rummer Taksigelseskirken, Københavns Maskinmesterskole, Klostervængets Skole, Københavns Navigationsskole og Gammel Kloster. Endvidere findes enkelte etagehuse ved Teglværksgade.

Det femkantede areal er opdelt af smalle adgangsveje med en grøn karakter. Bygningerne er overvejende opført i røde sten og med tegltage, dog har enkelte kobbertage. Gammel Kloster, der rummer ældreboliger, er opført 1936 med Aage Rafn som arkitekt. Bygningen omslutter et fint gårdanlæg, hvorfra der er indgange til boligerne.

Københavns Navigationsskole (1953) ligger i et grønt anlæg, med facader mod både Jagtvej og Lersø Parkallé. Bygningen er udformet som et næsten korsformet anlæg.

Placeret midt mellem de ovennævnte bygninger, ligger Københavns Maskinmesterskole (1941) og Klostervængets Skole (1932) i samme akse.

Klostervængets Skole, der er tegnet af arkitekterne Poul Holsøe og F.C. Lund, er orienteret mod parkalléen, og Maskinmesterskolen, tegnet af arkitekterne Henning Hansen og C.H. Nimb, er orienteret mod Jagtvej.

Bygningernes fælles materialeholdning og den grønne karakter giver området byarkitektoniske kvaliteter. Desværre skæmmes området af en forretningsbebyggelse mod Jagtvej.

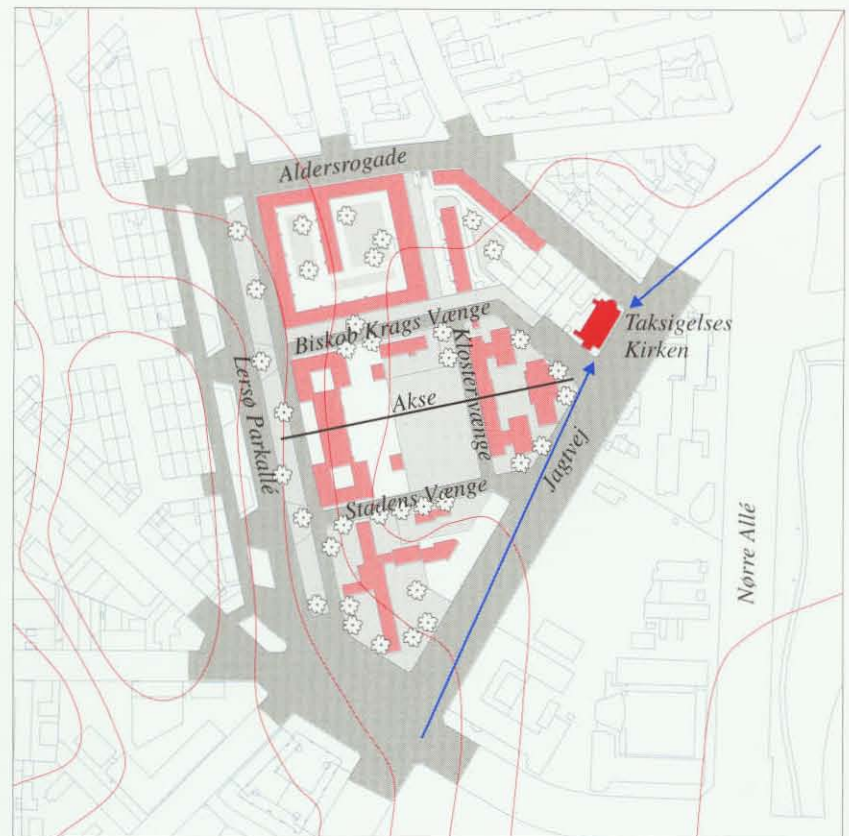

Jagtvej mod nord. I forgrunden Københavns Navigationsskole. I baggrunden ses Taksigelses Kirken. Mod Jagtvej har området en grøn karakter.

Lersø Parkallé set mod nord. Institutionsområdet er adskilt fra alléen med et bredt, græsklædt areal.

Institutioner ved Lersø Parkallé. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Københavns Maskinmesterskole. Haveanlægget er indrettet til ophold. Mod Lersø Parkallé fremstår bygningen med markante tagflader.

Haverum i Gammel Kloster, set mod syd. Det grønne gårdrum skaber et fint friareal til beboerne i de beskyttede boliger. Bygningsfacaderne fremtræder enkle og velproportionerede.

De Gamles By

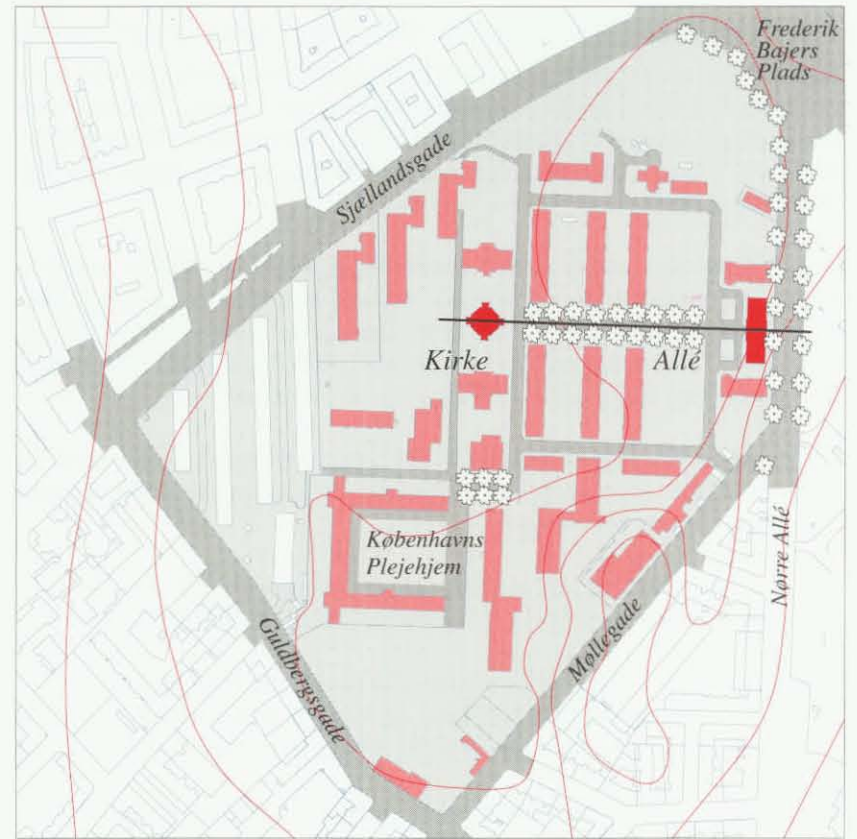
De Gamles By, der er beliggende på hjørnet af Tagensvej og Nørre Allé, blev opført som "Almindeligt Hospital" 1885-92 ved arkitekt Vilhelm Petersen på en del af Nørre Fælled. Hospitalet blev i 1919 omdannet til alderdomshjem. Bebyggelsen rummer herudover Københavns Plejehjem, opført 1901 ved arkitekt Gotfred Tvede, samt en række nyere bygninger fra 1950'erne og 1960'erne, tegnet af Stadsarkitektens Direktorat. De Gamles By er indrettet til ældreboliger.

Det oprindelige anlæg er symmetrisk opbygget. Omkring midteraksen - en dobbeltallé med birketræer - er placeret nord-syd orienterede længer. Aksen afsluttes mod Nørre Allé af en portbygning flankeret af øst-vest orienterede sidebygninger og mod vest af en kirke, også flankeret af to bygninger. Bygningerne, der er i to og tre etager, er opført i røde mursten og med afvalmede, skiferbelagte tage. Facaderne er velformede og præget af symmetri. Dobbeltalléen og de grønne rum mellem bygningerne tilfører institutionsbebyggelsen en parkagtig karakter.

Sydvest for anlægget ligger det U-formede Københavns Plejehjem, der har en lidt borgagtig karakter. Mod syd og nordvest ligger nyere bygninger, opført i 4-7 etager med flade tage. Både Københavns Plejehjem og de nyere bygningers indpasning på arealet er sket uden hensyn til det symmetriske anlæg, og bebyggelsesmæssigt fremstår området nu lidt rodet, samtidig med at den arkitektoniske hovedidé - institutionsbebyggelse i en park - er sløret.

Både nord og syd for det oprindelige anlæg er etableret parkområder, og ved Guldbergsgade findes et lille kolonihaveområde med charmerende træer.

De Gamles By's oprindelige, symmetriske bygningsanlæg i parklignende omgivelser fremtræder som et fint eksempel på institutionsbyggeriet i slutningen af 1800-tallet.

De Gamles By. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Mod sydvest rummer området en lille hyggelig enklave med kolonihaver.

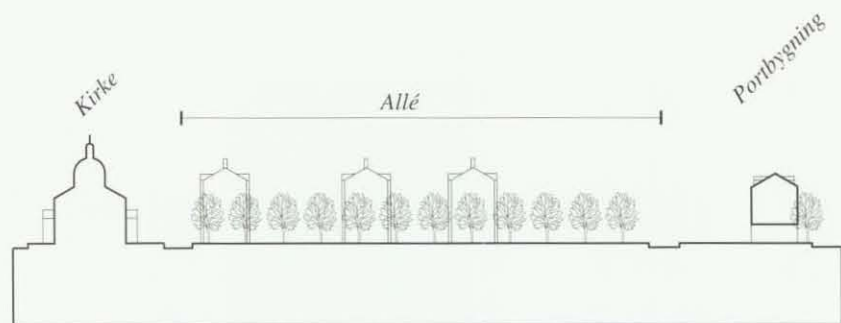
Kirken, set mod sydvest.

De Gamles By. Portbygningen skaber en præsentabel indgang til institutionsområdet. Set mod vest.

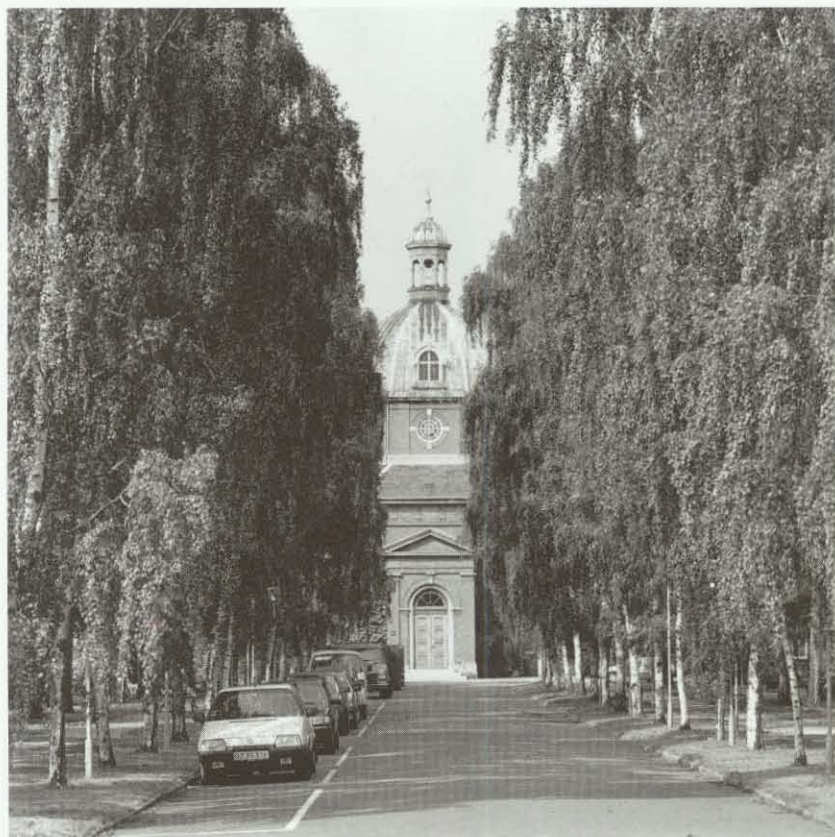

Kig til et af de tværgående haverum i De Gamles By.

Principsnit i De Gamles By.

Kirken afslutter den smukke birkeallé mod vest.

Erhvervsbebyggelse ved Rådmandsgade

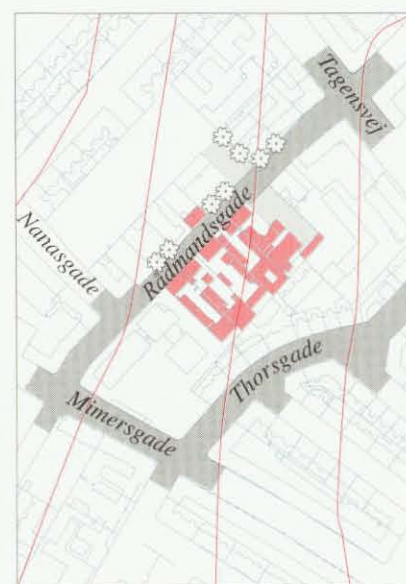
Kvarteret, som er beliggende i Rådmandsgades sydside tæt ved Tagensvej, rummer en randbebyggelse af små, købstadsagtige huse 1½-2½ etage med tilhørende baghuse. Bygningerne er overvejende opført i perioden 1878 til 1910. På Rådmandsgades nordside ligger et enkelt hus med samme karakter, også opført i denne periode.

Bygningerne er opført på smalle og dybe grunde. Forhusene rummer beboelse, mens det resterende grundareal er benyttet til værksteder og lignende, opført i skel mod nabogrunden. Forhusene er alle opført i vejbyggelinien. Kontrasten til baghusenes nærmest labyrintiske karakter er stor.

Bebyggelsen viser, hvordan den oprindelige lave bebyggelse på Nørrebro blev udformet, og er således en del af bydelens bebyggelseshistorie.

Rådmandsgade set mod nord.

Erhvervsbebyggelse ved Rådmandsgade. Bebyggelsesmønster, mål 1:5.000.

Rådmandsgade 30, set mod nordvest. Erhvervsbygningerne har en købstadsagtig karakter.

Byarkitektoniske elementer

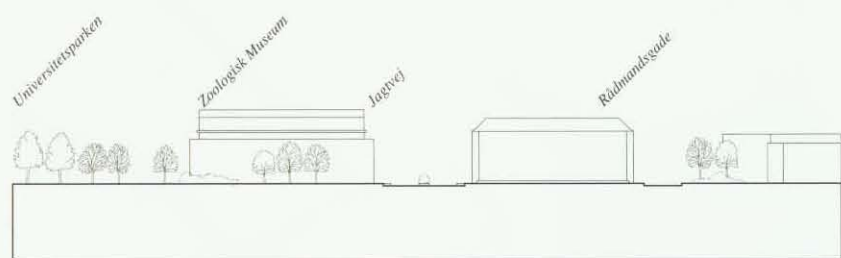
Jagtvej

Jagtvejslinien blev anlagt som kongevej af Christian d. 5 sidst i 1600-tallet. Først i midten af 1700-tallet blev vejen offentlig tilgængelig. Den allébeplantede Jagtvej forløb oprindeligt som et markant element i et åbent landskab. Omkring 1800 blev der opført en række landsteder langs vejen. Fra midt i 1800-tallet til århundredskiftet skiftede vejen karakter, allétræerne blev fældet, og høje etageejendomme kom til at præge lange vejstrækninger.

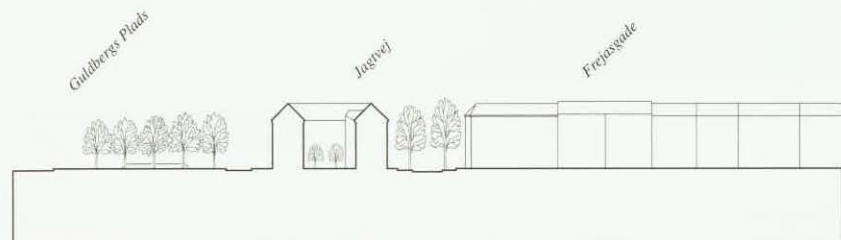
Jagtvej skærer sig i en skrå linie fra sydvest mod nordøst gennem Nørrebro og opdeler bydelen. Vejen følger det stigende terræn mod nordøst, hvor højdepunktet er beliggende omkring Universitetsparken. Herfra falder terrænet mod Vibenshus Runddel. På strækningen fra Ågade til Nørrebros Runddel er Jagtvej afgrænset af tæt randbebyggelse og Assistens Kirkegård. Skæringen med Nørrebrogade markeres af runddelens markant udformede bebyggelse.

På strækningen mod Tagensvej har Jagtvej et sympatisk vejrum, præget af store træer. Randbebyggelsen er overvejende i fem etager, og skaber et meget bymæssigt vejrum. Fra Universitetsparken og frem til Vibenshus Runddel er Jagtvej bredere, og har en mere åbent karakter, præget af store enkeltbygninger.

Den lange og lige vejtracé giver mulighed for lange kig. Mod syd ses Falkonercentret og Zoologisk Haves tårn, og mod nord står Taksigelseskirken og Galle og Jessens skorsten som fikspunkter.

Snit i Jagtvej ved Zoologisk Museum

Snit i Jagtvej ved Frejsgade

Jagtvej ved Assistens Kirkegård. Kirkegårdsmuren og den frodige beplantning afgrænser Jagtvejs vejrum.

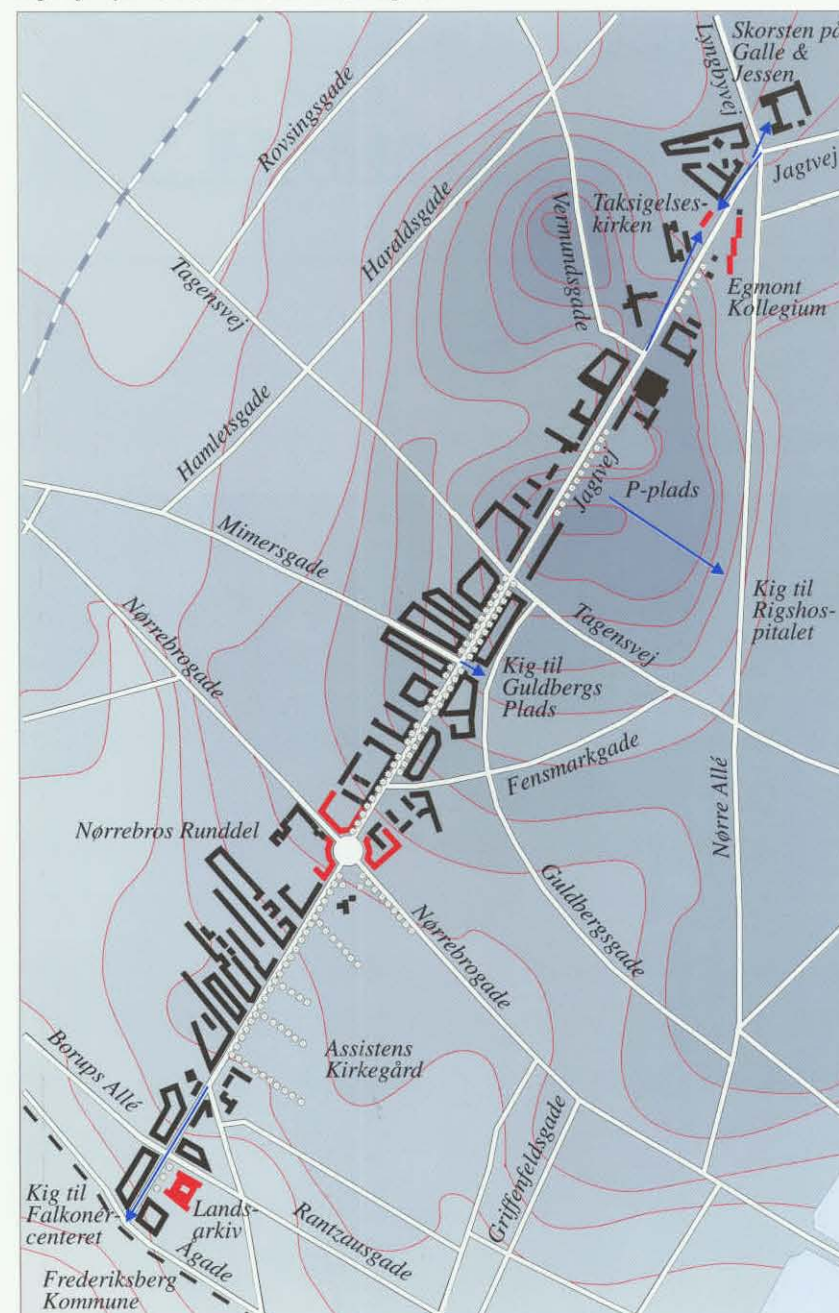

Jagtvej på strækningen mellem Nørrebrogade og Tagensvej. Her er høje træer i begge vejsider, og vejrummet fremtræder smukt.

Jagtvej ved Egmont Kollegiet, set mod nordøst. I baggrunden Vibenshus Runddel.

Jagtvej. Byarkitektonisk element, diagram.

Nørrebro fikspunkter

Ved fikspunkter forstås bl.a. større bygninger, tårne, spir, større tekniske anlæg m.v., der tegner sig markant i bybilledet og fungerer som vartegn og orienteringspunkter i byen.

På Nørrebro er det karakteristisk, at de mest iøjnefaldende fikspunkter er beliggende uden for bydelen. Sankt Petri Kirke og Falkonércentret ses fra Nørrebrogade og Jagtvej, Grundtvigs Kirke ses fra Vermundsgade, og skorstenen på Varmeværket ved Lygten ses fra Tagensvej og Rovsingsgade.

Telefonhusets tårn, der kan ses fra store dele af København befinder sig inden for Nørrebros grænse. Men tårnet er ikke så markant på Nørrebro. Der er dog kig til det fra Struenseegade og fra Stefansgade.

De fleste af kirkerne på Nørrebro er bymæssige kirker, der er sammenbyggede med den tilgrænsende bebyggelse. Disse kirker opleves oftest på tæt hold. Det er derfor mest de fritliggende kirker - Hellig Kors Kirke og Sankt Johannes Kirke - der fungerer som markante fikspunkter i Nørrebros bybillede.

Fraværet af monumentale bygningsværker, der visuelt markerer sig i forhold til omgivelserne, fortæller om et vigtigt træk i bybilledet. Her har ingen driftige erhvervsfolk opført monumenter. Frem for at markere sig i bybilledet, er kirker og institutioner til- og indpasset i den eksisterende bystruktur.

Sankt Stefans Kirke. Nørrebrogade set mod nordvest.

Kingos Kirke er en af Nørrebros næsten indbyggede kirker. Set fra Baldersgade.

Hellig Kors Kirke set fra Korsgade.

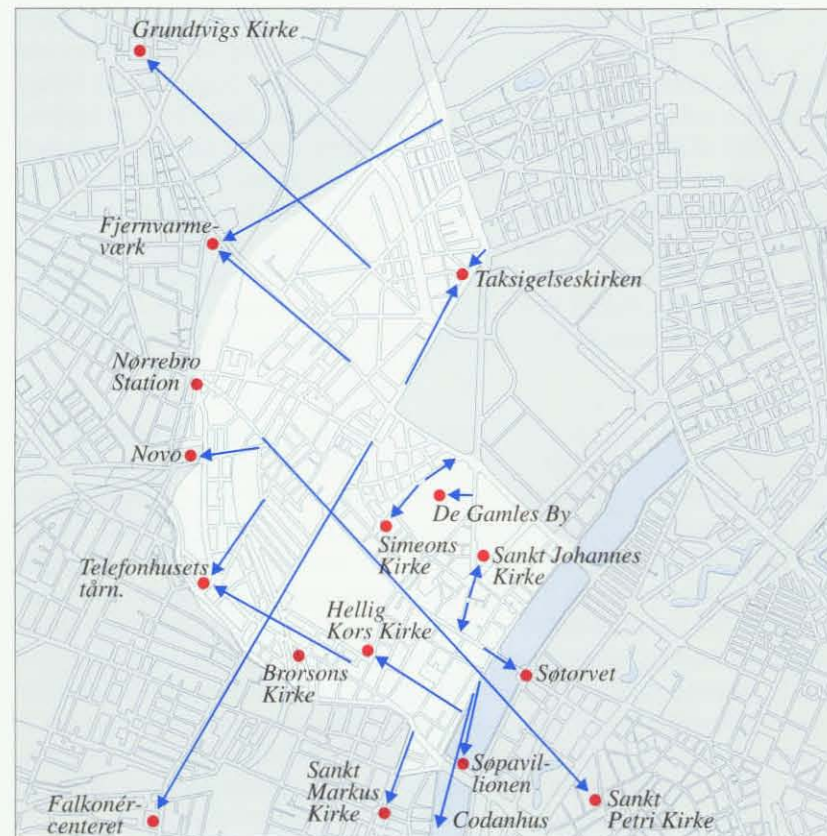
Falkonércentret kan ses på lang afstand fra Jagtvej.

Telefonhusets tårn set fra Struenseegade.

Nørrebros fikspunkter, byarkitektonisk element, mål 1:25.000.

Nørrebros pladser

Nørrebros pladser er en væsentlig del af bydelens identitet. Pladserne danner rammer for socialt samvær og skaber åndehuller i den tætte bymæssige bebyggelse, og virker i flere tilfælde som pejlepunkter, når man færdes i bydelen.

Blågårds Plads

Blågårds Plads er beliggende i den tæt bebyggede del af Nørrebro, mellem Assistens Kirkegård og Peblinge Sø. Pladsen, der fylder en hel karré, er anlagt i 1902 på et areal, hvor tidligere M.A. Heegaards jernstøberi var beliggende.

Det rektangulære pladsrum er klart afgrænset af bebyggelse i 4-5 1/2 etage, og symmetrisk disponeret omkring en midterakse gennem Blågårds Kirke (1926), der skaber pladsens arkitektoniske tyngdepunkt. Kirken ligger tilbagetrukket fra torvets facadelinie og er disponeret med en lille forplads, indrammet af symmetrisk facadebebyggelse. Selve pladsen er et forsænket, flisebelagt areal på 30 x 50 meter. En lav granitmur markerer overgangen til mellem det forsænkede areal og det store pladsrum. I muren er integreret 22 skulpturer, der viser det arbejdende folk, udarbejdet 1916 af billedhuggeren Kai Nielsen i samarbejde med arkitekt Ivar Bentsen. Pladsen omkranses af en U-formet beplantning af lindetræer, placeret i et grusbeltet areal.

Blågårds Plads er et velformet, bymæssigt rum. En del af den omgivende bebyggelse er opført i forbindelse med saneringerne sidst i 1970'erne. I forbindelse hermed blev Blågårdsgade omdannet til fodgærgade.

Området ved Nørrebro Station

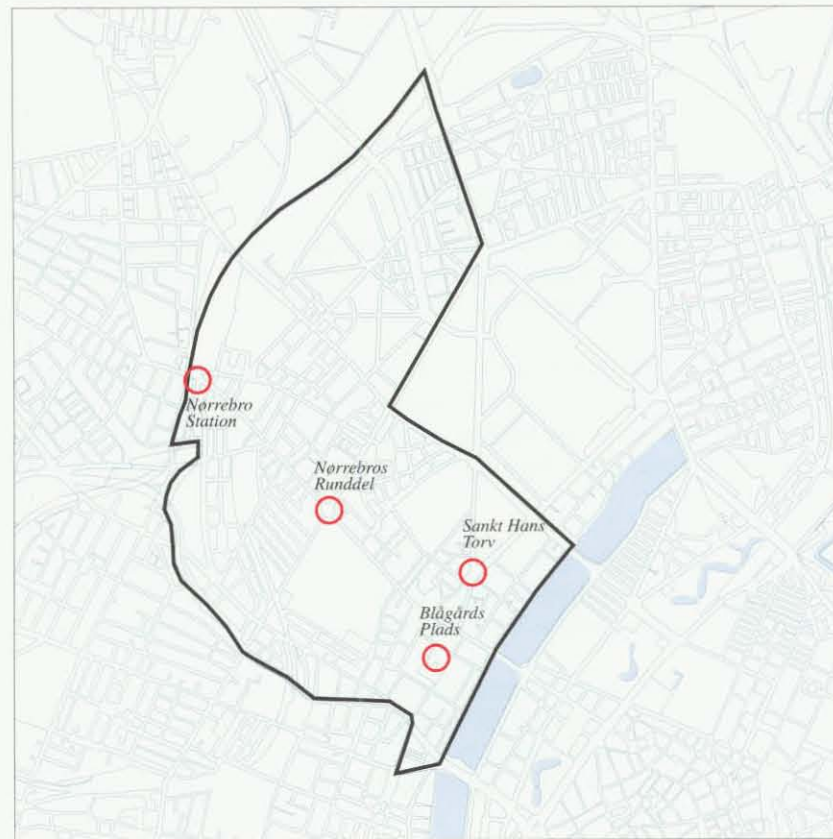
Området omkring Nørrebro Station er et komplekst byrum, stærkt præget af en intens trafik af tog, biler, cyklister og fodgængere. Højbanen danner grænse mellem Nørrebro og Bispebjerg. Området er domineret af højbanen, banebroen og Nørrebro Station, der er opført symmetrisk omkring banelegemet. Stationen, der er opført i 1930, er funktionalistisk og udformet med tøndevælvet tag og med en fin skulpturel virkning. Området har en klar identitet og en stemning af storby, men der er behov for en oprydning af det livlige byrum, hvor en del bebyggelse med fordel ville kunne udskiftes, ligesom trafikarealerne i dag dominerer for meget.

Sankt Hans Torv

Sankt Hans Torv danner et trafikalt krydsningspunkt, hvor seks gader løber sammen. Torvet er afgrænset af etageejendomme i 4-5 etager mod øst, vest og syd. Randbebyggelsen mellem Guldborgsgade og Nørre Allé, der er opført med en knækket facadelinie og tillige er forsynet med tårne, danner en klar væg i rummet. Mod nord ligger Sankt Johannes Kirke med en smuk beplantet forplads. Sankt Hans Torv er renoveret i 1993 af Københavns Kommune med bistand af landskabsarkitekt Sven-Ingvar Andersson og billedhuggeren Jørgen Haugen-Sørensen. Torvet er brostensbelagt og vandkunsten "Huset der regner", er placeret centralt på pladsen. Torvets gulv skråner svagt mod skulpturen, og som kontrapunkt er ved Guldborgsgade etableret en mindre forhøjning med et lindetræ. Sankt Hans Torv er et fint eksempel på en bymæssig plads, hvor der med få virkemidler er skabt en ny, smuk helhed.

Nørrebro Runddel

Runddelen blev anlagt i 1750 samtidig med Jagtvej, og pladsen blev benyttet som jagtrunddel af kongen og hans ryttere. Bebyggelsen omkring runddelen er opført sidst i 1800-tallet. I 1929 blev pladsen istandsat og forsynet med rundkørsel, som først blev nedlagt i 1960. Nørrebro Runddel markerer krydsningspunktet mellem bydelens to vigtigste veje - Nørrebrogade og Jagtvej. Mod nord, øst og vest afgrænses pladsen af 5 1/2 etages randbebyggelse, opført i en buet form, der følger pladsens runding. Bygningerne er prydede med tårne og spir, og understøtter dermed pladsens betydning i bybilledet. Mod nord danner Assistens Kirkegård væg i rummet med et velformet gitterparti, tegnet af arkitekt Peter Meyn i starten af 1800-tallet. Nørrebro Runddel fungerer mere som en trafikplads end som en egentlig pladsdannelse. På trods heraf er Nørrebro Runddel en af bydelens vigtigste pladser.

Nørrebros pladser, oversigtskort.

Blågårdsgade er en fodgærgade. Set mod syd.

Blågårds Plads er en af Københavns smukkeste byrum.

Nørrebro Runddel set mod nordøst. Runddelen skaber en bygningsmæssig markering af krydsningen mellem Nørrebrogade og Jagtvej. De parvist opstillede træer understreger runddelens form.

Det velformede indgangsparti til Assistens Kirkegård er indrammet af store træer.

Sankt Hans Torv set mod sydvest. Den smukke plads fungerer som et åndehul i Nørrebro's tætte karrébebyggelse.

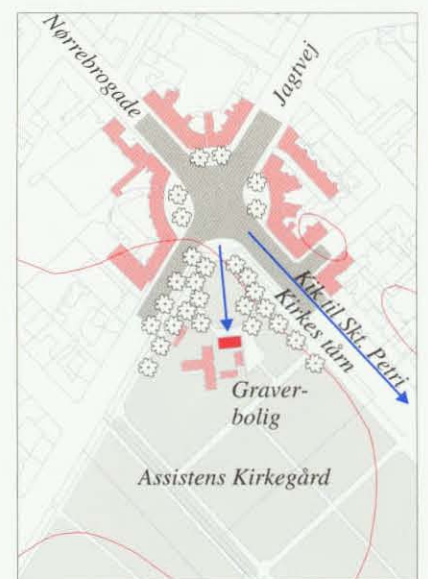
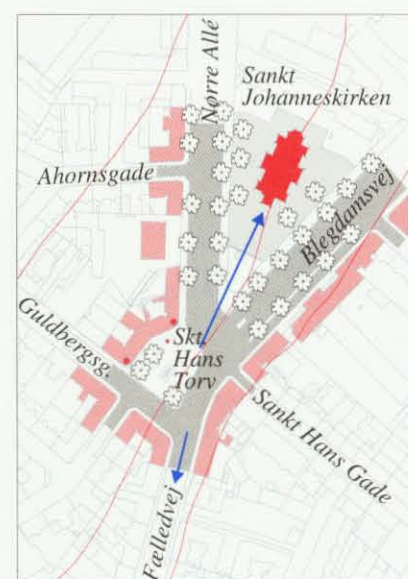
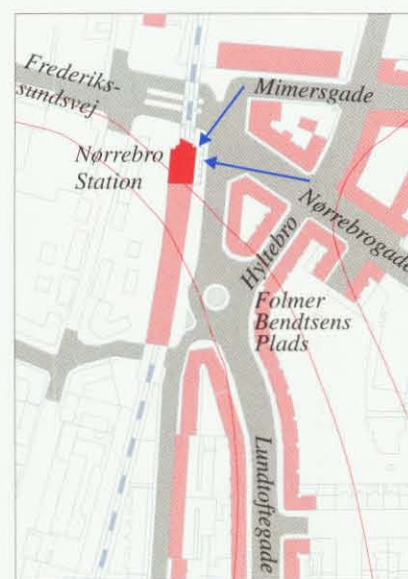
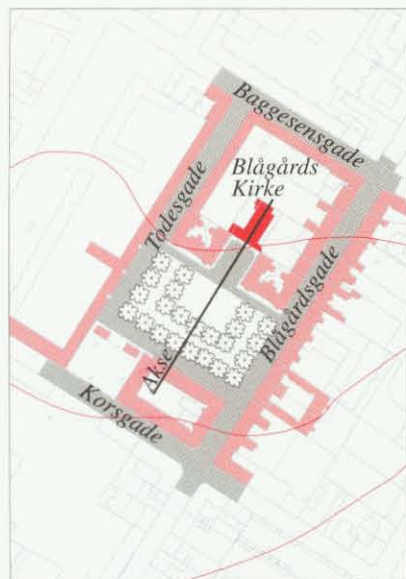
Nørrebro Station set mod syd. Her hersker en stemning af travlhed og intenst byliv.

Blågårds Plads. Byarkitektonisk element, mål 1:5.000.

Nørrebro Station. Byarkitektonisk element, mål 1:5.000.

Sankt Hans Torv. Byarkitektonisk element, mål 1:5.000.

Nørrebro Runddel. Byarkitektonisk element, mål 1:5.000.

Nørrebro baggårde

Når man taler om Nørrebro baggårde, vil de fleste tænke på smalle og mørke gårde, hvor solen aldrig trænger ned, og omgivet af 5-6 etagers beboelsejendomme med udvendige trappetårne, og med skure, toiletbygninger samt håndværks- og industribebyggelse.

I dag er der næsten ingen af de oprindelige gårdrum tilbage. Bygninger og skure er blevet fjernede, og de fleste steder er der etableret græsplæner og plantet træer. I forbindelse med de store saneringer blev også gårdrummene forbedrede. I bebyggelsen *Blågården* - et af de sanerede områder - er der etableret et offentligt stisystem gennem gårdrummene. På denne måde er der flere steder blevet åbnet for karréernes gårdrum. I *Mjølnerparken*, der ligeledes er et resultat af byfornyelse, fremstår gårdene med en åben og lidt kedelig udformning.

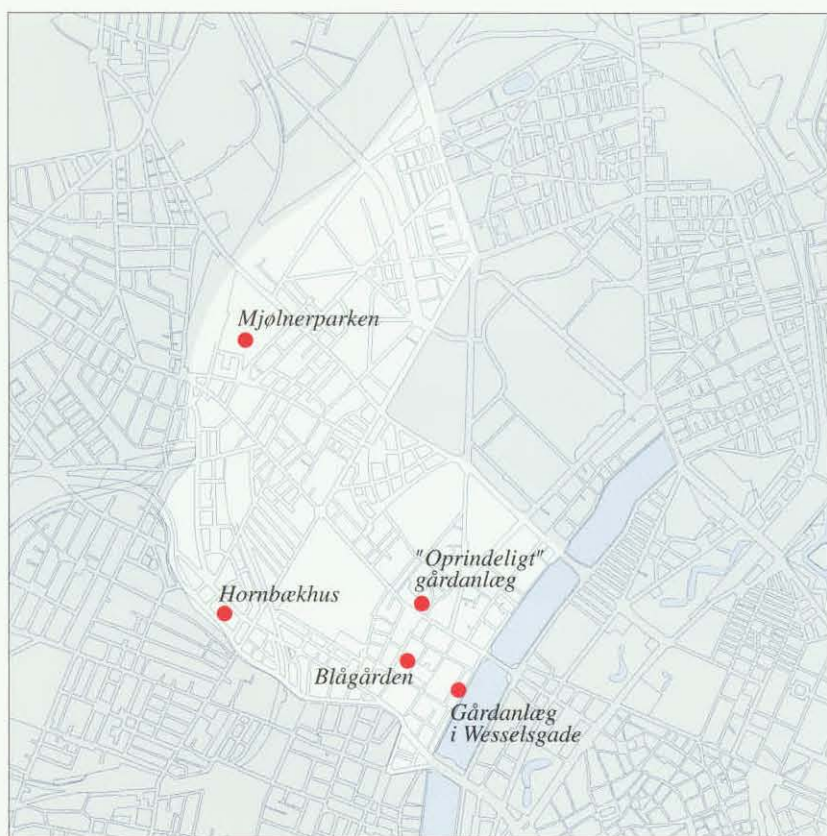
Karréen Elmegade-Birkegade - et af de oprindelige gårdrum - rummer stadig en produktionsbygning i gården, og karréernes bagside fremtræder med trappetårne. Her er der plantet træer og etableret opholds- og legepladser. Da ejendommen *Hornbækhus* blev opført i 1919, blev hele gårdarealet anlagt som haveanlæg. Der blev i planlægningen lagt vægt på at skaffe lys og luft til beboerne, og dermed adskilte bebyggelsen sig fra spekulationsbyggeriet på Nørrebro. I karréen mellem Peblinge Doserering og Wesselsgade findes et smalt og langt gårdrum, der er underdelt af karréens sidebygninger. Gården er renoveret med bibeholdelse af den oprindelige karakter.

Gård i Wesselsgade, set mod nord. Gården har en smuk grøn karakter.

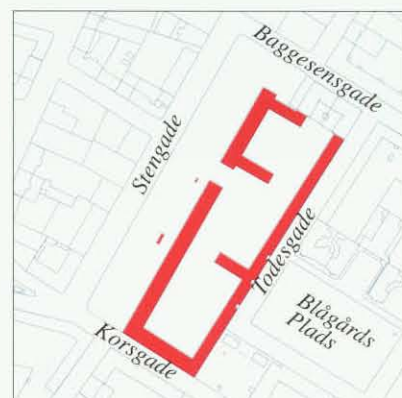
Gårdrum, Nørrebrogade 52. Her er ingen formildende beplantning.

Nørrebro gårdanlæg. Eksempler, mål 1:5.000.

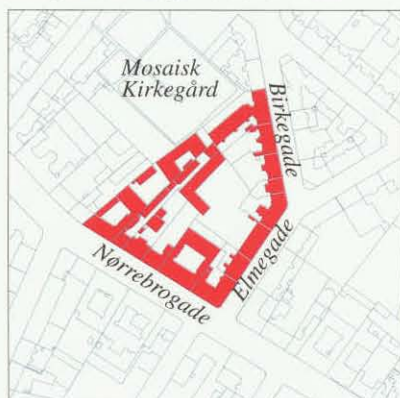

Gårdrum i karréen Elmegade/Birkegade. Det store rum er indrettet til ophold og leg, og har en næsten landskabelig karakter.

Blågården, mål 1:5.000

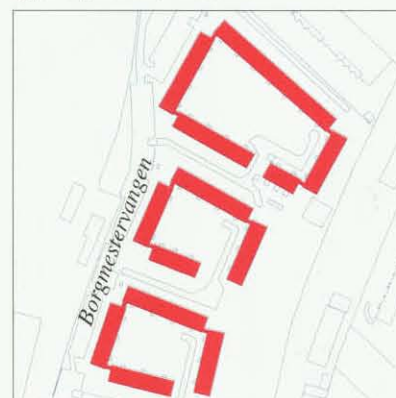
Elmegade/Birkegade, mål 1:5.000

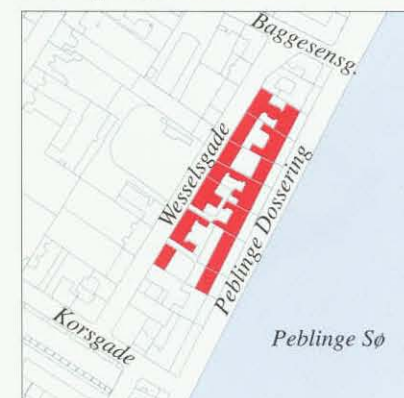
Hornbækhus, mål 1:5.000

Mjølnerparken, mål 1:5.000

Wesselsgade, mål 1:5.000

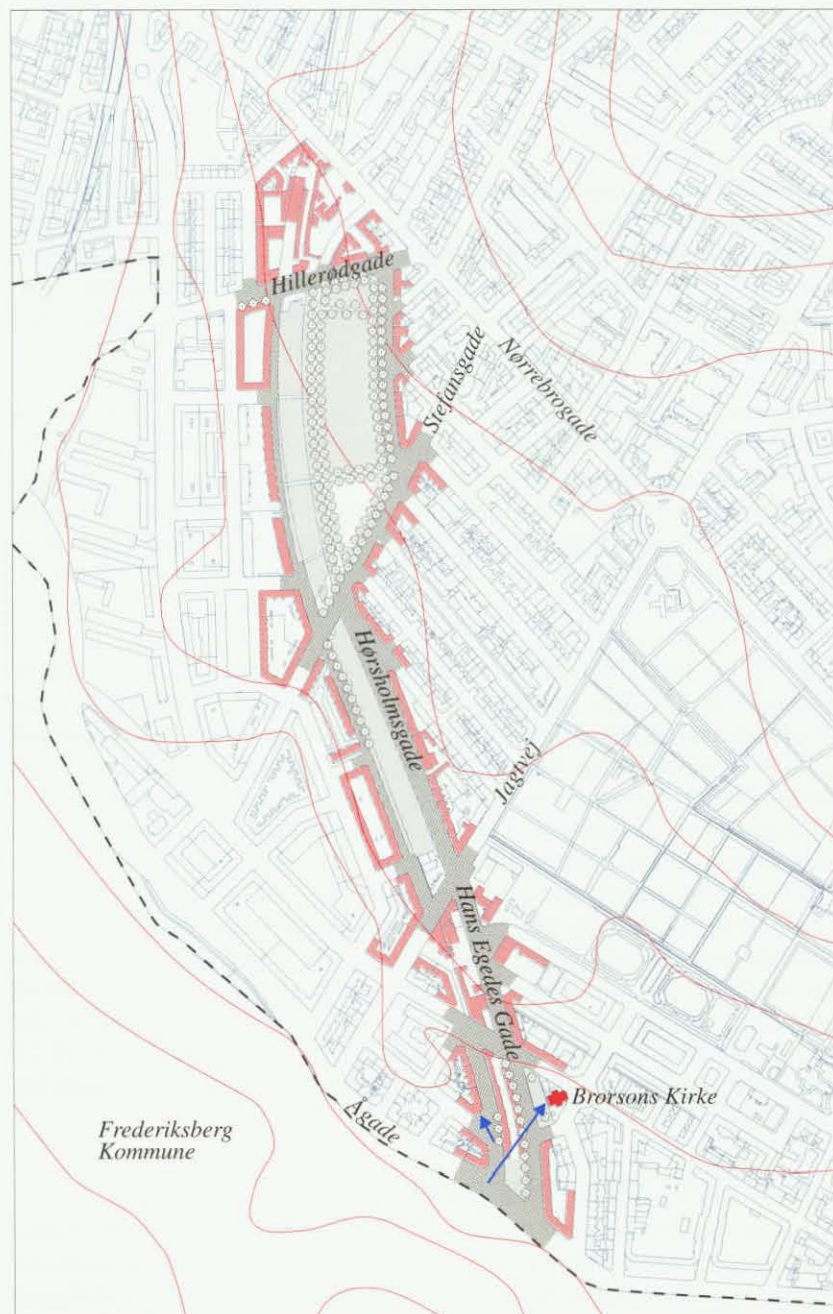

Nørrebroparken

Nørrebroparken - Nørrebros eneste parkområde - strækker sig i en buet linie fra Jagtvej til Hillerødgade. Da jernbanelinien mellem København-Klampenborg blev nedlagt i 1930, blev parken anlagt på en del af banens tracé. På Nørrebro forløber banesporet i bløde buer fra Ågade til Mimersgade. Nørrebroparken er opdelt i to strækninger - nord og syd for Stefansgade. Den sydlige strækning forløber langs Hørsholmsgade og er et smalt grønt areal, afgrænset af karrébebyggelse. Store popler og bunkersanlæg præger arealet.

På strækningen nord for Stefansgade er parken anlagt i en større bredde, og strækker sig mellem Krogerupgade i vest og Nordbanegade i øst. Parken er beplantet med en karakterfuld randbeplantning og opdelt af en allé, der følger den buede banetracé. På en del af arealet er anlagt boldbaner og legepladser, og den nordøstlige del rummer bunkersanlæg. Parkens store rum er afgrænset til alle sider af etagehusbebyggelse med tårne og spir. Derved bliver det buede parkrum et meget bymæssigt rum med spændende kig.

Jernbanearalerne nord og syd for Nørrebroparken er bebygget med en blandet bebyggelse af værksteder, garager og lavt basaragtigt butiksbegyggelse. Ved en hel eller delvis nedrivning af disse bebyggelser vil der kunne etableres et sammenhængende parkforløb fra Ågade til Nørrebrogade, og en sådan forøgelse af parkarealet vil være et stort aktiv for bydelen. For tiden arbejdes der med at etablere et regionalt stiforløb langs tracéen.

Nørrebroparken, byarkitektonisk element, mål 1:10.000.

Nørrebroparken set mod syd. Parkens store rum er afgrænset af etagehusbebyggelse. Alléen følger den buede banetracé.

Det gamle jernbaneterræn ved Hans Egedes Gade danner et markant grønt træk, men har et rodet udseende.

Stiforløb i Nørrebroparken, set mod nord.

Nørrebro bygninger

Nørrebro bebyggelse repræsenterer flere generationer: Den midlertidige bebyggelse inden for demarkationslinierne indtil 1852; bebyggelsesperioden efter demarkationsliniens ophævelse, især langs Nørrebrogade; den store udbygningsperiode fra 1870-90 med lejekaserner; byggeriet fra 1900 til 1. Verdenskrig; mellemkrigsperioden; 1960'ernes montagebyggeri og de store saneringer i 1970'erne.

Mange af de huse, vi ser i dag, har ikke deres oprindelige størrelse og udseende. Især langs Nørrebrogade er husene på mange parceller bygget til i højden, eller der er bygget flere gange, således at det hus, der står der i dag, meget vel kan være det tredje eller fjerde hus på samme sted. Nørrebro bebyggelsesmæssige kvaliteter beror i høj grad på de enkelte huse. Det der skaber helhed, er de mange enkle og velformede huse.

Når man færdes i Nørrebro sydlige dele, oplever man kun få steder gaderum og gårdrum samtidigt. Gårdrummene præges ofte af et forløb af uregelmæssige rum, baghuse, fremskudte trappetårne m.v. Gadeside er den fine side, hvor bygherren har ofret mest på udseendet. Siden sidst i 1700'tallet var der udviklet en tradition for, at byggefagenes folk engagerede sig økonomisk i nybyggeri. Overskuddet blev geninvesteret, så man selv kunne styre og tidsbestemme byggeaktiviteten. Husene blev herefter solgt, og den nye ejer kunne bedømme det færdige produkt før købet. Udviklingen fik husejerne til at betragte ejendomme som økonomiske investeringer, som skulle give gode afkast. Med byen inden for voldene som forbillede, blev det karréformen, som blev opført på Nørrebro. Byggeloven fra 1856 gav mulighed for en facadehøjde, der var 25 alen og svarede til 5/4 af den lovbestemte gadebredde på 20 alen. Der var således mulighed for at opføre 5 fulde etager foruden høj kælder i husprofilen.

Den tidligste bebyggelse

Uden for Københavns volde måtte der af forsvarsmæssige hensyn ikke opføres permanent bebyggelse - der var fastlagt en demarkationslinie. Derfor var den tidligste bebyggelse på Nørrebro overvejende opført af træmaterialer. I 1852 blev demarkationslinien ophævet, og i de følgende 5 år blev befolkningstallet mere end tredoblet til ca. 10.000. Det var 2-3 etagers ejendomme, der blev opført. Der blev også opført enkelte landsteder, som nu alle er væk. I 1850'erne blev opført nogle få villaer, måske til virksomhedsejere, der havde etableret sig på Nørrebro

Tre af Nørrebro meget få villaer ligger på Ewaldsgade med udsigt over Peblinge Sø. Ewaldsgade 5 er tegnet af arkitekt N.S. Nebelong og opført i 1853. Villaen er symmetrisk opbygget omkring et fremskudt midterparti. Facaderne er pudset og markant bemalede. Taget har stort udhæng med fint udskårne spær og remme. Balkonen på 1. sal har et elegant jernrækværk, mens stueetagens terrasse domineres af et rækværk i et noget dominerende formsprog.

Villaen Ewaldsgade 7 blev tegnet af arkitekt/murermester J. J. Deuntzer og opført i 1863. Bygningen er bygget i gule sten med tegl på taget. En stor gedigen rektangulær bygningskrop i 2 etager med høj kælder og valmet tag. Mod søfronten er huset symmetrisk opbygget omkring en stor gennemgående karnap, desværre sløres facadeudtrykket en del af diverse senere tilbygninger.

Etageejendommen på Peblinge Dossering 26 A fra 1856 er et tidligt eksempel på etageejendomme over 3 etager. Bygningen er pudset, og taget er nu belagt med eternitskifer. Facaden er vandret opdelt med en markeret kvaderpudset underetage, og et vandret bånd, der markerer den øverste etage. Vinduerne er fremhævet med en smal, hvidmalet indramning, der sammen med det forholdsvis store vinduesareal giver bygningen et lyst og venligt udtryk.

Sankt Hans Gades Skole blev opført af Københavns Kommune i 1851 og var dermed Københavns første kommuneskole. Bygningen, der er kvadratisk i sin grundplan, ligger på hjørnet af Sankt Hans Torv og Sankt Hans Gade med gavlen mod torvet. Bygningen er opført i 3 1/2 etage i gule teglsten med et elegant murværksmønster. De to gavle er ens formet med en lodret opdeling af facaden, og øverst afsluttet med rundbuede stik. Mod Sankt Hans Gade prydes den mere lukkede facade af en frontkvist.

Ewaldsgade 9 blev opført i 1858 med J.D. Herholdt som arkitekt. Villaen, der har en kvadratisk grundplan, er opført i to etager i gule sten og afsluttet med et skiferbelagt pyramidetag. Facaden mod Peblinge Sø er symmetrisk opbygget omkring en let fremskudt midtrisalit. Husets fire hjørner er markeret med små hjørnetårne, facaderne har mange fine detaljer og gennemgående bånd i granit og mønstermurværk. Senere tilbygninger skæmper desværre huset.

Griffenfeldsgade 15 blev opført i 1870 og er blandt de seneste af denne tidlige type huse. Bygningen er opført i 2 etager med udnyttet tagetage, facaden er pudset og taget belagt med eternitskifer. Dekorationen indskrænker sig til en enkel bort mellem de to etager. Bygningen har købstadspræg.

Etageejendomme

Opførelsen af de første etagehuse på Nørrebro begyndte i 1852, da demarkationslinien blev ophævet. Det var overvejende murede huse i 2-3 etager med høj kælder. I årene 1870 til 1890 opstod den tættere, højere bebyggelse i op til fem etager med tilhørende baghuse. Facaderne fik forholdsvis store glasarealer for at kompensere for de dårlige lysforhold i det tætte byggeri. I 1870'erne dominerede de røde murstensfacader, mens husene i 1880'erne var pudsede og rigere dekoreret. Flere steder ses, hvordan bygningerne blev disponeret i en U-form - "Cul de Sac" - for at udnytte grunden optimalt og få det størst mulige facadeareal. Omkring århundredeskiftet blev ejendommene større og mere monumentale, samtidig med at der i gårdene stadig blev bygget side- og baghuse. I 1920'erne blev der bygget efter nye idealer, og store planlagte områder blev bebygget med storgårdskarréer i et enkelt klassicistisk inspireret formsprog.

De store, helhedsplanlagte etageboligområder fra mellemkrigsårene satte især deres præg på den nordlige del af Nørrebro. Idealerne skiftede i denne periode, både for bebyggelsesplanen og for de enkelte bygningers vedkommende. Den lukkede karréform tæt knyttet til gaderummet åbnede sig og blev afløst af friere udformede bebyggelsesplaner, hvor det nu var solorienteringen og ikke gadens retning, der var afgørende. Man finder både eksempler på principfaste stokbebyggelser med husene ordnede på række og geled, og langt mere levende planer, hvor der er et smukt samspil mellem bygninger og store, grønne rum. På samme måde ændrede bygningerne udtryk fra det klassicistiske hus med enkle rolige facader til stadig mere åbne facader og med altaner på begge langsider. Udviklingen havde baggrund i ændret lovgivning og byggeteknik. Efter en lang periode, hvor der ikke blev bygget nævneværdig på Nørrebro, blev montagebyggeriet sidst i 60'erne fremherskende, og højhusbebyggelserne ved Bispeengbuen og Lersø Parkallé blev opført i denne periode. I 1970'erne blev omfattende saneringer igangsat på Nørrebro. De nye bygninger blev overvejende opført i skalmurede betonelementer og med meget enkle facader.

Hjørneejendommen Fælledvej 27, der er opført i 1884 af snedkermester Christian Dahl, er i fem etager samt udnyttet mansardetage. Facaden er pudset og rigt dekoreret med søjler, vinduesindfatninger, friser og en kraftig gesims. Den historicistisk inspirerede bygning indgår smukt i gadebilledet, men skæmmes af butiksfacaderne, der ikke harmonerer med bygningen.

Ahornsgade 16 blev tegnet af arkitekt C. Knudsen og bygget i 1886. Den historicistiske bygning, der er opført i røde sten i et overdådigt mønstermurværk, har markante indramninger af indgangene, fine bånd og friser. Fire små tårne markerer husets placering på et hjørne.

Sankt Hans Gade 4-6 er en etageboligbebyggelse i 6 etager opført i 1893 som en "Cul de Sac" for at udnytte grunden mest muligt. Facaden har en markant vandret opdeling, og de indrammede vinduer er smykket med formstøbte dekorationer. Bygningen er typisk for Nørrebros ældre karrébebyggelse - af mange betegnet som spekulationsbyggeri.

Fælledvej 12 blev opført omkring år 1800 og er dermed et af de ældste huse på Nørrebro. Huset er 2 1/2 etage, pudset om med skifertag. Facaden er symmetrisk opbygget omkring en stor midt-risalit, der prydes af frise og bånd.

Ahusene, Boulevard 12-14 og 16-18 (illustrationen herunder) blev tegnet af Ulrik Plesner og opført i henholdsvis 1896 og 1898. De gedigne ejendomme er opført i fem etager i røde teglsten og med glaseret tegl på mansard og tag. Et markant karnapmotiv og fine detaljer i tegl og natursten gør facaderne levende og kraftfulde. Stilen er nationalromantisk.

Egegade 18, der er bygget 1904 med Peter Neerskov som arkitekt, er opført i røde mursten med pudset underfacade. Facaden opdeles lodret af to forlæg afsluttet med frontkviste, der markerer opgangene. Fine murstensdetaljer, formstøbte dekorationer og glaserede tegl pryder facaden.

Etageejendommen Nørrebrogade 58 er opført i 1898 med Bror v. Düben som arkitekt. Facaden, der er i gule teglsten er rigt dekoreret med friser og dekorationer i majolika.

Ejendommen Blågårdsgade 4 er tegnet af arkitekt Ludvig Andersen og bygget i 1908. Facadens to nederste etager er kvaderpudset, de tre øverste er i røde sten. To smukt rundede karnapper med kuppel pryder facaden, der er rigt udsmykket med bl.a. toetagers vinduesindfatninger, bånd og formstøbte dekorationer. Et meget smukt jugendinspireret hus.

Nordborg, Fælledvej 1 (herunder) blev tegnet af arkitekt Chr. Hansen og opført i 1897. En markant femetagers hjørneejendom i røde sten med toetagers underfacade i granit. Facaden er prydet af varieret udformede karnapper, og en enkelt karnap er bl.a. forsynet med spir. Vandrette pudsede bånd, fine små kobbertage på karnapperne og mosaikudsmykninger giver facaden et levende udtryk. Butiksfacaden er desværre fornyet uden hensyntagen til ejendommen. En gedigen, tung bygning med nationalromantiske træk.

Etageejendommen Ægirsgade 55-65, Balders Plads og Nannasgade blev opført i 1902 i fire etager i røde mursten med teglbelagt mansard. Opgange og indgangspartier markeres med forlæg, og bygningen er symmetrisk opbygget omkring en frontkvist, indrammet af to smukt rundede trappetårne med løgformede kupler. Den borglignende bygning er præget af nationalromantik.

Hans Egedes Gade 19, "Linoleums-huset", er tegnet af arkitekt Povl Baumann og opført af Københavns Kommune i 1931. Den funktionalistiske bygning er opført i fint mønstermurværk i røde og gule mursten og med tegl på taget.

Etageboligbebyggelsen Brohus, Florsgade 1 er en hel karré tegnet af den samme arkitekt og bygget i 1904. Den monumentale bebyggelse har en trekantet grundform med to markante hjørner. Bebyggelsen er i fem etager, opført i røde teglsten med pudset underfacade. Indgangspartierne, der er markeret med forlæg, afsluttes i en frontkvist og er sammen med enkelte altaner og balkoner med til at variere facaden. Facaden afsluttes ved tagfoden med friser og pudsede bånd. En gedigen historicistisk bebyggelse med fine proportioner.

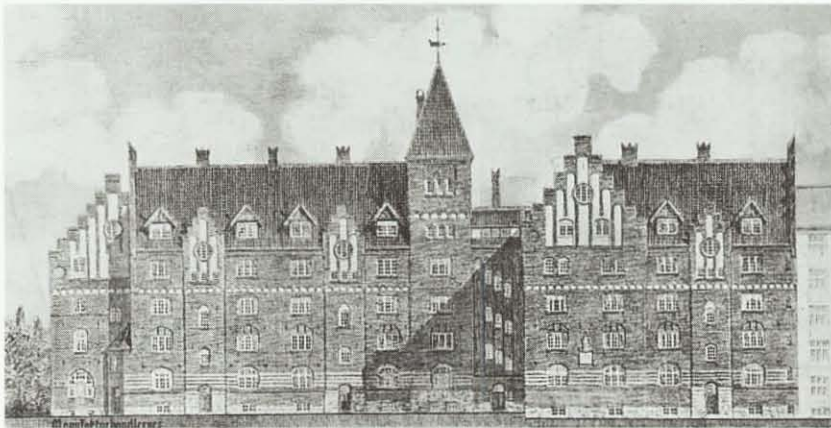
Borgmestervangen 10, er en stor beboelseskarré opført i 1927, der omkranser Hothers Plads på tre sider. Karréen er opført i gule teglsten med pudset refendfuget underfacade og mansardtag dækket med røde tegl. Facaderne er helt uden dekoration, bortset fra et bånd der afslutter den pudsede underfacade og en enkel fordakning over indgangspartierne. Hjørnepartierne er ført op til fulde seks etager med en attikalignende afslutning. Et imponerende nyklassicistisk bygningsværk flot placeret omkring pladsen.

Boligbebyggelsen Haraldsgade 18-42 blev opført i 1934. Den 4½ etages bygning er i gule mursten og med tegl på taget. Den lange facade brydes af fem etager høje, fremskudte partier. Balkoner med spinkle originale jernrækværk pryder facaden, der er uden dekoration. En nyklassicistisk bebyggelse bygget i overgangen til funktionalismen.

Manufakturhandlerforeningens Stiftelse Bragesgade 26 A blev tegnet af V. og B. Ingemann og bygget i 1909. Det smukke rigt detaljerede anlæg, der er opført i røde mursten med tegl på taget, er trukket langt tilbage på grunden for at skabe rum omkring Kingos Kirken, der er beliggende overfor. Foran bygningen er anlagt en muromkranset have. Bygningen har et væld af smukke detaljer.

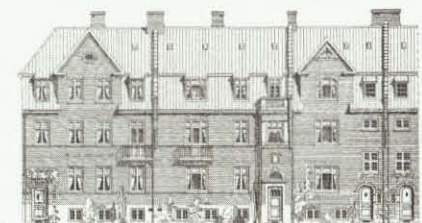

Haraldsgade 8 er eksempel på en åben storgårdskarré. Arkitekter var Artur Wittmaack og Vilhelm Hvalsøe og opførelsen var fuldført i 1936. Den funktionalistiske bebyggelse er opført i gule sten i fem etager. Facadeudtrykket er præget af altaner i mange farver, og indgangspartiet er udsmykket med en smal indramning.

Byggeforeningshuse m.v.

Omkring århundredskiftet blev der stiftet mange byggeselskaber og byggeforeninger i Danmark. Selskaberne opførte efterfølgende gode og billige boliger til arbejderklassen - både i form af rækkehuse, dobbelt-huse og fritliggende huse. Ofte boede der op til tre familier i hvert hus. På Nørrebro er opførte Arbejdernes Byggeforening i perioden 1907-15 ca. 360 huse i kvarteret ved F. F. Ulriks Gade. Bebyggelsen Vibekevang, der blev opført i 1926 ved Haraldsgade, Lersø Park Allé og Vermundsgade er formentlig også opført som byggeforening og senere overgået til selveje.

Facadetegning, byggeforeningshusene ved F. F. Ulriks Gade.

Byggeforeningshusene ved F. F. Ulriks Gade er tegnet af arkitekt Christen Larsen og bygget i perioden 1907-15 af Arbejdernes Byggeforening. Husene er opført i 2½ etage i blank mur og med tegltag. Bygningerne er udformede med mansard og stor frontkvist. Facaderne er symmetriske med indgangspartierne placeret i midten og har gennemgående vandrette bånd og en markant gesims. Variationen i materialevalget og en stor detaljerigdom giver bebyggelsen et levende og karakterfuldt indtryk.

Bebyggelsen Vibekevang blev opført i 1926 ved arkitekt Henning Hansen. Hildursgade 10 er en del af en fint proportioneret husstok med enkle detaljer, typisk for tiden mellem nyklassicismen og funktionalismen. Bygningen er i to etager med udnyttet tagetage, facaden er pudset og taget belagt med tegl. Facaden er rytmisk opbygget med to tæt placerede vinduer på hver etage, og en symmetrisk anbragt indgangsdør. Bebyggelsen har oprindeligt været ensfarvet.

Erhvervsbyggeri

Da befolkningstilvæksten i forrige århundrede tog fart på Nørrebro, kom der også gang i erhvervslivet. I forhusene mod gaden blev indrettet forretninger og en mængde småerhverv slog sig ned i baggårdene i nye værkstedsbygninger eller i eksisterende bygninger som f.eks. gamle stalde.

Efter århundredeskiftet blev der især i den nordlige del af Nørrebro opført en række større erhvervsvirksomheder. Ved den arkitektoniske udformning blev der især lagt vægt på udformningen af administrationsbygningen - virksomhedens ansigt - hvorimod de funktionelle behov dominerede i fabrikslokalerne, og facaderne blev udformet med store vinduespartier.

I 30'erne kom den internationale funktionalisme til Danmark. Hvor man i boligbyggeriet i højere grad omskrev de ude fra kommende impulser til en speciel dansk tolkning af funktionalismen, var det lettere at acceptere den rene form i erhvervsbyggeriet, og mange erhvervsbygninger blev præget heraf. Flere af de store erhvervsvirksomheder blev nedrevet i forbindelse med omdannelsen af den nordlige del Nørrebro fra industriområde til et blandet erhvervs- og boligområde.

Brødrene Cloettas Chokoladefabrik, Hørsholmsgade 20 blev bygget i 1901 med professor Ludvig Knudsen som arkitekt. Den gedigne industribygning er opført i kvadergranit og røde håndstrøgne sten, i stik og gesims er anvendt Ølandsten og kridtsten, og taget er dækket med glaseret tegl. Bygningen, der er rytmisk opbygget med adgang i gavlen, er et smukt og velbevaret eksempel på industribyggeri.

Tobaksfabrikken Amsterdam, Læssøesgade 14, er tegnet af arkitekt A.O. Leffland (1890), der tegnede mange virksomheder på Nørrebro. Den fireetages bagbygning fremstår i røde mursten med tegl på taget. En typisk industribygning med frontkvist, formodentlig tidligere med hejs, luger på hver etage og småsprossede jernvinduer. To gesimser og fint mønstermurværk i gule og røde sten pryder facaden. Desværre skæmmes nyere ændringer bygningen

Aktieselskabet Glud & Marstrands Fabriker byggede efter arkitekt A.O. Lefflands tegninger den gedigne fabriksbygning Struenseegade 7. Bygningen er opført i 3 1/2 etage i røde mursten og med skifer på taget. Facaden er symmetrisk opbygget med midt- og siderisalitter. Et bånd markerer overgangen mellem den høje kælder og stueetagen. Vinduesstikkene er markeret med en spinkel takfrise, og gesims og risalitter er udformet i mønstermurværk. En helstøbt og solid industribygning.

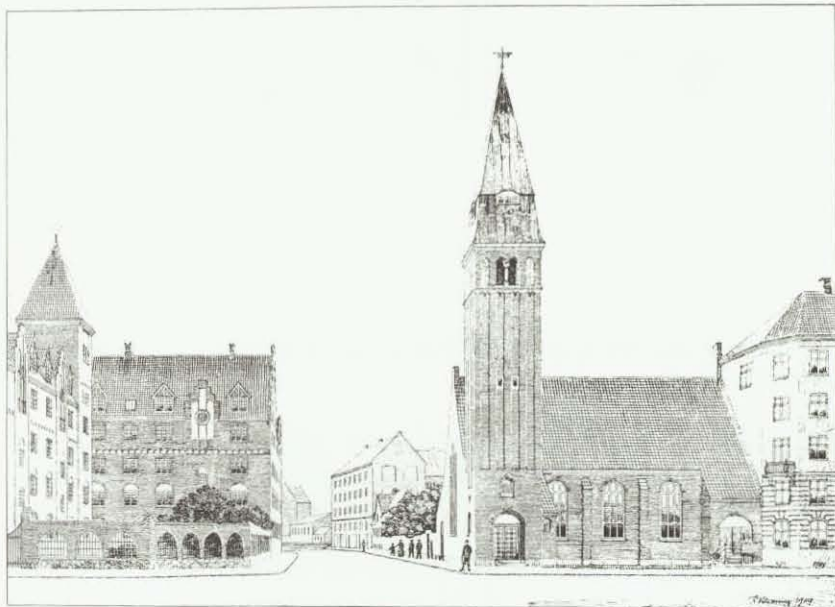
Rådmandsgade 55 er opført i 1938. Fire sammenbyggede forskudte huskropper i 3-4 etager følger gadens runding. De cementpudsede facader er vandret opdelt af smalle bånd, der markerer overgang mellem vinduer og mur. Vindueshullerne er store og giver bygningen et let og gennemsigtigt udtryk. Et meget smukt, funktionalistisk kompleks med et fint horisontalt facadeudtryk

LK-Nes industribygning opført i 1938. Den femetages jernbetonbygning domineres af to store trappetårne i seks etager. Facaden er udformet som en søjle/drager konstruktion, udfyldt med småsprossede jernvinduer. En i særklasse flot og helstøbt industribygning.

Institutioner m.v.

I takt med det stigende befolkningstal på Nørrebro sidst i forrige århundrede blev der opført skoler og institutioner i bydelen. Institutions- og skolebyggeriet blev styret af Københavns Kommune, og byningerne har mange lighedspunkter i udformningen. Kirkerne blev opført i røde mursten med tegl eller kobber på taget og udformet efter danske eller italienske forbilleder. Kirker, der blev sammenbygget med nabobebyggelsen, blev et typisk træk for det tæt bebyggede Nørrebro, som f.eks. Sakrementskirken fra 1917 og Blågårds Kirke 1926.

Kingos Kirke er tegnet af arkitekt K. Varming og opført i 1910. Den gedigne rødstenskirke er udformet efter italienske forbilleder, og kirketårnets placering - næsten som campanile - gør kirken markant og synlig på lang afstand.

Landsarkivet, Jagtvej 10, blev bygget i 1893 efter arkitekt Martin Nyrops tegninger og udvidet i 1963 ved arkitekterne Eva og Niels Koppel. Bygningen er opført i røde mursten med skifertag. Den markante bygning, som ligger placeret på hjørnet af Jagtvej og Rantzausgade, er oprindeligt tænkt som en fritliggende bygning med smukt detaljerede facader til alle sider. Facaderne er gotisk inspireret med høje smalle vinduer og stræbepiller ved hjørnerne. Små kobberkviste på taget, mønstermurværk og andre detaljer i sten og metal pryder den gedigne og smukke bygning.

Musikstedet, Stengade 18, er opført i 1936 og tegnet af arkitekt Edvard Heiberg. Huset ligger trukket tilbage fra gadelinien og markerer sin særegenhed. Den funktionalistiske bygning er symmetrisk opbygget omkring indgangspartiet

Folkebadestuen, Sjællandsgade 12 A, er tegnet af arkitekt Hans Wright og opført i 1915-16. Det gedigne bygningskompleks, hvoraf den bageste del er sammenbygget med Simeons Kirke og Sjællandsgades Skole, er opført i røde mursten med tegl på taget. Facaden er symmetrisk opbygget omkring indgangspartiet. En fin nyklassicistisk bygning med gode detaljer.

Bethlehems Kirken, Åboulevard 8 blev tegnet af arkitekt Kåre Klint og bygget i 1935-37. Kirken, der er en af bydelens indbyggede kirker, er opført i røde mursten med tegl på taget. Den treskibede kirke rummer et af tidens smukkeste kirkerum. Den høje blændingsfacade er formet efter et motiv tegnet af P.V. Jensen Klint.

Stiftelsen Alderstrøst, Nørre Allé 19A, blev tegnet af arkitekt Thorvald Sørensen og opført i 1893-95 af Haandværkerforeningen i København. Bygningskomplekset, der ligger mellem Nørre Allé og Møllegade, har hovedfacade mod Møllegade. Den markante facade, der er symmetrisk opbygget med midt- og siderisalitter, er bygget i gule mursten med eternitskifer på taget. Facadens længde understreges af de mange vandrette bånd i mønstermurværk og glaseret tegl. En gedigen bygning, der tydeligt udtrykker sin funktion.

Bygningernes bevaringsværdi

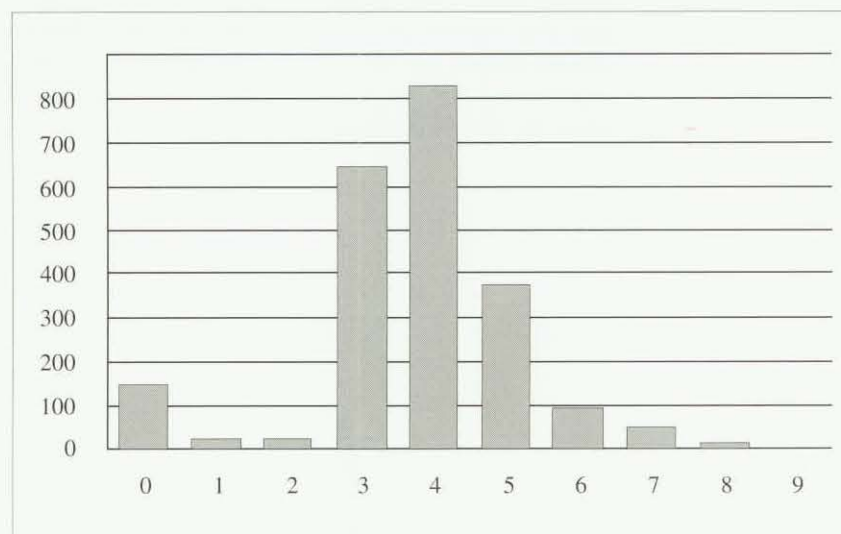
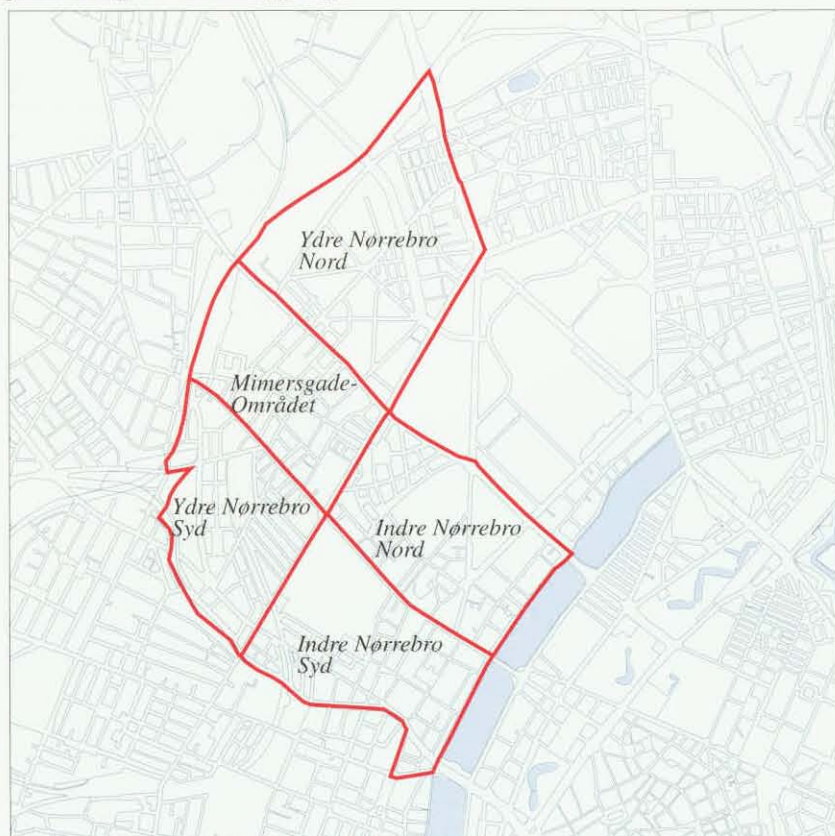
Enkeltskygningsregistreringen

I foråret 1995 blev der foretaget en registrering af alle bygninger opført før 1945 på Nørrebro, med det formål at bestemme den enkelte bygningens bevaringsværdi. Hovedresultaterne af denne registrering vises på de følgende opslag. Bygningsregistreringen er en oversigtlig registrering, d.v.s., at den enkelte bygning alene er vurderet ud fra en kort udvendig besigtigelse. Fastlæggelse af en bygningens bevaringsværdi baserer sig på en række forhold, der vurderes hver for sig:

- Den arkitektoniske værdi er et udtryk for bygningens individuelle arkitektoniske kvalitet.
- Den kulturhistoriske værdi er et udtryk for bygningens fortid, hvor gammel den er, hvad den har været brugt til gennem årene og evt. andre forhold af historisk interesse.
- Den miljømæssige værdi er et udtryk for bygningens betydning i forhold til omgivelser, der støder direkte op til bygningen.
- Originaliteten baserer sig på en vurdering af bygningens nuværende udseende i forhold til det udtryk, den havde ved opførelsen.
- Tilstanden, dvs. bygningens mere eller mindre gode tilstand i teknisk/konstruktiv henseende.

Bevaringsværdien er et udtryk for disse kriteriers indbyrdes afvejning og betydning. Bevaringsværdien er således ikke et gennemsnit af vurderingen af de forskellige forhold, men bygger på individuelle skøn over, hvilke forhold, der bør veje tungest for den konkrete bygning. På denne måde fastlægges for den enkelte bygning en bevaringsværdi på en karakterskala fra 1 til 9, hvor 1 er den højeste og 9 den laveste.

Illustrationen herunder viser Nørrebro opdelt i fem områder. Kortene på de følgende sider viser for hvert område, hvilken bevaringsværdi, der ved registreringen er tillagt de enkelte bygninger.

Diagram, fordeling af bevaringsværdier.

Nørrebros i alt 3280 bygninger fordeler sig på de 9 bevaringskategorier som følger:

Kategori 1: 27 bygninger, kategori 2: 23 bygninger, kategori 3: 641 bygninger, kategori 4: 825 bygninger, kategori 5: 366 bygninger, kategori 6: 92 bygninger, kategori 7: 44 bygninger, kategori 8: 11 bygninger, kategori 9: 1 bygning. Ca. 142 udhuse, skure m.m. har ikke fået tildelt bevaringsværdi. I enkelte tilfælde har det ikke været fysisk muligt at registrere bygninger på grund af indhegning m.v. Opgørelsen over antallet af bygninger kan være ufuldstændig.

Til brug for lokalplan- og byggesagsadministrationen benyttes vurderingen i de ovennævnte 9 kategorier. I atlasset er bygningerne for overskuelighedens skyld inddelt i kategorierne: Høj bevaringsværdi (kategori 1-3), Middel bevaringsværdi (kategori 4-6) og Lav bevaringsværdi (kategori 7-9).

Mimersgade-området (side 43)

Mimersgade-området afgrænses mod nordøst af Tagensvej, mod sydøst af Jagtvej, mod sydvest af Nørrebrogade og mod nordvest af banelinien mellem Bispebjerg og Nørrebro Stationer. Området rummer overvejende bygninger klassificeret med middel og høj bevaringsværdi. Bygninger med høj bevaringsværdi er især koncentreret omkring Nørrebrogade, Ægirsgade og Mimersgade.

Mimersgade-området, mål 1:5.000

Indre Nørrebro Nord
 Indre Nørrebro Nord afgrænses mod nordøst af Tagensvej/Fredensgade, mod sydøst af Sortedams Sø, mod sydvest af Nørrebrogade og mod nordvest af Jagtvej. Området rummer overvejende bygninger klassificeret med middel og høj bevaringsværdi. Bygninger med høj bevaringsværdi ligger fordelt i området.

Luftfoto. Bykvarteret omkring Sjællandsgade/Jagtvej, set mod vest.

Indre Nørrebro Nord, mål 1:5.000

Ydre Nørrebro Nord
 Ydre Nørrebro Nord afgrænses mod nordøst af Lyngbyvej, mod sydøst af Jagtvej, mod nordvest af banelinien mellem Nørrebro og Ryparken stationer og mod sydvest af Tagensvej. Områdets bygninger er overvejende klassificeret med middel og høj bevaringsværdi. Bygninger med høj bevaringsværdi er især beliggende omkring Haraldsgade, herunder byggeforeningsbebyggelsen omkring F. F. Ulriks Gade.

Lufifoto. Bykvarteret omkring Haraldsgade, ser mod nord.

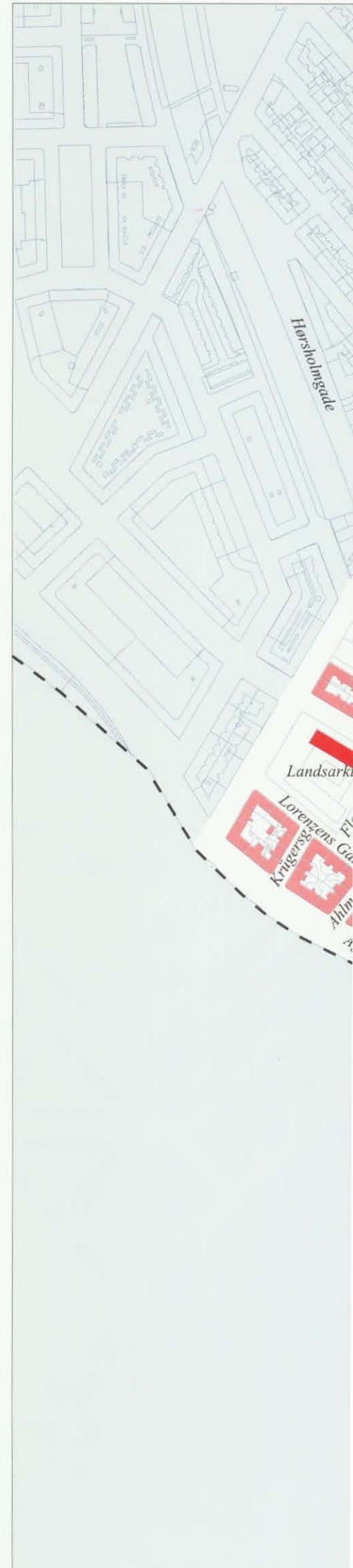

Ydre Nørrebro Nord, mål 1:5.000

Indre Nørrebro Syd

Indre Nørrebro Syd afgrænses mod nord af Nørrebrogade, mod øst af Peblinge Sø, mod syd af vejene Rosenørns Allé, Åboulevard og Ågade, og mod vest af Jagtvej. Områdets bygninger er overvejende klassificeret med middel og høj bevaringsværdi. Der er et forholdsvist stort antal bygninger med høj bevaringsværdi, der især er beliggende i den sydlige del af området.

Luffoto. Assistens Kirkegård set mod nord.

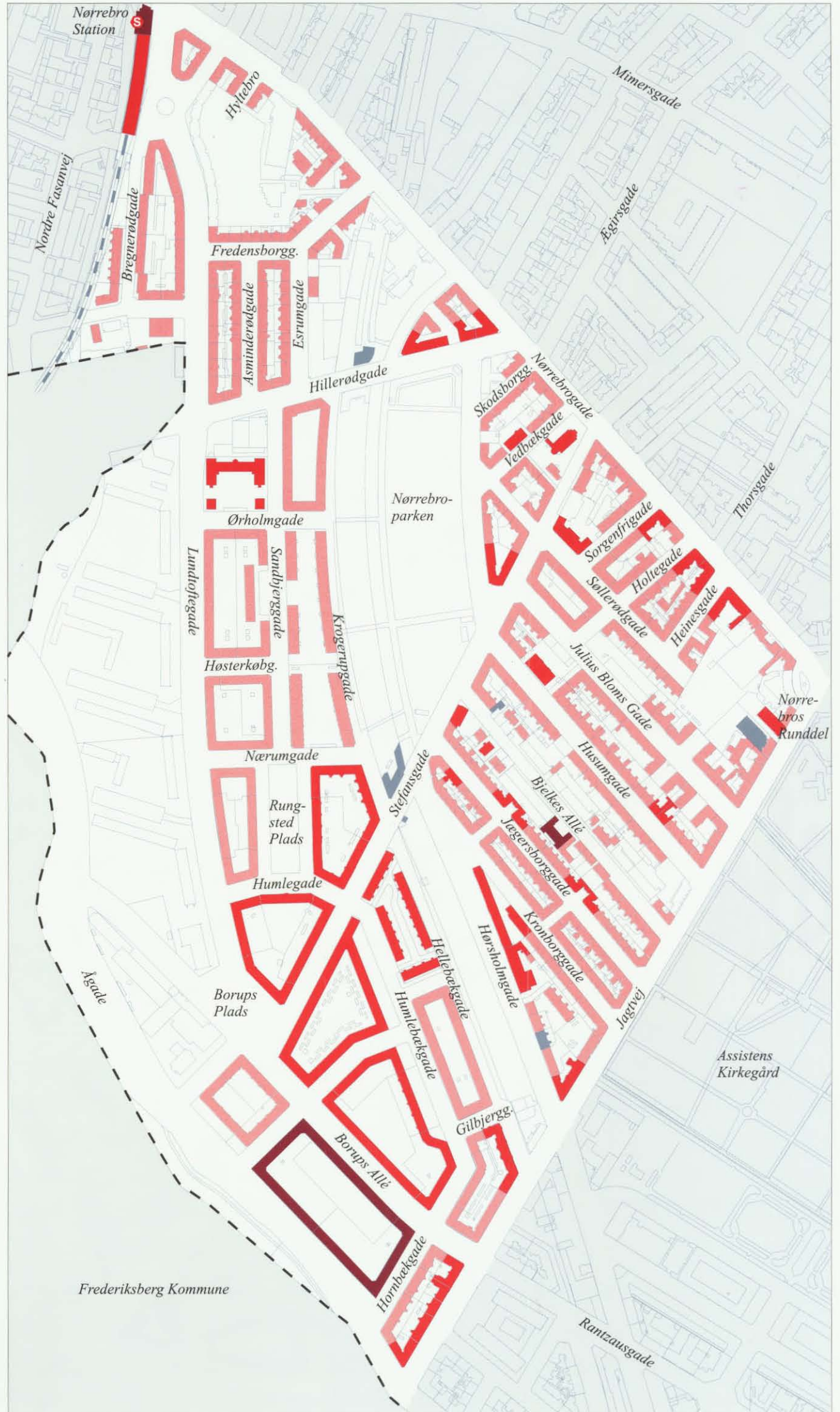

Indre Nørrebro Syd, mål 1:5.000

Ydre Nørrebro Syd

Ydre Nørrebro Syd afgrænses mod vest af Ågade og banelinien til Nørrebro Station, mod nordøst af Nørrebrogade og mod sydøst af Jagtvej. Området rummer overvejende bygninger, klassificeret med middel og høj bevaringsværdi. I byområdets sydlige del er en koncentration af bygninger med høj bevaringsværdi.

Nørrebroparken set fra Hørsholmsgade

Ydre Nørrebro Syd, mål 1:5.000

Bevaringsplanlægning

Nørrebro rummer varierede og sammensatte bybilleder - præget af såvel selvgroede som planlagte bebyggelser fra forskellige tidsperioder. Der er stor forskel på byoplevelsen i den sydlige del af Nørrebro - Indre Nørrebro- og i de nordlige dele af Nørrebro - Ydre Nørrebro. I de sydlige byområder er bygningsmiljøet tæt og intens, præget af ældre, tæt bebyggelse og de sanerede kvarterer. I de nordlige dele af bydelen er bybilledet mere åbent, præget af erhvervsbebyggelse og planlagte bykvarterer.

Af det forrige afsnit om vurdering af enkeltbygninger fremgår det, at en stor del af Nørrebros bygningsmasse er vurderet i kategorierne middel eller høj bevaringsværdi. Der er udover værdier i enkeltbygninger også store kvaliteter i bydelens helheder.

Den udførte registrering sikrer ikke i sig selv bevaring af den enkelte bygning eller kvaliteten i det enkelte kvarter. Først når registreringens anvisninger udmøntes i bestemmelser i kommuneplan og lokalplaner, får de egentlig bindende virkning for kommende byomdannelse.

Lokalplaner er gode redskaber, både når der skal bygges nyt, og når eksisterende bebyggelse skal ombygges eller bevares, men der er grænser for, hvor detaljeret en lokalplan kan udformes. Ikke alt kan forudses i planlægningsfasen - meget kan først afklares gennem arbejdet med det enkelte projekt, ligeledes yderligere kulturhistoriske aspekter kan inddrages. Det er derfor vigtigt, at der på forhånd gives den bedst mulige inspiration og vejledning til bygherrer, teknikere og håndværkere.

Til dette formål skulle Nørrebro Bydelsatlas gerne være et nyttigt redskab, idet der redegøres for de byarkitektoniske sammenhænge, de karakteristiske træk i de forskellige perioders byggeskik, og for vurderingen af de enkelte bygningers bevaringsværdi.

Som et resultat af arbejdet med at registrere bevaringsværdier i Nørrebro peges i de efterfølgende afsnit på en række forhold, det er vigtigt at tage hensyn til i den fremtidige planlægning.

Ombygning og nybyggeri

Det er vigtigt, at der ved ombygning og renovering tages hensyn til byggeskikken i den periode, huset er bygget i, således at vinduer, døre, altaner, gesimser, facadedetaljer, kviste, materialevalg o.l. udformes i overensstemmelse hermed. Ved indretning eller ombygning af butikker er det afgørende for gadebilledet, at bygningens mur "står" på jorden, og at skiltningen respekterer bygningens lodrette og vandrette facadeinddeling. Der bør ligeledes overvejes, hvorledes stueetager med nedlagte butikker skal udnyttes - således at "døde" facadepartier undgås.

I byggeforeningsbebyggelser og rækkehusområder er det vigtigt, at istandsættelser sker efter fælles retningslinier, således at ens huse ikke ødelægges af enkelte uheldige vinduesudskiftninger og andre facadeindgreb.

Flere etageboligområder har ligeledes et ensartet tidstypisk præg, som der bør tages hensyn til ved istandsættelse af tag, facader, vinduer, altaner og lign. Er disse bebyggelser samtidig vurderet til at have en høj arkitektonisk, kulturhistorisk og miljømæssig værdi, er de oplagte emner for en fremtidig bevarende lokalplanlægning.

På Nørrebro vil nybyggeri i etageboligkvarterer formodentlig fortrinsvis ske som fortætning og supplerende, på byggetomter, ved anvendelses-skift eller i forbindelse med nedrivning af utidssvarende bebyggelse.

Nybyggeri i et ældre gadebillede er en vanskelig opgave. Det er væsentligt, at det nye hus i et nutidigt formsprog forholder sig bevidst til de karakteristiske træk i den omgivende bebyggelse, herunder bygningshøjde og form, proportioner og vinduesformater, facadematerialer, facaderelief og etagehøjder.

Ved omdannelse af bebyggelse i industri- og erhvervsområder er det afgørende, at bebyggelsen tilpasses bykvarterernes struktur, således at ny bebyggelse indgår i en naturlig sammenhæng med eksisterende gadenet, byrum og friarealer. Her bør også genbrugsmulighederne prioriteres højt.

Byrum og grønne træk

Ved fremtidige byomdannelse i bykvarterer med karréstruktur er det et væsentligt planlægningsmål, at søge hovedtrækkene i den eksisterende karréstruktur videreført og herunder værne om historiske og miljømæssigt værdifulde baggårdsmiljøer.

I byggeforenings- og rækkehuskvarterer er det især vejenes udformning, de små pladser, hegningen mod vej, belægningerne, beplantningen og belysningen, der giver kvarterer karakter og identitet.

Flere af de beplantede byrum kunne med en beskeden indsats gøres smukkere. Bl.a. findes der flere steder bunkersanlæg, som f.eks. ved bebyggelsen omkring Guldbergs Plads eller Korsgades udmunding i Peblinge Dossering. En nedlæggelse af disse vil skabe smukkere byrum og bedre fungerende friarealer. En udvidelse af Nørrebroparken mod nord og syd kunne skabe et sammenhængende parkbånd fra Ågade til Nørrebrogade, og ville være et stort aktiv for bydelen. Den grønne beplantning på Lersø Park Allé bør bevares og styrkes.

De offentlige rum er i øvrigt domineret af den kørende trafiks arealbehov til vejbredder m.v. Der savnes mindre bymæssige pladsmæssigheder, der tilgodeser de svage trafikanter, og som samtidig forbedrer bybilledet - f.eks. i tilknytning til gader med strøgkarakter. Således rummer området ved Nørrebro Station mulighed for et kvalitetsløft. Som et eksempel på en forbedring af bydelens offentlige rum kan nævnes renoveringen af Sankt Hans Torv.

Litteraturliste

Assistens Kirkegård. Dispositionsforslag 2020. Stadsingeniørens Direktorat. 1988.

Bokkenheuser, Knud: Nørrebro. Det Schönbergske Forlag. 1919.

Broby-Johansen, R.: Gennem det ny København. Gyldendal. 1959.

Broby-Johansen, R.: Med Broby gennem Ny-København. Frederiksberg, Broerne, Valby, Sydhavnen. Hamlet. 1986.

Christensen, Willy: Linje 5. Sporvejshistorisk Selskab. 1972.

Christophersen, Axel: København og omegn gennem 6000 år. En kortlægning af de arkæologiske interesseområder i Københavns Kommune. Københavns Bymuseum. 1985.

Danmarks Arkitektur. Bd. 1-6- Nordisk Forlag. 1979.

Danmarks Hovedstad. Fra landsby til storby. Red.: Steffen Linvald, Ernst Mentze og M. Friis Møller. Schultz. 1948.

Faber, Tobias: Dansk arkitektur. 2. Rev. Udgave. Arkitektens Forlag. 1977.

F.S.B. 1933-1985. Udsnit af socialt boligbyggeri. 1986.

Hansen, Annelise: Fra det nu forsvundne Nørrebro. Strandbergs Forlag. 1984.

Hansen, Jens Erik Frits: Københavns forstadsbebyggelse i Akademisk Forlag. 1977.

Haugbøll, C.: Blaagaardskvarteret gennem 300 år. Forlaget Vega. 1942.

Hvem byggede hvad. København. Red. Harald Langberg. Politikens Forlag. 1968.

K.A.B. - Koncernens bygge- og boligvirksomhed 1920-1945.

Knudsen, Tim: Storbyen støbes. København mellem kaos og byplan, 1840-1917. Akademisk Forlag. 1988.

København Før og Nu. 7. Årgang. Red. F. Zachariae. 1921.

København Før og Nu. Bd. V. Red. Svend Aakjær, Mogens Lebech og Otto Norn. 1950.

København og Københavns Amt. Red.: Bent Rying og Alice Kennebo. (Gyldendals Egnsbeskrivelse bd. 12).

Københavns hvornår skete det. Red. Lisbeth Andersen og Steffen Linvald. Politikens Forlag. 1979.

Langkilde, Hans Erling: Arkitekten Poul Baumann 1878-1863. Arkitektens Forlag. 1991.

Madsen, Hans Helge: København. Gyldendal. 1987.

Millech, Knud: Danske arkitekturstrømninger 1850-1950. Østifternes Kreditforening. 1951.

Nørrebro i går, idag, i morgen. Red.: Lise Harboe Jepsen. Gads Forlag. 1968.

Skak-Nielsen, Luise: Alle kender Blaagaardsgade. Hans Reitzels Forlag. 1989.

Signaturforklaring

Nørrebro Bydelsatlas

Bevaringsværdige sammenhænge

Signaturforklaring til siderne 12-35.

	<i>Dominerende træk</i>
	<i>Markant, rundannende bebyggelse</i>
	<i>Højdekurver, 1,0 m (opmålt 1850)</i>
	<i>Sigtelinie</i>
	<i>Udsigt</i>
	<i>Enkelttræ/trærække</i>
	<i>Vej/Gade/Plads</i>
	<i>Græs/Grønning</i>
	<i>Jernbane</i>
	<i>Vand</i>
	<i>Sti</i>

Bevaringsværdige bygninger

Signaturforklaring til siderne 42-50.

	<i>Fredet bygning *</i>
	<i>Høj bevaringsværdi</i>
	<i>Middel bevaringsværdi</i>
	<i>Lav bevaringsværdi</i>

* *Bygning fredet efter bygningsfredningsloven eller kirke omfattet af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde.*

Der er i dette atlas foretaget to slags vurderinger, som er uafhængige af hinanden. De to vurderinger giver derfor ikke altid det samme resultat, når man ser på den enkelte bygning.

Den ene vurdering vedrører de bevaringsmæssige sammenhænge. Den omfatter det samlede bymiljø eller forhold i en bebyggelse. Den anden vurdering vedrører de enkelte bygninger. I begge vurderinger benyttes to røde farver, en lys og en mørk.

Bygninger der er dominerende eller markante set som led i en bevaringsmæssig sammenhæng, er ikke nødvendigvis bevaringsværdige i sig selv. Man vil derfor kunne finde bygninger, der fremhæves med rødt i en bevaringsmæssig sammenhæng, men som ikke er fremhævet i enkeltbygningens registrering. Det omvendte forhold vil også kunne forekomme.

Titel:
Nørrebro Bydelsatlas
Bevaringsværdier i byer og bygninger
1996

Udarbejdet af:
Skov- og Naturstyrelsen, kontoret for
bybevaring

Redaktion:
Cand. mag. Hannelene Toft Jensen

Tekst og illustrationer:
Fa. Hasløv & Kjærsgaard
Arkitekt M.A.A. Jørn Kjærsgaard
Arkitekt M.A.A. Kirsten Rasmussen
Arkitekt M.A.A. Benny Bøttiger
Tegner Karin Post

Fotos/luftfotos:
Sten Lange

Grundlag for kurvekort:
Niels Felding

Digitale kort:
Stadskonduktørens Direktorat,
København Kommune ©

Bogtilrettelæggelse:
Jørn Kjærsgaard

Kortlægningsarbejde:
Fa. Hasløv & Kjærsgaard

Tryk og sats:
VisoPrint, København

Oplag:
1000 eksemplarer. 1. oplag.

Udsnit af kort, hvortil Kort- og Matrikel-
styrelsen har ophavsret, er gengivet med
styrelsens tilladelse (A 61-91)

Henvendelse angående publikationen:
Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Telefon 39 47 20 00
Skov- og Naturstyrelsens j-nr. 1996-
9721/101-0001

ISBN 87-7279-033-4
Publikationen kan citeres med kilde-
angivelse.

December 1996

Tidligere udkomne kommuneatlas/
bydelsatlas:

Bydelsatlas m.v., København:

Vesterbro 1991, 2. oplag
Bispebjerg 1991
Østerbro 1992, 2. oplag
Amager 1992, 2. oplag
Kongens Enghave 1993
Valby 1994
Vanløse 1995
Brønshøj-Husum 1995
Byatlas København 1996

Sjælland med omgivende øer og Bornholm:

Fladså 1991
Frederiksberg 1994
Holbæk 1993
Nakskov 1990
Nykøbing Falster 1993
Nysted 1993
Næstved 1991
Præstø 1991
Roskilde 1990
Rødovre 1991
Rønne 1990
Skælskør 1994
Suså 1990
Søllerød 1993, 2. oplag
Vordingbog 1995

Fyn med omliggende øer:

Bogense 1990
Faaborg 1992
Middelfart 1993
Nyborg 1994

Jylland med omliggende øer:

Brande 1992
Christiansfeld 1992
Esbjerg 1992
Fredericia 1995
Grenaa 1995
Gråsten 1992
Haderslev 1991
Herning 1992
Horsens 1991
Kolding 1991
Mariager 1994
Nordborg 1991
Ribe 1990
Ringkøbing 1993
Samsø 1990
Sindal 1991
Skive 1995
Sønderborg 1990
Tønder 1993
Varde 1992
Viborg 1990
Aabenraa 1991
Aalborg Nord 1994
Aalborg Syd 1994
Lemvig 1996

Atlas kan bestilles i boghandel eller hos

Byggecentrum Boghandel
Dr. Neergårdsvej 15
2970 Hørsholm
45 76 73 73

Som et led i Miljø- og Energiministeriets information om bygningsbevaring og vedligeholdelse af fredede og bevaringsværdige ejendomme er der udarbejdet en række informationsblade om afgrænsede emner.

Eksempelvis er det et om mørtel, et om reparation af vinduer, et om vedligeholdelse af bindingsværk, et om stråtage, om udskiftning af skorstenspiber, ect. Miljø- og Energiministeriets informationsblade om bygningsbevaring kan fås på to måder. Enten enkeltvis gratis hos den kommunale tekniske forvaltning eller i abonnement.

Distribution og abonnement:
Byggecentrum Boghandel
Dr. Neergårdsvej 15
2970 Hørsholm
45 76 73 73

Nørrebro Bydelsatlas er et led i en række af atlas, der udarbejdes for samtlige bydele i Københavns Kommune.

Skov- og Naturstyrelsen har i samarbejde med Københavns Kommune kortlagt de bevaringsværdige bymiljøer og bygninger på Nørrebro. Resultaterne præsenteres i dette atlas. Samtidig skitseres de bevaringsværdige miljøers topografi, historiske og arkitektoniske kvaliteter.